

20
LXXXIV

110
Ad Card. Sermanum (1)

MSA
285

Multum est ad Reverendissimam Dominationem Vestram me litteras non dedisse
quapropter neciens quo in veritate dirigerem illas maxime cum accisionem crebro D.
V. aliquando in unam aliquando in aliam Provinciam delegatum apertis manda-
to sancto compere. Accersit etiam ad hanc salami stantiam meam grandis mea
ab Ube distantiæ et munitiorum operas: ac multa alia que quorundam relata dicit,
id est F. D. H. turbis, peripse vultu a se confertes expulsi me: amplius ad vos
ut protectorem suum nullatenus relinquit. Impece de me, de litteris meis, de fratibus
natis, famulis qui bene 20.000 excedunt numerum deque mirabilibus Dei, que sua
manu omnipotentissima temporibus his facta sunt eandem F. V. D. devotissimam fabe-
lam contexisse, quorum portuena cum annis non credidim personam tamen
videlicet D. H. confertes meos, qui semper pro statu, pro saluteque vestra Altissimè
meum deprecantur deiecit a se, multorum fide digna relatione cadere coactus
sum. Quare expulso tam duce, tam amice, tam crudelis fuit ut nunquam salamo
explicare possum. Nunc autem certior factus quod F. V. D. Ube se continere, vobis
calamum meum, fametis vobis, exiguis, imbecillisque sit longiori silentio amplius
deseruire: et quamvis multa sint que dicantur et que si mihi tempus scribendi aderet
proprieis digitis exdivisem. Hoc tamen unum e multis peto: hoc unum a V. F. D. suppli-
citer et lacrimantibus oculis exoro ut si V. D. Deum colit, si salutem velit suam, si
notitiam, si gloriam Dei et hominum querat hanc pauperulam familiam, sicut
enim audeo dicere, Deo acceptam et inspiratione Spiritus sancti in hunc vivende
morem, a sanctissimi memoris Eugenio retractam, protegat, defendat, auget: eumque
famulis secundum Deum et regulam S. Francisci bene viventes, non offensor eos
verus, fovens et efficax dignetur esse protector. Neque veniculum vilitatum vos-
trum non reputare, qui magis solito vestrum fidele mancipium sum qui cupio con-
gruam semper vobis efficere parte quique vivens et mortuus, V. D. obsequantissimus
ero. Quod si eadem D. V. H. me minimum precoci stima dilexerit tunc effectus ad esse
prosperos, cum familiam pauperulam hanc letanter expectatis, aueritis parte,
reus memorarique favoribus fuerit amplexata. Cui quicquid beneficii, quicquid
prendi, quicquid gratiæ a prefata D. V. tributum fuerit animus meus impensum

1457
suavit tenebo. Ecce nunc tempus imbat causas aggrediendi contra Magnum Hungarum
et alios infideles: et pauperes Christi servos orbem suorum avidius observare, in
pace relinquendi et non vexandi vel rebahendi a cultu divino, sed potius fovendi, amplian-
di et nutriendi, protegendi atque in suis sanctissimis iuribus conservandi.
Domine Firmane, con vestra reverentia, signari romani, che vel Scantuso ve
vita, como lui intende ve faria maktar cappelli et vestire non mantell. Allela
jo. Allelja. Ego autem Hungariam peto ad sacrum marchionem vos invitari,
et ego cum veneritis longe sequar ut alias me putastes elongatum a Traga. Condo
tamen vestrum consilium, si denegatis iam mihi certius, ut ita dicam, salvoconductu, tam
quam temerarius Deum temphare debuerim: vel nunc agam. Gratias vobis refecto
immothely de omnibus et per omnia V. R. D. cupiens etiam inculcis servis humiliter
famulari et obsequi reverenter, quam dignetur Altissimus ad vota felicia pro
vehere.

Ex Franksfordia die 28 Octob. 1454.

(1) Ex Cod. ms. Capita. 33. fol. 390: Cod. Avar. fol. 145-149.

Domino card. Firmano Ordinis protectori peenitentie commendat ut religiosus de sua familia ex
corde diligit, fovet atque defendat: quem etiam monet de transitu suo in Hungariam ad mar-
tyrium. Hanc epistolam scripsit Firmano quando plurimi fratres quasi de omnibus provinciis
suis familiis ad conventus fugere ceperunt. „Cum Nicolaus Pontifex pro pacis studio, sed de-
votus comites, milites remansit ab Eugenio latro in eos, qui spebus suis observantibus repercio-
ribus ad conventuales transierunt, et in illos, qui transientes ceperunt aut retinebant, fidem
transcendi fecerint potentatem, parum et ubique huiusmodi recessus prebent et dicuntur.“
Cfr. Wadd. l. c. ad an. 1454, n. 22. Da Fona, l. c. p. 56 sq.

Hec epistola in cod. Avar. habetur mutila, et incipit: „Faber a multo tempore etc.“ sine
indicatione loci: reliqua pars huiusmodi, est epistola que incipit: „Non immemor, fol. 149. cod.
cod. Textus eiusdem fere tenoris est. Et verba: „Domine Firmane, usque ad Allelja non
continentur in cod. dicto.

(2) Card. Capranica ductina, religione et sanctis operibus admirabilis iustitiam apostolicis
legationibus clarus fuit. Cum commendat s. Antoninus. Cfr. Nat. Alex. l. c. t. 9, p. 7.

111

111

1154 (288)

Epist. LXXX

Ad Henricum Regem Anglorum - 1)

quam corde et inbecillam preparationem meam erga te cupiat. Vestra sanctitas, illusterrimus conseruandus eius Dominus Aluochus Bardenis dulcissimi quibusque nobis nuper exiit, ad quam quidem rem excedendam non tantum eadem sanctitas vestra, quantum ipse promptus et diuinus fuit, nisi comminatio in Christianos eius dei huius celestissimi Cesarum Imperatoris, communisque fidei nostrae deponis adventum ad vos mecum impo-
 diuisset. Ad inuictissimum namque Cesarum et inde ad Hungaros, aboluta, prouenti dicta necessitates con-
 pulsus spiritus: exit aditus meus, ut vel saltem sequeris exitum vel ferentes aliquibus remonibus interea
 hanc inimicum sancti feruentiores officium. Accedit ad hoc, ut iam iam ab Hungaris repetitas, potius
 tus sem illis adventum ad se mecum post dictam hanc omnino futuram. Paucos igitur sacerdotissimos illis
 iustas vestra somulo suo, si in preparationem exposita nota nequeat adimplere: nam et donabit Aluochus
 M. V. futuro tempore parantate mea feci pro libro, meque inuictem eadem obsequi posse. Probeca de

impunitate vestra, aliquid mihi relatum est, de qua equitudine me plurimum letari si dixerim, mirabiliter
 te V. M. An ne de his, que infestat deus, iustas debeam audire? Minime: „Benedicam Dominum in
 omni tempore“, sanctus Paphia dicitur. Si, namque, si dicit, si pauper, si quidem in omni tempore
 Dominum benedicam, semper laus eius in ore meo; non vultus fides hanc dilectas a parte, sed que-

p. 33. 2

1154. 13. 15

patet dignitatem reprehendit et castigat. Nonne, cunctus Iob, sanctusque Tobias, altere Leprosus, al-
 ter castitate percussus fuit? Sed neque peccauerunt, unde tanta deberet illis irasere percussio. Et quoniam sperant
 et obque memore et sine querela passionem diuini sustulerunt, adhuc in hoc seculo fratrem receperit
 rarent sanitate, eoque renuere a deo facti sunt digni. Fortasse V. S. et passionem et irasertem exposi-
 nit Deus, qui semper fuit ut sanctus, qui semper non valere. antiquum exultat valens, queque
 ardent excoquit ferro, ut marcidum per e sanabili expurgat. Plaga. Passionem igitur habe et omnia
 rediam tibi, dicit Dominus. Quod si eadem V. M. hoc dei consilium, vos scilicet patientes habentis optatum
 fuerit implerata, non debito optatum valitudine a deo conuictum fore. Insuper sanctis dispositioni vestros
 de constituendis monasteriis novis in deus dei, et sancti Bernardini, nihil aliud adicio, nisi ut dixeram non
 valere sine operibus fidei. Quamobrem eadem si constitutis monasteria, non mihi, non episcopi, sed vobis
 solum potidem in celestibus eterna palatia constituisse iustis velim; breues enim dies vobis sunt, et
 breui spatio cuncta, que sub celo prestantur, preueniente morte relinquimus: vultes aut vultis, bonum
 que aut malum, que miseri fecerimus, nobiscum saluando reportantes. Si igitur M. V. dicta
 obseruantiis loca seu monasteria fabricare deceant, neque consuetis conuictis, ad commendandum

partem Vicariorum Francie et ad Guardianum ibi proprium litteras meas, so confidens, omni devotione d. N. pro vobis
 vobis committos. Celestem porticum sancti Bernardini, que apud me sunt, rogabo
 circum Illustrissimi Domini Marchionis ad M. V. milles; namque si maximo devotionis fructuque favore expentes
 illos, prebent migratione Divina, ~~optat~~ vos salutem condonare: ad fidei deficientem, et miserantis Dei deficit
 longa manus. fidem ergo habeat V. M. si romanam desiderat fidem cum operibus dico, cum sine operibus vitam
 dicat Apostolus. Qui ergo fidem habet, Deum super omnia diligit, eius mandata custodit, ludos prohibet, tabularia, aleas,
 cardos et huiusmodi nefanda, comburi mandat: ludos expellit, usuras vetat, malas consuetudines tollit, bonas abbe-
 rit, probos evocat, malos odit, penitentia, neca contrahit, confessiones frequentat, audit missas, religionem colit, ele-
 maginas dat, pauperibus fovet, iustitiam amat, et vitam delectatur. Nec enim hostes, pro antiqua fide, pro impetanda
 salute, pro Christi honore, pro mundi bona fama, ista effecere non omittat. O quam superem ad vos potuisse venire!
 ad fidei nostre defensionem, que in Hungariam proficisci me cogit, excusationem me apud vestram celebritatem facile reddet.
 Hogo Amen, d. N. M., atque per effusum sanguinem Domini nostri Jesu Christi obtestor, ut hoc tempore, quo ab impijs
 timo Christi hoste christiana fides quaeritur, quo christianorum novus sanguis supra modum effunditur et effunditur
 magis magisque timetur, quove, nisi celebrante succedatur, facile debitor de nobis omnibus hosti triumphet, adesse
 velit potentissima manus vestra, una cum ceteris Principibus, que excitat ad id iam videmus, quorum
 multo polliciti iam sunt cum omni potentia sua, personaliter se posse ituros. Habet propterea V. M. ad huius
 modi expeditionem excellentissimi principes, bellicosissimos milites, robustissimas gentes, numerosissimos
 populos, acui, argentique preclarissimas facultates, ita ut si voluerit, ad expugnandum hanc immen-
 sum Mahometi, auxiliante Deo, sola vestra celebritas sufficiat. e. Aggredimini ergo, Rex potentissime,
 virili animo expeditionem hanc, et vitales vestras, religionem, salutem fidei, et Dei nostri dilectionem
 hac in re facto monstrate, ita ut videat omnis terra vos esse christianissimum regem, et pro defensione
 ne fidei catholice non corpori vestro, non animis, medium pretiosi opibus poposcisse. Valete etc.

Ex Francofordia, 24 Octobris 1454.

- (11) Cf. Wadding. s. c. ad an. 1454. n. 21. Cod. ms. Capit. 33. fol. 221. Cod. Quæst. fol. 138.
- Apud recentissimum regem Henricum se excusat humiliter quia ob sua depositionem nequit Angliam
 accedere: docet eum infirmam patientiam et mansuetudinem et prebentem; ultimo contra impera-
 torem succorum ad bellum excitat Henricum V, filium unicum reliquit ex Catharina regi christianis-
 simi Caroli VI filia, Henricum VI regni heredem, amicum puerum; cuius educationem Thome Exonijs Duci
 et Henrico Wintoniensi episcopo commendavit. Rex Francie ab Angli proclamatus et coronatus. Insuper prebentem,
 simplicitate patientie, in adventu, alique egregis virtutibus Rex acceptissimus. Cf. Not. Alex. s. c. p. 312.

LXXVII Ad Philippum Ducem Burgundie (1)

Dignitatem et amplitudinem magnanimis ac metuentissimis Dominationis vestre, iam pridem vobis
 hementer admiratus sum, eo perpetuum tempore, quo felix memoria Eugenii ab illa S. V. me receptum
 esse voluit. Verum omnino maiorem in modum admirari non desino ingeniam ac viderem
 constantiam clementissimæ S. V. quæ in maiori discrimine se advertentem atque perstantem in
 dies magis liberalissime offere non cessat. Conformatus sum a patris natibus illustribus
 me S. V. qui ad dictam hanc conveniunt, quo et me recepisti, specans Illustrissimam S. V. cum
 perisse de egregia ac singulari vestra sententia, quæ nullo discrimine, nulla vobis varietate
 a defensione christiani religionis, fidei catholice tutela, ac securandis Romanis Ecclesiæ
 obediencia aliena esse potest: sed tanquam Christianissimus, ac vobis christianis fidei defen-
 sor et auctor, ceteris quibuscumque caduis potestabilibus, ad id solum quo immortalitatis no-
 men apud Deum et homines, ac omni posteritati relinqueretur, se acivix. Gaudeo ipse mecum
 plurimum quidem, ac Deo teste legator, neminem ex tantis strenuitate, magnanimitate atque
 constanti congregator: qui saltem ceteris representibus, illusterrimam S. V. Divi-
 no nullo inspiratam, ac Sancto Spiritu illustratam conspicio, quæ nedium corampta
 plurimum per orbem terrarum ad inchoat Principes ac totos directi, sed perpetua, cari-
 lis, opera, studio de remotissimis partibus superioris dictæ pro fide conservanda precepto
 fuit, quam sententiam imperatorum legati reatoribus dignissimi magnanimitate
 confirmasti. Hæc sunt enim Christianissimi principis divine sequimenta, qui more pie-
 tatis republicam privatæ rei, atque rei divinae rebus humanis ac temporalibus
 rante preponit. Quam quidem ob rem et mea esse sentio, et pro meo in Illustrissimam
 S. V. amore, caritate et obsecratione, neminem pro vestro in me preclarissima benignita-
 te ac in christianam fidem summo studio et pietate exco supplicio et imploro, ut lo-
 mon, quod omnipotentis Dei clementia dignata est in me vestrum infundere, nullo inhu-
 tu frustretur, sed ceteris sequentibus, ac ad fidem catholicam salutandam progredientibus,
 solus in vobis, quem summus Deus, pro cunctis elegerit, quemque pro populo suo socio et
 ceteros pregratuum preceperit. Haec enim mihi videri videri, cunctis sem tantam miram
 respiciendam parvipondentibus, Deum istam hanc palmam inchoat demum vobis servasse. Deo,
 Principis Illustrissime, exercitum advenus repandum hostem exponite, atque exhoris mundi Prin-
 cipibus magno ac constanti animo vram veritatis ostendite: si officio ac salute propriis atque

publice deesse omnino videntur, eorum profectum ac incredibile nomen nanciscitur *Alantissima*
W. S. qui in rebus grandis nulli rationibus propediemibus incommutabilem se servavit. *Secum* *Secus*
Strenuus *Incognitus* *Secus* *Incognitus*, cuique me plurimum commendi, atque totum trado.
Ex *Francopoda* 4 octobris 1454-

(1) *Ward*. l. c. ad an. 1454. n. 15. *Cod. Greg. III. fol. 230.*

Alacri animo labores apostolicos tolerat: omnium concitat odium in *Lucas* et multitudinem ad
auxilium ab eo obtinere sperat. *Ecce* iste multa promittit sed ultimo nihil dedit. *Institium* *Lucas*
epistolae et alterius est. *Illustratissimo* *Principi*, *Domino* *Philippo* *Duci* *Burgundiae*, *Brabantiae*, *et* *Lim.*,
Burgis: *Comitibus* *Burgundiae*, *Flandiae*, *Arseni*, *Hannoniae*, *Hollandiae* et *Namuracis*, *Domino* *nostro*
honoratissimo

(2) *Alant* hoc anno (1456) *Pontifex* ad *diversas* *mundi* *partes*, *praesertim* in *Galliam* *cum* *rege* *aliquo*
principibus *res* *graves*, *Sedem* *Apostolicam* *et* *universam* *christianitatem* *concernentes* *tractaturum.*
Gr. Ward. l. c. ad an. 1456 n. 12. *Anno* 1452 *colloquium* *habuit* *cum* *Philippo* *Rege*, *Burgundiae*
quae *ut* *retineat* *eum* *in* *Sedem* *Lucenae* *IV. Gr. Ward*. l. c. pag. 387.

HSH
292

113

172
LXXVI e Ad Philippum Sacrum Burgundis. (1)

Eti in tempore, quo a sanctis memorijs Eugenio ad te Illustrissimę Denominationis presentiam minus feceram, satis arque satis tuam ferventissimam ad catholicę fidei depositionem cognovimus animum: peremptus tamen signori perseverantię in tua forme quatenus, quo sacri evangelii fuerit in Germania diversarum: dum imperatoriam vacantiam celebrare totius Germanię Princeps et Literis et oratoribus in Christi hortu placet provocasti et excitasti, et quodam modo pungentibus calcibus impulisti: dum personaliter ad dictam Nationem et contulisti, veluti Christianę religionis singulari dyspeps, et publicę salutis fidelium signifer: dum demique nullis sumptibus, nullis laboribus, nullisque periculis parere intenderis, in propria persona cum omni potentia tua ad abolendam extinguendamque progrossum rabiem te semper paratissimum offinas. Magna profecto est hec laus tua, magnus Orthodoxę fidei zelus tuus, magna denique et predicanda est hec gloria tua. Sed heu, vel nullo vel prope est cognosco, qui tibi in tuis sanctis responderant votis, qui de fugandis periculis Christianorum hortu consistunt, qui tandem huic imminenti Christianitatis periculo minimum remedium adhibeant. Sed omnes que sua sunt et non que Jesu Christi queentes, vel fideles se palliant excusationibus, vel perperam nullum peccare posse asserunt. Spem Illustrissimam D. tuam huc venturam, ex remotissimis Sclavię et Moravię regionibus ad hanc dictam me contuli, ac intelligens rationes, quibus tua Christianissima Dominatio corroborata est, non immerito tuas excipio et tuos excusationes, quandoquidem nihil usque in hac horam per te amissum dignovitur, quod ad hoc sanctum et opportunitissimum opus conficiendum peccare videatur. Dista itaque ista et si nondum ista inchoata, vel nullam vel modicam mihi tamen esset spem, sed post Deum in te uno omnis spes mea est fixa et locata: nec equidem te persuasionibus minime indigere meci, quo ad protegendam Christi fidem propensior fecis et ardentior, cum solus sis qui ceteros minus studis et exemplis ad eam rem suscipiendam animaveris et quotidie animas. At ut ibi non timeas, ubi Christus proprio nullis habendus est timor, precor ut dormientibus omnibus, tu solus pro Christi vobis vigiles: non aliorum principum negligentia obsecro torquaris, quin in Domino confidens, tu solus cum potentissimo brachio tuo, audacissimo animo, liberati. Tota scitissimum invades hęc Am: tibi enim, crede mihi, hęc victoria, hecque memorande omnibus seculis laus reservata est. At hec tandem infelicia tempora, Divina te servavit providentia, ut de Christianorum spem inno forte reportes triumphum erucisque milia milium annuam de Sclavans fauces presertim. Potens est autem Deus res difficilis in summam virtute scilicet excitareque animos dormientium Christianorum: qui proculdubio cum inspiratione tuam in Locos viderint gladium, si non favore fidei, confessione tamen mundi et quidem ingenti, ad tui vestigia sequenda se concedent. Sicque itaque, Christianissime Princeps, et da non solum verbi, sed facto de te magni animi exemplum, et nos salutem hęc quos videaris. Luce venerissimus regens Turcarum Imperator, cum quadringentis milibus Turcicę terram invasisset, creta

caerere, futuri Christiani nomen precus extingueret. Accuse illi obdura princeps, et Hungarorum pœniculo, qui expositi
 ubi annis sanguinem suum fuderunt est revocant notam, prelo adit; ne regno illo subacti, reliqua christianitas, postem
 Caricam Victorii tuis oculis, cœnas subactam, ne calamitatem communem Solacioris & plures, se tandem in propriis servitium
 Curis dimicare oporteat. *Subite celi*, qui loquor, audiat terra verba, vis mei. *Christi* Jesus, peccatorum populi, sic magna
 sine pro vocatus, in Christiani Principis evigilavit, et gladium suspensum, ostendens non esse. *Dei* factores sui oblitus, gla-
 dium suum vibravit, necem suam solentit et parant illum, et in eo paravit vasa, mortis, sagittas suas aedentibus effudit.
Inducor, inquit *Domine*, de inimici mei cum hostibus mei. *Excitatus est* *Domine* tamquam *Domine*, tamquam *pro*ter
 respicentes a vira. *Ecce* *Domine*, pace populo tuo, et ne des honestatem tuam in opprobrium, et dominanter eis nationes,
Arctate fuerit tuis a nobis, et prospicere ita facias, seculi sui fidelissimi, principes populi tui. *Quis* *Quocumque*, sit manus
 tua cum illo, et du sibi de *Deo* *Gravata* triumphum. *Gravate* illius, accendit eorum, et e vestigio, suus pro nobis, pro
 fortissimi occurret fugit, ne in *Caricam* pedem dati in umbra, mortis, sedere cogamus. *Quis* multi pro ego vos
 bis? *Ecce* *Christiani* religionis, salus post deum a te dependet; in te oculis omnium sperant; qui *Caricam* istius modo ponere
 scientur, ab te solo tantum expectant auxilium: tu solus *Christianissimus*, in presentium tibi vendicas nomen: *Stude*
 igitur, ut de hac tanta expectatione non minus fallat opinio: quid enim *Deo* acceptus, quidem tibi salutarius erit pro
 fectis quam liberare fideles a tam profunda oppressione, quamque, esse causa, ut tam immensa animarum multi-
 tudo a faucibus clathanis eruantur pro auxilium tuum, quas clathor mortis non liberum aut ostentorem
 ad perditionis sanguine suo suspensissima cuius morte redemit? *Hoc* enim salutare semen *thesauri* tui,
 qui in celis sanctus, qui immensum fructificabit, qui servabitur in eternum, qui denique inter angelorum
 truchonumque agrinas coronatum te statuit. *Hic* erit gloria, qua, nulli seculi caribus: *hec* laus ingens
 quam omni res portabitur relinquet: *hoc* perpetuum erit tuum atque, tuorum amantium et *Dei*, quod
 omnium superiorum regum et principum, qui adversus infideles pugnavit constantissime concurre-
 runt, memoriam oblitam revocabit, quodque et *Deo* gratiam acceptumque futurum est, ut
 nihil acceptus, nihilque gratius exoptari possit. *Singularis* affectio quam sumptus erga te gessit,
 cogit me ut festina manu aliquis ad te venirem, quod impetu hoc tempore ad salutem animas, et
 suam, et gloriam tui nominis, et posterorum memoriam pertinere videretur. *Quare* fidelissimi
 seculi tui fidelissima suscipe comita, nullum timorem habiturus, ubi divina optulante idoneo,
 tua omni fugabilis timor. *Valent* *Illustrissima* *Domitatio* tua.

Ex Franchofordia 8to mense Octobris 1154. (?)

(v). *Quint.* x. v. col. II. fol. 151. Hermann, h. c. p. 481.
Wadding. h. c. ad. an. 1154. n. 16. *Mane* spiritum suscipit ante dictam Franchofordensem. *Sicut* atque infla-
 tus, velum ipsius et rostrum laudat. *Dicta* ista nondum inchoata nullam vel modicam spem esset ei qui post *Deum*
 oculos suos, sicut et omnes fideles facient, locat in eum.

115

MSH

188
294

1880
LXXXI

Ad Nicolaum Papam V. (11)

2. *Mestam lacrimabilioremque Constanti inopitiam vobis deprecacionem, et Paris expulacionem, quo-
centor sum sanctitatum vestram alias latius accepisse, viciis non repetam, sed ad ea que nova sunt
et recentia, calamum convectam. Ut accipi, immunitimum Christi hominem Mahometh regnum Despoti
quasi totum hostilis debellaret et in Hungaros comminari, statui, quamvis multum longe distarem
huic diei Transfordis personaliter interesse, et abscondens a civitate Otomencensi, provincie Anavus,
ubi actualiter predicabam, non fixi pedem, quecumque huc adveni, tali die novem Theutonici militibus
epistolas. Allectus igitur P.D. Episcopum Senensem, Cosacis Oratorem, qui certe in hac orbe tam rea
mirabili ac copiosissima oratione, quam optime comitibus adeo sollicite, prudenter et peregrine sequunt,
ut ne quid magis preceptoque ab eis hos germanos principes nudum tepidos, vocem et totaliter frequentes,
publicis et privatis sermonibus cepi clamare, quot die adstantes alloqui principes, et quibus potestatem
rationibus honorem V.S. ut deceat, toto nisu defensam secundum intellectus mihi misericordiam parvita-
tem. Mordebant enim nonnulli tandem huc legati vestri adventum: ut autem eum legatum Synopium
intellerunt, V.S. Cardinalem non misisse similiter inceperant. Sed per Dei gratiam et ante ipsum
legati vestri adventum, et post oblectatoribus ipsi sic satisfactum est, ut me legente in populo copias
bulletum Cracovi, cum plurimas habere non potuerim, diligenter, sollicitudine singulari et sancta V.S.
provisio ab omnibus fuerint summis lacubus commentata. Hic autem non recito P.D. ut velim fore
si quid grande hic a me factum fuisse, cum nihil sim, sed ut intellegat omnium fidelitatem voga-
re meam, meque posteminisse cuncta ut debellatori tanti hostis Christi, siquidem motus vili ipse in-
tendam. Et certe omittenda sunt omnia, et huius validissimo hosti, qui christianorum nomen seles peo-
tinet iureiurando pollicites est, tandemmodo insistendum. Nam, cum apud multos apparet in
presenti dieta magna fuisse conclusa, mihi vero aut nihil aut parum boni, conclusum existisse
virum est. Et adverte observo, J.V. hi enim dietam factam apud Novam Civitatem ad festum Pasche,
cationis Virginis stultaverunt: quo fit ut ante manum Augusti proximam, sicut germani principes
mihi ipsi testati sunt, nullum prorsus Hungaris prestatum subsidium, sitque paucis a baccis hospitali-
ta vel expugnata Hungaria, quam Theutonum premissus exercitus in Germania congregatos.
In hoc vero quid Hungari facient? Expectabilemne primo subici Curis, quam suam pro
sua consecratione pacis? Multi multa dicunt, sed oratores Hungarorum hiis diebus plerumque
meum conquesti, hiis verbis usi sunt: "quod potuimus, accepisse licuit, sed septuaginta milium ex-
peditorum hominum ad mines velle proximo a Theutonibus subsidium sperabamus. Si ego tunc"*

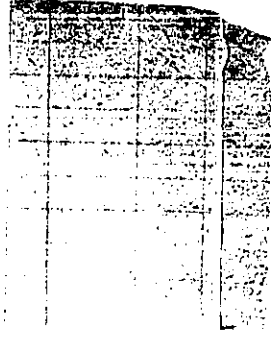
tale proferendi subest: inter Hungaros et Sarcas haec vel laqueus fact, ut fidei Italia, ut fidei Africa.
 Et quamquam verum sit, oratoris Hungarorum hic promissus, nova laqueus cum Sarcis nullatenus
 intus fore: id tamen se advertat mihi Sarcas, si fecerint illi expeditioni sufficientique auxi-
 lium substatum. Obsecravimus episcopus est, si quosdam vultis habere longinquam, et Christianum Syda-
 rae prope, sicutam hanc in Syria libertate designationi Sarcis, ut in Katarbi ventus. Kaj, ad
 aliam, germanus exercitus Hungarorum excidit ut amicus. Profecta substat ab ego, germani primus
 J. W. hanc expeditioni intus Sarcam non esse forentem, allegando maxime Episcopum Siphium, qui
 eade inter hoc periculis egregie peroravit, et hanc se quare in adventu hanc nro: J. W. hanc non videtur
 quare pro quosdam se sui, ut J. S. executione sicutam misit ad Sicutam. Sed maximum horum Sicutam
 ut, nullum ab Itali Sarcam vel maximum exercitum fore, et cum exercitum Germani fecerint, ab Itali
 non delicti. Sarcas namque clausi Christiano prope comminatio, cuius pater et primus J. J.
 ut, rationem deo pro nobis omnibus substat, ego enim et si corruptus homo, cui probitas cumi et cogit
 si non est, pro hoc magnificentia nominis Sarcis, pro amicitia fidei, pro J. J. honore constitui
 vitam exponere, propeiam splendide sanguinem, et eam abeque hinc deo. Imperatorem Sarc
 deo, adito, cum quoad propeo expectatorem, impetatoris, propeatorem, cum ad sancti fidei expe-
 rationem, procampitorem nationem Germani nationem Sarcam equidem teperatque militiam
 fidelem decessit exercitum substat. Sicut ad Hungarum propeiam, ad Regis, comitis et Principibus
 Hungarorum veritates propeibus requisitus, nullum ut coecum illos, si propeo, me reputari cum Sarc
 eis novum fidei meant. Quod si plumbum Sarcis, bellam hanc me habebim, aut alia de J. J. voluntate ut
 pro hanc moti, et fidelem Sarcis facti, quare hanc meo prope bonum, concedente Sarcis, ad hoc propeiam.
 sed si omnibus fidei voluntas deo: J. J. ista de vest et rationibus et fidei Hungarum caritas, hoc germani fidei
 hoc communitateque ad expeditionem hanc moti commone redidit, ac deo. Imperatorem quatuordecim exercitio
 nobis nunciusque venatissimi suggestionem effera: nam P. B. omnes principibus, omnes Sarcis, fidei nuncius que
 valia dicit. Quomodo videtur Sarcam propeis substat, propeis notata hanc, hanc fidelem notata
 exponere quamqueque summus Sarcis in Sarcis, in gratia meo, in calce et lapidibus Sarcam J. Sarcis.
 aperit, quam in Sarcam Sarcis fidei. Sarcis expectare? Sed quis respondere pater et fidei quibusque
 notata, quamquam nullam super hoc executionem acceptant, ut deo et amine mea. Hic omnia pro
 contentio mea, pro hanc J. S. eadem significare actus, ut de veritate imperata prope hanc me, ac fidei
 necessitati calamitatisque propeis sui committis prope deo. Sarcis ad Sarcis fidei est.

Francopolis, 28 Octobris 1454.

169
295

facile preparandi suberit inter Hungaros et Turcas pax vel truces fieri, ut sibi Malis, et tibi Roma.
Et quamquam verum est, oratores Hungarorum hic promissis, novas truces cum Turcis nullatenus
inveniri fore: id tamen se servatorem mihi declarare, si fecerint illis expeditionis sufficientem auxi-
liam contulitulum. Necessarium igitur est, si querasam vultis habere longinquam, et Christianorum defen-
sore populum, dictam hanc in Nova Civitate designatam breviori, et in Kalendis ventos Maij, ad
allius, germanus exercitus Hungarorum exercitui ut amicus. Preferea substant aliqui germani principes
S. V. huius expeditioni contra Turcam non esse ferventem, allegantes maxime Episcopatum Saphientem, qui
certe inter hos principes egregie perocavit, et bene se gessit in adventu huc suo: S. V. faciem non vidisse
quasi pro quadam re sui, seu S. S. excusatione illum miserit ad dictam. Sed maximum horum dictum
est, nullum ab Itali servatorem vel maximum exercitum fieri, et cum exercitum Germani fecerint, ad Itali
non deludi. Generali namque clades christianis populo comminatur, cuius pavor et princeps S. S.
est, nationem deo pro nobis omnibus redditorum: ego enim et si consumptus sermo, cui potestas avari et avari
si non est, pro hac magnificentia nominis Christi, pro conservatione fidei, pro S. S. honore constitui
vitam exponere, propitium effundere sanguinem: et eas abscondam tunc Ser. Imperatorem. Succ
deo, adibo, cum quoad protero expectatorem, infestatorem, propulsatorem, cum ad tanti hostis expe-
ditionem, perampulissimam nationem Romanis maiorum duodecim equitum trigintaque milium
peditem decem milium obtulere. Deinde ad Hungarum proficiscar, a Rego, comite et Principibus
Hungarorum rehoratus precibus requisitus, saltem ut correcam illos, si potero, ne se partini cum Tur-
cis novum fides inerat. Quod si plumbatam Turcas bellum penes me habitum, aut alias de S. S. voluntate ex-
per huiusmodi, se fuissem doctior factus, grandi bono maies fore bonum, concedente Domino, adesse potuissem.
Sed de omnibus fiat volentes dei. V. igitur S. exit et rationibus et liberos Hungaros consolari, hoc germani prin-
ces communitatibusque ad expeditionem huiusmodi commonee solliciti, ac deo Imperatorem quotidianis exortibus,
nobis nunciisque remissivis diligenter officio: nam S. S. omnes principes omnes domini, fides mundus gene-
raliter dicit: Quomodo volentes contra Turcam propitii sudores, propitios notos bona, sanam filicium notorem
exhoree quandoquidem summus Pontifex in turibus, in gravit meos, in calce et lapidibus thesaurum S. S. S.
expedit, quem in defensionem sanos fidei debet expendere? Sed quis respondeam publice et privata, quidque
respondam, quamquam nullam super hoc excusationem acceptent, ut deus et anima mea. Hic omnia pro
conscientia mea, pro honore S. S. eidem significare videri, ut de veritate informata possit horum suo, ac tantis
necessitati calamitatibusque populi sui consultius providee. Denique ad sacros pedes etc.

Francfordie, 27 Octobris 1654.

id signat p. i. no. 291 no. 291 no. 291
id signat p. i. no. 291 no. 291 no. 291
id signat p. i. no. 291 no. 291 no. 291

Uf. Hermann 1. 10. 1118 -
(1) Ward. h. c. an. 1154. n. 14. Cod. Capit. n. 33. fol. 318^v ~~Cod. Capit. fol. 218^v~~

Multis principes Romanis et orationibus Ducis Burgundis et fratres noscos conveniant
Francispidam ad collegendum exercitum contra Turcos. Aeneas Sybaris Piccolominus inter
alia scripsit ei: "Sic quo vulnere nostro tempore christianitas percussa est in
Grecia: (expugnatio Byzantii an. 1153) nunc dicta secunda est Franchopordis ad factum
1. Michaelis, ibi tota Romanica convocata est, actura de modo tenus fidei noscos, vindicandisq[ue]
Salvatoris nostri iniurias. Hi te magnopere esse cuperem, ut sospites excitares animos hu-
virani facundia. Nam quod Tragam ixe possi somnium est et te decipiunt qui alibi
dent. Eua prospera in Franchopordia erit supra modum utilis." De dicta habita scripsit
ad Pontificem, auxilium ab eo queres valebam, et emtea cum verba inuicosa postula cepit
(2) Fredericus III. Dux etq[ue] Alberti locum electus fuit. Anno 1152 Romam propria
coronam imperii a Nicolao V Pontifice Maximo suscepit. "Nihil imperiali maiestati in
eo virum: nec liberalitati, nec sapientie, cum per alium semper loqueretur, specimen ullum hab
sed multaq[ue] cupiditati cum munera honeste queres et libenter acciperet." Obiit an. 1193 -

Cf. Natal. Alex. A. c. 4. 9. p. 267 19.

3) Papiensis episcopus erat Joannes Catholonus Mediclanensis a Constantino in Normanni
rede ad Papiensem anno 1154 translatus; obiit cardinalis anno 1160 xviii Kal. maii

Ad Nicolaum Papam V.

Lectum si debitam vellem Beatusdini Vestes referere quam pro labore, Audio
 beneficij famij nostras tollatis in quiete nos ponere certe et calamus ipse desit
 roret. Verum quia quiescentibus nobis quotidianis conventualium impedimentis
 opus est ut inceptam rem sanctitas Vestra adhuc meliori modo imponat. Nam
 cum decreta nostra contra inobedientes rebellisque nostros a Sanctitate Vestra
 ad petitionem conventualium suppressa dicuntur, sicut centur non sim nisi quan
 tum experientia ipsa nos doceat conventuales hi preter sortitum loca nostra, pre
 querant, nonias salutis gratias non petentibus subeunt, simplices laicos
 clericant, fructus nostros contra voluntatem nostram in conventibus suis exci
 piunt et honorant, prelatos institunt ac ita sub preteritu factis confortat
 famij iuvenes nostros afficiunt, ut nisi Vestra Beatusdino nobis sua pietate
 succurrat pauperacula familia hec Deo vere accepta, que semper Altissimi
 pro vestra salute precatur maxima sit parva. Iuvenes enim nostri, Beate
 Pater, qui olim ferventes acerbissimi disciplinae mortificationibusque sese pro
 te tradebant nunc huiusmodi conventualium blandi sollicitationibus alle
 ctis nisi leni reprehensionis verbo franguntur ut magis liceat illorum facere supe
 ctus quam reprehendendo vel castigando eisdem ad conventus inobedientes
 expellere. Quales autem sit hec infirmitas qualis morbus permet Vestra
 Beatusdino. Tutabam enim de superiore hie nos pacem reportasse: sed cum
 audio conventuales in locis nostris omnia pro sui libito disponere et nos pro
 nos nostros delinquentes corrigere non posse. Nos proximus succubuisse pro
 spicio cum ante dictorum decretorum suspensionem nihil se his fieri pote
 rat que in nostram subversionem conventuales sui sui simulationibus ope
 rantur. Quamobrem, Beatusdine Pater, lacrimantibus oculis per Jesu Christi
 benedicti acerbissimam passionem reprecuro ut decreta dicta Eugenii no
 bis confirmari dignemini. Quod si fecerit, Vestra Beatusdino, mihi credite,
 hec familia qui viginta milium fratrum excidit numerum, tuta manebit:
 lites et contentiones ex toto tollentur, regularis obsecrantia consistabitur

(297)

et augebitur, honorabitur Rex et coronam preciorum apud Deum et mundum;
novit Sanctitas Vestra, pro confirmatione huiusmodi ex qua nostris famulibus
dependet salus nra fuisse adeptam. Denique etc.
Frankfordiæ, 28 octobris 1452.

Ex arch. Capit. cov. ms. 79. fol. 319.

LXXVIII

16

1454 298

e Ad. Caro: De Ursini. (1)

Quantum nostra Familia semper vobis fuerit cordi et si multa beneficia a vobis nobis impensa tententur, magis tamen magisque superior tutela quam de nobis, prode-
rito anno, adversus contradictees nostros suscipitis, proxi^o experimento declaratio-
que sit ingentes V. V. D. pro susceptis laboribus gratias agam, cui, perpetui specul^o
me divitiarum fidei, et humillima prece exponam ut rem inchoatam opti-
mo fine, vestra sapientia, componat. Nam Familiam nostram quam conven-
tium perturbatoribus et molestis periculis sperabam, quorundam angustis et
afflictionibus agitatur: nam conventuales huiusmodi importanter quorum decata
nostra contra rebelles invidenterque, suspensa dicuntur, nostra loca, preter solitam
frequenter quos possunt alliciant, laicos illicatos abicant, iuvenes ad pre-
dicationes proficiunt, rebelles et fugivos nostros excipiunt, atque sic suis melleis
vobis implicium iuvenum animos commovent, ut nisi presto de remedio providetur
opportuno Familis magna pars sit ruinam passura et recessione. Suspensio
nim huiusmodi decetorum ianua est preditionis Familis nostris; Libertas conven-
tualibus de nobis data, regulari observantia extractio est, cum alius nunquam
placuerit nisi observantia debere nomen, atque ut annes sicut ipsi in spiritu et
vant Libertatis. Non igitur arietet V. V. D. conventum omnium semper adhibet
et erectis et religionem nostram confundi non patietur. Curaverat, obiter, sum-
ma prudentia vestra; et decetorum Eugenii, ex quibus salus Familis nostris
dependet confirmationem impetret nobis ne familia ista, Deo operata, deprecatur:
vestra protectione in regulari observantia firma permittat. Ut cum id amant, et
stra opera, et diligentia feceramus, veluti manu vestra libentis, perpetui specul^o
vobis obligemur, et D. V. hanc Familiam sic nobis comparasse et Deo rem gratissimam
nam effecisse intelligat ut laudis et premiorum magnam coramam sit procedu-
bis adeptura.

Frankfordij, die 27 Octob. 1454.

(1) Cod. ms. Capistr. 33, fol. 291^{1/2}
num cardinalem De Ursini, "vere observantium protectorem et defensorem" confratres suos

Sicut ad card. Firmicum ita ad Lahti

172(299)

commendat; et rogat eum ut in contentione exorta inter conventuales et familiam
sit huiusmodi defensor. Cfr. not. huius ep. p. 174. Wadd. f.c. ad an. 1454, n. 23.
Gravissimum ceptamen inter fratres, per annos protrahunt, hoc estate bonos enervabant:
nonnulli detractores et mendaces, dum rigorem et bonitatem fratrum vituperabant san-
ctala disseminabant. De causa et natura horum malorum sententiis sat diversis sunt Corda
aliqui non semper cum reverentia laboraverunt in ordine nec semper statuerunt for-
tem discordiarum extinguere. Hoc fratrum ceptamen idem delevit narrat B. Bernardinus a
Fossa; et sic narrationem concludit: "Multas cartas scribens connumerem, si omnia que
etiam nunc mente tenes, scribere vellem: dicta sunt satis iudicio meo sufficientia ad similem
comprehensionem. Demum diabolus totis viribus cum suis satellitibus hanc familiam am-
bare tentavit; et quanto magis diabolus tentavit opprimere, tanto magis divina bonitas pro
sua pietate erigere voluit." Cfr. De Fossa, f.c. p. 60.

1454 ~~1454~~ 300

117

1854 LXXXV

Ad Archiepiscopum Moguntinum. (1)

Invidibus et inauditis rumor, his in regionibus, satana auctore innotuit; eoque de
 vestra splendida fama falsissima infamia egressa est: cujusque apertissimum mendacium
 fabricatum et contextum. Nam vulgari fama delata est ad multorum Principum ear-
 det, me a vestra Reverendissima dominatione fuisse carceratum et tandem claustrum
 Domini nostri Papae mandato fuisse privatum; siquae a V. R. D. Dimissum et liberatum.
 Allegant enim id ideo non fecisse, quia meo comitis, quod longissime a veritate abest.
 Rex Poloniae Prussiam sibi usurpavit et in suam redegit Italiam. Ego enim in Re-
 gionem primo adiens, ut debui, non tantum propter me, sed propter proximos, haecque
 nicasam infamiam falso illatam una predicatione, in Deo favente, purgavi, ut
 omnium obprobrium ora obstruata remanuerint. Narravit quidem quomodo homo-
 re, quanta humanitate, quantaque benevolentia me V. R. D. pro innata sua cle-
 mentia exceperit, tractaverit, quo denique singulari munere donatum licentia-
 verit, ac ita vestram famam statim sum et merito quidem, ut nihil peius esse
 stitem, quod intactum remaneret. Necum, quia huiusmodi infamia ad multas oras
 remotissimas evolvit et ego ubique adesse non vobis, ut omni munitio tollatur;
 ut Principes, si qui sint scandalizati reconcilientur, ut vestra fama celeberrima nullam patia-
 tur calumniam, et mea infamia obprobrium, vos humillime obsecro et obtestor in Domino
 dignemini aliquid illis principibus de Prussia et Saxonia scribere, pariter et prelati-
 bus ecclesiasticis, ut intellegant quo in carcere me non detinuerit: mihi quoque et postulantibus
 Dominatio vestra scribere velit in eis precibus instantissime orata, ut vestro testimonio ve-
 ritas eluceat magis, et vestra innocentia apud omnes illius excusataque remaneat. (2)
 Quod si a V. R. D. Dominatione impetratum extiterit, non tam caute gratiae hanc
 habiturus sum, quam pietas vestra in respondenda gratia succunda: ut denique, sicut cepi,
 tus est mendax, qui diseminavit, meo comite regem Poloniae recepisse Prussiam, ita qui
 dixit me a V. R. D. fuisse carceratum apertissime in mendacio comprehendatur. V. R. D.
 incedendum et mei memorem Christus Iesus tacetur omnipotens - (2)

Pataviae 26 Novembris 1454.

Wadding. P. c. ad an. 1454, n. 8. Norman, P. c. ad an. 1454. Ad principes catholicos episcopos

misericord heretici Hæretici quibus omni amercatione affirmabant quod archiepiscopus
Maguntinensis in carcerem includere fecisset Beatum notum quia regi Poloniæ persuaderat
Prænam usurpare sibi. Hanc perniciam infamiam coarquit.

2.) De origine Teutoniarum Scygororum et de potestate quod Carimirus rex suscepit Præbendam
ep. Helm. l. c. p. 163 -

Patribus et Fratibus Transiensibus. (1)

Quis nec debet nec potest make filium suum odium, ut potius hauris, atque mihi, ego ut maior quam mater in vita dilectio, ego tamen caritatis amore, tum nomine Mercurii quorundam R. P. Vicario nostro per venerandum P. Ladislaum, quondam nunc vestrum directorem, hanc epistolam vobis transmittere: ut ita per Deum sum exordiar cum de Sobres, proclibus maxime cum laboribus et vicem itinerantibus Viennam applicissem, ubi fratres et filii in Domino quosdam viribus et religiosi vobis imbuti velut angelos reperi, tanto sum perfectus gaudis, tantoque repletus laboribus ut pene laborum omnium hiematumque sanguinem, qui in itinere passus sum in memore sum effectus: sed quia nullum in hac misera vita gaudium absque turbitia esse potest, hinc sapiente qui ait: "Extrema gaudi: ludus occupat", non sine magno cordi dolore percipi vos vel vestrum aliquos terminorum per patres vestros vobis positivum transgressores effectos, ita ut audatis contra bonas famulij vestre ordinationis linguam ut respondet accere; et os vestrum in celum ponere dicentes: non sunt ista nobis per regulam imposta, ut vestros vestras ieiunij, disciplinam vigiliis, ceterisque modificationibus affligamus. Quis benedictum nocturnum B. Virginis: qui penitentiales prelati cum Lytaniis duplicibus quotidie dicendi, qui mortuorum officium semper post vespas precorandum; qui culpas in respectu pio dicendi, penitentiarumque disciplinarum et panis et aqua et cetera huiusmodi pro laudibus causis publice eneam omnibus implenda: qui denique mentales orationes ceteris horis expendas instituit? Quid hec et huius similia redimant? O filii Dei! Simi, hec non est doctrina quam vos cum adhuc vobiscum enim plebes communitibus docui? Nonne premissa omnia a vobis esse servanda quantum potui persuasi? An forte te facui vobis illa per Patres vestros Italicos hactenus servata fuisse et modo quidem servari? Logite quos ordinationes meas, quas dum Vicarius Generalis enim per Arabes omnibus curis meo subiectis dixi, et comprecibus premissa omnia summa qua sollicitudine eis servanda mandavi, non sunt ego ista ut quidem vestris inimici, religionis ignari, morem bonorum desertores ac solius boni operis impugnatores, qui ad istam respondentem viam effundendum, ac inimici hominis avaricia supereminantibus, quisque docent linguas suas huius modicum, accere carere, ac, moxte adinventis, sed per Patres vestros tam salubriter quam necessitate observata,

Quis namque ambigat maiora promissis primorum fratrum tempore non solum
 ab ipso Patristica notos fratres quinimo a ceteris eius sociis et fratibus foventibus
 me fore multa. Ubi sunt nunc hinc illi serpes quas super nuda corporacula et inedia magis
 creata probet illi deserviant? Ubi viticia sequuntur: ubi vicia panis et aequi cuncta?
 Ubi orationes assidue, vigiliae supra modum diffusae? Ubi discipulis eorum Romanis et
 vobis Christi representantibus? Quis nunc ex vobis separari pro nimia charitate ut ipse
 sanctorum oculatur? Quis enim fingit vulnera, quis nunc ut ipsi imitabilem cum forte
 pugnam appetitur? Quis nunc pro summi Patris contemptum et ab omnibus desinen-
 derat? Quis nunc a vero usque ad mane ut plures ipsum nimis spiritus debent
 ne dicit in oratione peccavit? Ubi nunc sunt fratres multa terrarum et eorum sine ma-
 rium spacia peccantibus, ut sanctum Domini, sanctum consequi valeant pro
 B. Franciscum Antonium et plures alios quorum aliqui quod flagrantibus aspectu sunt,
 alii vero disponente Deo pro multorum salute servati sunt, sicne legimus? A. A. A.
 Domine Deus meus nunc loqui, cum ita cogito nunc mea lingua sanctorum dictum
 Patrum exprime, nunc manus audire, nunc proterea est aut animas expellat.
 O ubinam modo notus rediret in potius tempora mores, vel saltem in potius
 crepitem notorum fragilitatem promissa non possumus eorum ad mores iuxta pro
 imitari vestigia cum scriptum sit: Tu enim sanctos martyres vel in quantum
 potuerit noluerit imitari ad eorum beatitudinem non potuerit pervenire. Si et nos nos
 Patres notos proit, poterimus, fuerimus imitari ad eorum beatitudinem nequibus
 pervenire. Attendentes itaque Patres notos Itali supra memorata, et in non proit
 primis laboribus adsequi, stantur ad mores per hoc pauca, qui supra proita
 sunt, vigiliae, secunda, disciplinae et ceteras mortificationes eorum sequi
 vestigia: per quorum quidem observantiam in places eorum divina gratia se abunde
 diffudit, ita ut aliquos spiritus divini eloqui imberit, alios vix sanctissime, et
 exemplaritate dotaverit quoniam vero ad tantam potuerit gratiam, ut etiam
 in vita et post mortem multorum miraculorum potentes effecit, ut patet in
 A. Bernardino, quem pro tanto universa tenet et veneratur Ecclesia. Non audiat ego
 contrarium vobis asserentes. Ceterum vos pro vices S. P. C. vobis in Domino ut vos
 iter agatis: quatenus si iterum ad vos me reverti oportebit, quemadmodum in
 his fratribus conlatis sum ita et in vobis conlatis.
 Ex Vienna 2 Januarii 1455.
 Ex Vienna 2 Januarii 1455 - Hermann f. c. 159

Hermann, f. c. pag. 159. Cod. Aogst. fol. 156 - Wadding. f. c. XII. 294 -

Excitata sunt Religiosi Beccanienses ad forum spiritus regularis: laudat pudes-
 iam, quantam et aspectum vix S. P. m. Francisci et sociorum propositum sancti
 Bernardino: tractatur ut religionis causam amplectatur et res a se gesta breviter
 exponit -

119
1455

Ad Honorem Magni Praefatosomini: (17/2)

1455

900 (304)

Quando Expellamus tuus me convenit, tandem a me summe rogatus abiit, et mihi precibus et supplicationibus id ageret, ut tu de die et tempore necesses tuis ad nos mei me certiore faceres, expectantis istius et magis prestator. Factus enim hic, concordiam ipsam hac ac nos Vienna mandatum istius, cum non videatur in Civitate Nova omnes Principes cum oratoribus hospitibusque se pro commo suo. Ea de re se iterum atque iterum exortum valem, ut dubium me clarescires et quid acturus sim certiore reddas. De Principibus qui huc convenerunt, et in mihi persuadeam de non latere, hoc tamen dicam. Cum remissionis rege Ladislas intraverunt Subensator Boemig et plures Barones: de Hungaris Episcopus Vardiensis tantum: expectantur ceteri: ad id huc incertus est eorum adventus. Eorum non alienum, et significum tibi rem detestabilem ac cuique bono viro solo auditio abhorrendam. Lugentur nonnulli Boemorum summas preces Divo Casari porrigere, quibus favorem et gratiam suam impetrant ut ad S. D. N. litteras, summo studio potius per confirmationem nefandis hereticis Bohemis in Archiepiscopum Pragensem dirigat: et hoc pacto fieri poterit unio Ecclesiarum. Quam iuste, bene, recte, et sancte procedere intendunt. Eam, mi Pater, pro tua singulari equitate et prudentia iudica. Quis autem ad hanc rem facturum velit catholica fides, cogita: ego indignitatem tacitam non ego animo feci. Postquam est me de his que acturus sim admones, te oro vehementer. Vale etc.

Ex Nova Civitate die 1 Januarii 1455.

Ex Hermann. l.c. p. 492. Cod. Vindob. Lat. Nobil. n. 401.

(1) Cfr. Cod. Avas. l.c. fol. 192.

Waddin. ad an. 1455, n. 4. Nova Civitas, Avas. Vindob. Lat. Nobil. Austria
Vocatus ad dietam in Civitate Nova habendam dixit quod ipsa non valet omnes principes et faceret accipere opitio: legatum monet quod nonnulli Boemorum a Legate petere desiderant Frochis, rone confirmationem in Archiepiscopum Pragensem. Hanc epistolam accepit non ex Nova Civitate sed ex Vienna: nam in epistola responsiva de Episcopo Vardiensi, 8 Martii 1455, legitur: "Intelligo quod Viennam advenisse aliquos ex domini Hungaris, qui etiam hunc venturi sunt, per facta communi Boemorum, quod ultimam plus immediet cordibus itorum." (M. l.c. 1455, n. 6.)

(2) Seneca Agrippa Praefatosomini, qui sub nomine Pi. II, 1458, ad summi Pontificatus dignitatem evectus est, ecclesiam usque ad an. 1464 rexit. "Iste vir erat undecumque doctissimus, fletus, eloquentia, dextera et prudentia nulli secundus. Multa fecit pro clare: constitutione "In minoribus" recessit omnia que

ipse contra Eugenium IV in concilio Basiliensi exorat, inter alia hæc memorabilia verbena: "Se
 quimini que nunc dicimus et serui magis quam iuveni credite, nec privatim hominem placet
 facit quam Pontificem: Aeneam respicite." Harroth, s. c. II, p. 107 - *ASS. s. c. 168* -
 "At dum vocat beatum notum ad conventum Noz Britanni inter alia scripsit: "Nemo
 est qui talibus bestiis obuiam eat, neque tu hanc pugnam infamem dices, quis intestabiles velint se
 ges, qui cum bestiis pugnant: cum supra triginta annos huiusmodi bellum geris: nunc Itali, nunc
 Galli, nunc Germaniq bestias intractas et alias quidem occidi, alias in humanam redigis formam:
 nam quas Grece, quasve Lyceus ex hominibus venens suo ferax efficit, has tuas sermo accipit
 gladio penetrabilior ex feris iteum homines reddi. Quod si vitæ tua vitæ theatrum erexit, spes
 certissima maioris victoris dabitur: tunc enim exercitum aduersus hostes exteros parare poterimus
 cum domesticis fuerint separati. Absit auaritia, faceret ignavia, euicatur superbia, nihil est
 quod Turcorum potentiam formidamus: vincat se quisque necesse est, et sui potens, suique domi
 nus sit qui superare alios contendit. Est igitur mea sententia: si paci meæ placet auxiliare
 huc te demum confedas, cum principes ad diem constitutum comparauerint.
 Cfr. eod. ms. Capit. n. 33, fol. 310. *Wald. ad. an. 1455, n. 5* - In alia epistola: "Videbit te libentia
 nimo quorū tempore Maestas Imperatoris. At velut apertulum stans, venienter amplexabor. Ex
 quoque presentia tua divo Augusto ad singularem letitiam. Sed quam multa de precellenti detor
 na tua, vitæque sanctitate ex auditu didicit, magnopere cupit tui aliquando remanibus inle
 rene, videre et audire te predicantem ac dulcedinem celestis eloqui sequere. Sed. eod. et. fol. ubi
 sunt tres epistolæ Pictomini ad J. Joannem -

LXXXVII

Ad Pontificem Galileum III - (1)

1855

306

Veni me terror invexit, Pater Sanctissime, cum verbum illud audiri ex ore Tui Regis
 Aturini, dum in minoribus agens in fabricano diem vigiliis omnium Sanctorum demeritas
 us, ut ex tunc decorem nunquam E. I. quicquam scire, nisi prius Christum Domini
 adorarem, quod et terrari usque adhuc. C. altitudo divitiarum sapientis et scientis Dei
 quam incomprehensibilia sunt iudicia eius; ¹ Aulic Dominus sed non sustulit quod pro
 sentibus temporibus istius iam prospect. Novit ille, qui nihil ignorat, cuncta suis cor
 quos dispensare momenti. Multa praedixerunt di. Spiriti adversate Prophetis quamples:
 Unus praedixit: "Veni cito gradens ad aperendum." ² Alius dixit: "Veni et servatus cunctis
 gentibus." ³ Alius inquit: "Deus manifeste veniet." ⁴ Et Alibi: excite potentiam tuam et veni ut
 subrot facias nos." ⁵ Alius autem ait: "Veni et dices meus in hoc tempore." (Dan. 9. 21) ⁶
 Alius vero dixit: "Veniens veniet et non tardabit." ⁷ Alius: "Ecce rex tuus venit tibi iustus et
 salvator." ⁸ Alius: "Statim veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos que
 estis." ⁹ Praeherit nos tempus, Pater Sanctissime, de penitentia in Annis, de Daniele in
 Babylonia, de Joseph in Aegypto, de Moysa in deserto et de reliquis qui pronuntiare
 sunt advenitum iusti Spiritus seu Domini nostri: "At ubi venit plenitudo temporis
 mittet Deus filium suum." ¹⁰ "Ecce agricola expectat praerionum fructum horis - patienter
 faciens, donec accipiat temporeum et serotinum!" ¹¹ Expectat et Dominus ut moros
 atur nostri. ¹² Legit et ego Deus sacerdotem sibi ad sacrificandum ei hortam laudi in tem
 pore opprobrii, ut rebus domus Domini comedat sanctissimum cor tuum, ad occurrendu
 incendio iam conflato in opprobrium blasphemis, et despectum nominis christiani
 per Diabolum tyrannum Mahometi turcarum imperatorem. De sub ergo et tanto
 pastore nobis e celo lapsa, a Deo vocato tamquam Arcem cum vinga florida victum
 Dei, sedentur caeli et exultet terra, commoveatur mare et plenitudo eius, oculus terra
 eum et universi qui habitant in eo, quia constituit se Deus super gentes et regna ut
 vellas hereses, et detruas schismata, et disperdas infideles perfidos, et disipes machinas
 fiones et technas impiorum, et edifies catholicos et plures catechumenos. Exinde
 nunc primis tamquam Moyses manus tuas ad Deum qui te elegit, ut Deus ipse praeparat
 pro salute fidelium populorum: spero thesaurum Christi et beatus sanctus tuus spiritus
 hualum temporaliumque munerum. Tempus conqueandi et tempus spargend. Arcem

Ann. 11-33

1. 11-14

2. 1. 1-8

3. 1. 3-29-3

4. 1. 2-3

5. 1. 9-9

6. 1. 1-1

7. 1. 1-1

8. 1. 5-7

9. 1. 30-18

habet Ecclesia non est reus, sed ut eriget, et subveniat in necessitatibus. Nonne melius in thesauris collecta conflata succedit propter alimoniam pauperum, si aliqua submissa desunt, quam si sacrosilegiis contaminet et asportet hostis. Melius est vasa arum quam reuare quam metallorum. Et Hieronymus ait: Gloria episcopi est. (Ep. ad Nepot.)

Non est Minerarum dotee praesentiam hęc exars, sed ut meam operam conciniam. Hęc puto gratius esset Tetos, et Deo acceptius, quod in hac evidenti necessitate fidei que periculo ornamenta Basilicę laboratoris et Apostolorum Petri et Pauli conflarentur et diraberentur pro fustione christianę religionis, quam si omnes ecclesię orbis tuores et palatia fabricarentur auro mundo et componerentur lapidibus pretiosis. Hi in paucis nulla est cura, nec sollicitudo, nisi laborant omnia fratris orationibus et exortationibus R. S. Episcopus Saphiensis: velle inuendit

R. S. Episcopus Genensis, mei autem labores et pericula tacantur. De Polonia, de Venetia, de Moravia, de Austria, de Bavaria ad Vatisponensem, deinde ad Ferdinandum diem ad Viennam, ad diem Novę Civitatis in presentia sacri Imperatoris ad ultimum conclusum est, quod pro presenti anno nihil fieri potest, sed anno futuro ad festum Ascensionis Domini se dicunt velle parare. Hęc sanctissime, quot animę christianorum intem iacturam patiturus et pericula damnationis eternę. Melius est ante tempus occurrere quam post ulteriore causam remedium conferre. Exurgat igitur Deus et disperdat inimicos eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius: exurgat et tua sanctitas et serenissimum Regem Aragonum Ferrisalem et Sicilię, omnes orna et robora celestibus et terrenis, plenaria tibi tradita potestate etiam utriusque imperii celestis videlicet et terreni. Huic serenissimo Regi scripti me pascere et optare quod sup Maestati Deus Altissimus hanc nominis et famę immortalitatem nemon ex hoc sancto negotio gloriam perpetuam reseravit. Sacra, Pater sanctissime, Tormentes: unge et punge pastoralis baculo crucis Christi: sermo tua Predecessores edictum: deputa tubatores et paccoset boni et ferventi relictus vite et sanę doctrinę, viri potentes opere et sermone, qui odiant avaritiam, et omnem immunditiam et nequitiam; qui solum Dei honorem et gloriam, animarumque salutem expectant et persequuntur, qui peccant hinc terrene animas suas in modum pro defensione sanctissimę catholicę veri

13. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
14. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
15. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
16. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
17. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
18. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
19. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
20. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
21. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
22. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
23. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
24. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
25. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
26. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
27. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
28. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
29. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
30. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
31. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
32. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
33. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
34. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
35. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
36. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
37. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
38. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
39. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
40. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
41. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
42. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
43. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
44. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
45. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
46. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
47. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
48. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
49. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
50. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
51. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
52. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
53. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
54. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
55. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
56. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
57. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
58. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
59. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
60. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
61. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
62. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
63. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
64. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
65. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
66. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
67. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
68. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
69. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
70. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
71. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
72. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
73. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
74. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
75. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
76. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
77. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
78. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
79. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
80. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
81. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
82. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
83. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
84. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
85. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
86. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
87. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
88. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
89. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
90. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
91. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
92. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
93. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
94. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
95. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
96. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
97. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
98. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
99. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto
100. 1. 2. de Offic. et Habitu 1. 2. 3. C. Quarto

et fidei ac respubliq̄ christianāq̄. Dato Beatissime, misere lacrymis et in-
 quilibet et gemitibus populorum et Gregorum et Romanorum qui, Dei prole iudicio
 disponente sine permissente, propter eorum errores et schismata, in prædam Sucti et
 perniciatū sunt, tanquam bruta animalia. Misere puellis virginibus, ruptis vi-
 dus, orphanis et pupillis: misere Haly et omni populo christiano: tolle mo-
 ros, ne tarditate providentię nos etiam per occupet inforties, quasi temporales in-
 gens ad perniciem et ruinam. Ultimam ego pupillę et inutilis possem me, non
 dico clypeum vel thoracem sed baratum vel quid minus sub pedibus equorum,
 pro Christo pugnantium, supponere et conulari. Sepe quippe postulatus
 sum et frequentius requisitus per serenissimum Dominum Regem, ceteroque
 Principes et Prelatos, tam ecclesiasticos quam seculares, Hungarorum, Romanum
 que petere cum exhortatione Divi Imperatoris et reverendissimi Dominorum
 Legatorum Apostolicorum Papienis et Senensis cum instantissimis et effe-
 cissimis litteris DD. Despoti Romanis et Joannis Huniad^{is} gubernatoris
 Hungarię, ceterorumque Baronum, quibus me iterum poteris sum, nris
 a Sancta Sede Apostolica aliud suscepim in mandatis. Sum itaque nunc
 in itinere progressurus Bredam ante festum Pentecostes. Panniculus igitur
 et vemiculus me submisso sanctissimis pedibus E. S. ut de vita et morte
 pusillę miserię meę disponat ad nutum, et mea inutili servitute utatur
 ad libitum voluntatis, hęc clementissimę gratię et liberalitatē commendans
 obnoxie et efficaciter suavia potum, religionem dogmatici Patriarchę franci-
 sci, qui de Observantia nunciatur, de nocteque orantes omnibus carnis
 hoc in fine per compensatione felici et sanctę vřę B. C. suam dignetur Al-
 tissimę ad vota sacri temporibus longioris et pro sempiterna, sacrosę sanctę
 suę, et ad ultimum vřę terminum una cum grege nřę credito conducere ad
 ad triumphum glorię beatorum.

Ex oppido Andemburgę provincię Austrię 7 Maii 1455-

- (1) Cr. Mart. L. C. ad an. 1455, n. 11. Cod. Arac. fol. 165. v. num. fol. 758. 485
 Prima epistola in ordine chronologica ad Pontificem Callixtum III, cui fiduciam obedi-
 ham et reverentiam promittit. Adde solito eum contra Turcas incitat, rogatque ut

16. Ladislaus, rexim.
 rex Hungarię et
 Aracensem III

12. Aracensem epistolę
 DD. Mart. ad an.
 1455

184
309

edictum renovat Predecessoris sui. Graue commendat Ordinem et maxime Familiam
Callixtus III, antea Alphonsus Portuga Hispanicus post matrem Nicolai V anno 1455, son
tificatum suscepit. Ut primum coronatus est ad bellum sacrum contra Turcas primo
vendum quendumque voto se obtinuit. Hic legatos ad principes christianos mittit qui
ipso hortarentur ad fides adversus hostes. Turcis ad Caucasum, cis Pagarique
(1456) et pro parte victoria gratias Deo habentes, festum transfigurationis Christi
domini, in quo victoria relata fuerat, indulgentiarum largitione novaque officio a se
composito celebrari fecit. "Locus et motus conspectus migravit e orbe an. 1458-

Chr. Nat. Alex. s. c. 4. 9. p. 14-15. *Raynald. s. c. ad an. 1455-1458-*
 (2) Rom. 11. 33 - (3) Ita. 51. 14 - (4) *Agg. 2. 8. (5) P. 29-3-79-3 (6) Cant. 5. 1-*
 (7) Hab. 2. 3 - (8) Zach. 9. 9 - (9) Mal. 3. 1 - (10) Gal. 4. 4 - (11) Jac. 5. 7 -
 (12) Ita. 30. 18 - (13) *Amb. (5) 2 de Offic. c. 28. Hieron. epist. 2 ad Nepotian.*

(14) Aeneas Sylvius Piccolomini, episcopus Senensis et postea Pius II et Joanni Castellanus
Mediolanensis et episcopus Papiensis, creatus cardinalis a Callisto III. obiit anno 1460, XIII Kal. Maii.

15. Alphonsus Aragonensis - (16) Ladislaus rex Hungarie et Fredericus III rex Romanorum
imperator et rex Germanie. (17) Horum epistolae edidit Wadd. ad an. 1455-1456 -

1751

121

1455

310

LXXXVI. - Ad Marcum de Bononia (N) Rom.

Reverendissime in Christo Pater, commendationem humanam et devotam, gratiam sala-
 tam et pacem in Domino sempiternam, cum affectuosa promptitudine obsequens
 in omnibus partibus, licet et honestis. Adhuc sunt mihi prole sui L. Mey obor-
 culendi Mei, qui non sine gravi molestia legi: non tamen de novitatibus quas nun-
 tiant de Sanctissimi Domini Nicolai Papae II ad patrisiam transitu, quem necesse
 me plus notis, et de aliis quas dignas: inter quas per maxime dignitatem mihi
 intulit iactura Praepositoris. Ad negotium vero nostrum, quid dicere me oportet,
 tu ipse indica. Si utique iustitiam loquimini recta iudicate, fili hominis,
 Caligatis oculis spe fallitur et anteponit nebula, lucem solis occupat et inor-
 dinatum desiderium mentis excutit, vel equi amoris vehementia neganda
 protulcat, et iniusta medium inharresta. Et si maxima inter virtutes modest
 obedientia iudicetur, quia ipsam hominem contemnit, propter Dominum, habet
 tamen in se omnis viatus ordinem: si iustum et inquam, non potius accide-
 quam Dominum, iudicate? Et aliter. Legi autem sunt a Deo ordinata sunt ubi
 gloria dicit: "Siquid iusserit Curator, nunquid facendum est, si contra bonum
 sem iubetur? Si quid Procurator iubet, et aliud Imperator nunquid debitas
 ita contempts, isti esse facendum?" Ergo si aliud Imperator, aliud Deus
 iubeat, contempto illo, obtemperandum est Deo. Nanne et Propheta dicit: "Imme-
 bonum quanto communis tanto divinius." Vel subtrahendum est causam totius
 christianae religionis preferendam esse particulare mortis? Cum republica
 sit preferenda privata? Cum plures recipi tibi, quod de meo retrocedit ad
 Italiam non cogitares, nisi forte per summum Pontificem servares, cuius ex
 auctoritate functus sum et fungor in causa fidei? Catholicis, ex officio inquisi-
 timis haereticis favorabilis. Non finitur tale mandatum, Pater optime, morte man-
 dantis: cum per modum delegationis cedat, quia re non integra, etiam post
 delegantis iustum in suo errore debeat et peccaret inaccessa, ut in Cap. Ne
 aliquid de haereticis sub: b. ubi etiam ad non inepta perducatur, et plene tra-
 ctatur in Cap. Legatus de officio Legati, lib. 1. Quam iustitiam, ergo et quam
 honestatem continet sublimitatem praepositorum, ut veniam ad Italiam? Quis

31744

potius vigore, meae commissionis potius omnes scater. Cedunt tam proglatis
quam subditi requiesce pro comitio, auxilio et favore; et ad hoc tenentur omnes
quos requisivimus cuiuscunque status vel conditionis extranei ut in Cap. et off.
eum et in Cap. ut inquisitionis de hereticis, lib. V.; non contummo preceptum
sed ostendo obiectum, quod et B. Augustinus declaravit ait: "Non semper malum
est non obedire precepto". Tuam enim Deus iubet, quae Deo sunt contraria, tunc ei
obediendum non est: 11. q. 3: "Non semper", ubi glossa super verbo precepto, dicit
"non solum iniusta, sed etiam inhonesta": vel etiam si a iudice preceptum ali-
quid, quod sit inhonestum vel incommodum est ff. de receptione. l. si iudex dicit, §
cum promissis et q. 2 Cap. preceptum: ff. de iudicibus, ~~l. 1~~ et c.
Non ut culpam, Patet egregie hanc apologiam contexi, sed ut meam exone-
ram conscientiam et frangere iacturam eorum. Dum fratres Nicolaus reoribus, quem
miti obviam destinasti, quod tuis litteris minime comprobatur, omnes exprimi-
tur, quatuor animo stamato, cum dicit, ut quid adiam, patienter auscultat:
"precepto ut ad nos venitis gradu proficitur", et inde: "omni ergo et notis ulla
pacto differere". Gratias ago tibi, de pondere secundum mercedem: obedientis
mentem evanuit, labori autem improbitatis si per accorolare possem super
eas aquilarem vel griffonum vix tuum preceptum impetere valeam ante
festum Pentecostes; quanto minus ego cum propter vicium diuina, et
itineris prohibentem, ac hunc sacculum, quibus carere nequeo, dicitur
me predicare oportere pro conductoribus et vinctis. Peccat tibi Deus, sed
amande, qui tam inconsiderate in me, sine rationis ordine, procedit, et sic
propter Dominum, cum reverentia tua dixerim, abinde precepti me pauperem
et miserabilem senem in preceptum vexans; et quantum in te fuit evigilans
in ruinam. Gratia tamen Dei omnipotentis et sacrosancti Romani
Ecclesie sum protectus. Excusat fratrem Antonium de Bethone quia Me-
diolanus Vicarium Provinciae sancti Antonij, quia Janus? Fratrem Jo-
annem de Prato quia Toron? Quomodo fit, ait, ut neminem ipsorum ha-
bere videas, cum nimis agatur in remotis. Quilibet eorum, saltem in abbas-
dam, ad te Romanam venire possunt: ego autem vix in duos menses ap-

312/18

plerumque? Et scribis multis gradu proficiamus? Illi est directio, ubi
 ratio? ubi iustitia? ubi ordinatio? Sancta confusa sunt, inordinati et fulge-
 rent iusta perituri? Augustini apertam tuam ex humeris in fine exerceat,
 et super debilem reverentiam meam veterem proferat. Maxima compresse immatura
 quod in cauda turcum litterarum bene sculpti, dicitur, "Una dies videtur centum an-
 norum dies hori." Non maius tui officio, tui probo vobis audire in "franca." Quam
 dulciter et quam suaviter ipsa me invitata ad venerandum: cum se fugam perire
 commisit? Ego dico "Hic." Qui probo in vobis audire in Hungaria e "franca" op-
 pressa dal "franca"; ad qua nunc propeior, et magis obligor ex commissione San-
 cti Cledy Apostolice, ex persecutione et exortatione suorum reverentissimorum
 Legatorum Apostolicorum Senensis et Papientis, et consuetudine et illis
 ratione invictissimi Cesaris et Romani Imperatoris: ex preceptis et litteris
 recentissimi regis Ladislai Hungaris et Boemis; ex litteris multiplicibus et
 recentissimis Romani Cardinalis Stigonensis et communitatis Romanorum
 omnium Episcoporum et Baronum Hungaris, quibus promissum me ipsum Hun-
 gariam nisi a sancta sede Apostolica aliud recipere in mandatis. Quomodo
 de ego protem infangere quod promissum habent et fallere sanctos viros
 sine meo perpetuo dedecore et infamia? Propterea, mihi procolendo Pater,
 non committas, quod si ante vultum Capitulum hunc advenirem
 forent mihi alia infamia exire, quod per ambitionem viderem. Quis
 tibi vellet, quod quantum in te est, propter famam meam: Desperat non
 prius, et nunc repetit, quod litteris per me desideratis, tam sanctum Rom-
 ani Imperatoris quam serenissimum Dominum Regem Silesie et Hun-
 garie, et aliorum Principum mihi valuerunt; et invenit in me amicos
 ex quo meos suspicit labores: quid me frustra videris fatigare? Me tibi
 a te non expectabam; protem optabam te prohem Gabulem videri. Quis
 nosse proinde famulique quingentorum fratrum ex ultra, ad omne bonum opus
 paratorum, ab obedientia, quam sibi desideratis liberare, ut in vobis
 eam gereret de hoc et fratribus suis, eorum communitatis. Desperat in
 septemdecim loca, sed duo relaxat, videlicet Saxonis, cum quibus in vobis

mortui, nunc vos profecti, quorum multi iam sunt presbiteri et presbiteres
 idem; Achilium dicitis Nicasio Aegentino in quo sunt nunc forte triginta quinque fratres
 quot etiam tibi committi; quatuordecim autem loca sunt sub regimurii fratris Fabrice
 lis, et sic recipimus postquam venimus ad pacis istas forte quingentos quinque
 ginta fratres. Videte, ipse, si Deus Omnipotens aliquid operatus est; ultra septem
 vero convocat duodecim millia et amplius, et quotidie convocat. Excusas tibi
 quod non vides, quae honestate Graecia, postquam abcedere ante quatuordecim
 post Pacha; quare non ita considerasti de honestate mea, sicut de tua? Non
 legitur quia qui negligit formam suam, crudelis est? 12. q. 1. cap. Nota per
 per Augustinum. Incepisti me perdere, quod aures adhibuerim patri. Phi-
 lippos dicendi, ex vestris decretis sublatoam fore executionem per testatarij
 verum non esse, cum iam bina vice frater Romanus, procurator noster
 de Curia Romana miserit mihi copiam tali subscriptionis. Nota quod dum
 fui in Italia, per Dei gratiam, fratres, ac nostra decreta tui non destitit postu-
 lator: nunc autem vestrum est protegere; postquam secum ad prebes, ut
 liberis regimini potatem intendere. Officia probant homines: aliud est ee
 gere quam legere. Paulus in faciem Petri restitit, quod reprehensibili erat
 cogit gentiles iudicare, cum ipse Iudeus gentilitate vivet. ⁽¹⁴⁾ Non ego mireris,
 Pater, si talia subeo, quia: "Eor meum contuebatur est in me; dereliquit
 me vultus meae" interpretis et lumen oculorum meorum non est mecum, quod
 fuit in iuventute mea. In festo sancti Iovani Baptistae intrao septuages-
 timum annum; et in festo Beati Patris nostri Francisci intrao quadragesimum
 in religione. Non debeas ego me comparare mortui, cum invocatus, indignus
 palles ad iacendum ut canis veteris. Expectabam ego meam et vitam executionis
 nem. Et tu, Pater, ausculta, paater et admittite tanquam iustam, rationabilem
 et honestam: et tunc frequenter quod obedientia consistit in tribus: videlicet
 in reverentia exhibenda, in mandato suscipiendo, et in iudicio subeundo. Reveren-
 tiam debet minor ut accipat maiori, et cedat ei primum locum in sedendo,
 et exando, nisi minori maior administratio commissa sit: unde archiepiscopi
 ter vel presbiter archidiacono reverentiam debet ratione maiori advenire.

Tostoni, licet presbiter maior t. X. (25 dist. Cap. 1) hac consideratione presbiter quantum tenetur obedire diacono prebato: in mandato autem et iudicio, nemo tenetur obedire, nisi ei qui habet iurisdictionem super eum. Potest autem quod administratio ex iudicio nisi comissa in causa fidei maior est. Vale, et me executionem habe ex apud alios excusa; et suscipe et facto commendatum.

Ex oppido Indeburg in die Episcoporum Philippo et Jacobi 1455.

(1) Ex Cod. Aracelitano p. 159.

Patri Marco de Bononia Vicario Generali executionem instituit, quod suprema auctoritate de Sede Apostolica in partibus Germanie debentur precepto t. d. ad eodem incuncto de retrocessu in Italiam parere non potest. Hanc epistolam vicariam et immertam ad amicum et conspatrem recepit, qui bonum ordinis precebat et propagationem fidei eodem animo ardore, quem invitavit eum ad capitulum generale. Verum hoc suum desiderium commisit et manifestavit cum patris prudentia. Modestus et integer plurimam operam contulit ut in familia privilegia restituerentur. Hinc dividuum inter amicos fecit: tantummodo in ordine. Ipse Marcus de Bononia iam ab an. 1451 eius in Italia vires agerat et anno 1452 in capitulo Apuliano in vicarium Senecensem a suis electus fuit. "Abbasque cum laude biennio sui regiminis episcopus de relegendis sectionem in vicarium Joannem de Capistrano, sibi persequens brevi in Italiam reversum. Ita caperebat propter vires sanctitatem, regimini experientiam et dignam apud Pontificem ac Cardinales auctoritatem, iudicium solum hunc pone quatuor religionis imminenti discrimini modum facile in eum omnia vota concurrerant sed disparant consilium Gabrielis Veronensis et Nicolaus De Tota Capistrani socii, qui palam dicebant id valde remi dubitatum, et recto se tunc neque eum velle neque posse in tanto rei christiane discrimine ex Hungaria redire." Sic ad rem Wadding. Capitulum generale Cimentanorum Bononie celebratum est an. 1455 in quo electus est in vicarium Generalium fr. Baptista de Levanto Ferrivus Janus.

Cfr. Wadd. f. c. ad an. 1455 n. 79-80 - De Gubernat. f. c. III. 112. Ch. H. Leg. 1. 122 -

Pa. 57, 1 -

Wadd. f. c. ad an. 1455-1456 - Moermann, f. c. in sectione XVII et XVIII -

Cod. ms. Arch. Cap. n. 1 a pag. 73 ad pag. 127. h. Ad Gal. 2. 12. 57. Cr. 24. 10 -

3156

picco nel momento

1798

1808 LXXXVIII -

122

Ad Pontificem Callistum III - (1)

1455
1785
316

Beatissime Pater! "Ad Altissimum gradum cum fiducia recurendum" testatur Apostolus
 pro liberali gratia et misericordia impetanda in oculis opportuni. Et quia nihil
 ad preces mihi est gratius expectandum, quam ut cetero factus sim, quod de mente
 et beneplacito tuae clementissimae sanctitati ex tua certa scientia, et motu proprio de
 me tua, quamvis pusilla, tamen fidelissima creatura, disponere intendat. plenitudo
 auctoritatis et potentatis tibi tanquam Petro ceteris commissa per Dominum Iohannem
 Abbatem, hoc mihi solem in huius optabile censeo, hoc totis visibus concupisco, ut sciam
 quid acceptum sit eorum oculis tuae precellentissimae sanctitati. Dixero hoc B.P.
 eo quod iam prope quadragesimum annum in sacra Minorum Ordinis religione, ubi
 profectoris, an forte neglegenter perseverans, non meis meritis, sed quaedam pie et
 benigna super meas vires et minime facultates percepta confidentia per sacerdotem
 Romanam Ecclesiam a primo anno laudabilis assumptionis fel. rec. Martini Papae
 V. excitatus sum in nonnullis commissionibus et concessionibus mihi impositis et im-
 pensis: et ab inde in portuum successivis temporibus, per sanctae memoriae Eugenium
 et Nicolaum, tuae primae sanctitatis predecessores, ut paternissime parentum ostendere
 per privilegatas et multiplicatas litteras apostolicas efficaces et authenticas, bullas pluri-
 bes, communitas et per brevia apostolica ab illo primo anno Martini, usque hodie
 ad numerum forte sexaginta. Nunc autem et vitam meam et animam et corpus et
 prestatas litteras et brevia et quicquid in mea paritate subsitisse pareret et hinc ad eum
 concessos, et alia quaecumque utensilia vel per sanctum Sedem Apostolicam, vel per aulice
 virtutem Petri mei mihi concessa, et singula universaliter et particulatim ad
 pedes tuae felicissimae sanctitatis offero et expono, ut de vita mea et rebus omnibus tuae San-
 ctitatis disponas et determines ad libitum voluntatis. Ego me perpetuis carceribus S.S.
 mansurum, hoc mihi manus singularissimum et gratiosissimum a Domino Iesu Chri-
 sto reputabo collatum, et tanquam si ex ore Christi Iesu propius auctus percipere
 rem, omne minimum suum verbum curabo fidelissime et promptissime adimplere
 usque ad sanguinis effusionem et mortis ultimum externum. Hanc ob cau-
 sam ad tuorum sanctorum pedum osculanda vestigia nunc festino carissimum
 meum socium ac confectum Federico de Horo de Treviso, iam per humum

186
347

meum fidelissimum interpretem in lingua alamanica, qui C. S. mentes et animi
mei promptitudinem fideliter explanabit et cui primum oculum dignabitur adhibere
et tanquam animam meam suscipere commendatum cum aliquibus copiosis litte-
rarum apostolicarum per f. sec. Nicolaum V. Sanctitati tuae precavissent,
quae mihi visus sunt magis utiles et necessariae ad divinum cultum, honorem et
gloriam peragendum et ad salutem animarum Christi sanguine uberrimum fa-
cilius procurandum: ut S. C. de novo confirmare vel infirmare dignetur, flammis
ne Spiritus Sancti, qui habitus, gestus et motus ac omnes actus et opera tuae sancti-
ssimae Sanctitati dirigat, regat et reducat ad divinae Maestatis benedictum
usque ad perfectum diem, quo pastorem et gregem conducere dignetur ad praesentem
namque obsequio sempiternis. Desuperam peridem de Indiburga in die apertorum
Philippi et Jacobi tuae felicissimae sanctitatis manu propria, nunc vero pluribus
fatigatus socii salamo per me dictanda commisi.

Ex Lindava praetium Hungariae, 18 Maii 1455.

(1) Wadd. l. c. ad an. 1455, n. 14. Cod. Aea. l. c. fol. 169. Hermannus l. c. s. 409.
Regit in Hungariam. Petiit et impetrat pristinae potestatis confirmationem. Spiritus San-
ctus incipit: „Fragrans tuae laudabilis famae odor a longinquis partibus ad nos usque
pervenit, necnon opera caritate et rebus domus Dei redundantis fucus animarum in po-
pulis uberimam affluentiam promerentur, ut illa libenter tibi concedamus, per quae assumptum
a te onus non solum a tramite fidei devios, sed dicatos quolibet ex christianis et peccatores in
vite dominicum per rectam semitam perducendi, eo facilius exequi possis, quo maiori fueris
auctoritate a nobis ac facultate munitus...“ Wadd. l. c. n. 16.

(2) Hebr. 4-16. 3. Otto Colonna ex nobis: Columnarum familia die 8 Nov. 1417 ab electo
in Pontificem et Martinus V appellatus est. „Nec Wickliffitarum et Hussitarum hereses absterere cura
vit sed in Fraticellorum qui vulgo fratres de Spinnone in Italia vocantur, exitium incubuit.“ Eius litterae
ad Brecales et Inquisitores ea de re datas an. 1438 exhibet Adonius Raynaldus. Cf. Nat. Alex. l. c. 1. 9. p. 7.

Notae observantiae relator ille reverentissimus, quem vestrae sanctitati amabilem bene recolo,
 scilicet frater Ananus, in libro, quem edidit, de Sancto Eusebio, tempore Joannis XIII, contra
 quem Generalis, qui tunc erat notus Ordinii, magister Michael de Severa, multas hereses eduxerunt,
 et quantum in se fuit, totum Minorum Ordinem contra obedientiam sanctae Sedis Apostolicae rebellare
 voluit - non presumo docere Minorum - sed pro executione meae conscientiae humiliter et omnino
 da reverentia ad vestrae sanctitatis memoriam revoco, sicut, ubi tractat de obedientia regulari: „Non
 agit, inquit, contra obedientiam, qui a vita et conversatione carnali et societate fratrum praeparatorum
 regulae recedit, ut Eusebio presertim obediens. Omnia enim ad hoc agimus, ut sit in eorum Deo exhibe
 beamus. Unde beatus Benedictus recessit ab illis malis monachis et habitavit secum ut dixit beatus
 Gregorius in II libro Dialogorum, et habetur VII, q. 1. Adversus §. 5. 12. Sic beatus Benedictus: et XIII,
 q. IV: Si aliquid I et II, et c. Non solum, et c. Incommutabili, et c. Magna, et c. Non omnia, et c. Defi
 nitio incauta, et XI, q. III: Non enim semper: verba, Augustini dicentis: „Non enim semper malum
 est non obedire precepto. Cum enim dominus temporalis iubet, quae Deo sunt contraria, tunc ei obedien
 dum non est.“ Si certe certandum est periculum conscientiae, ne incurreamus illud Prohibiti: „Et
 cum perverso proventu, audit in monasterio vel Religione, est praevicatio communis, regulae vel pro
 fessionis, et illa professione invenitur auctor, ad quam potest recurrere, petita licentia, licet non obtem
 peratum est auctoritate propria, immo auctoritate iuris, inde recedere et se ubi potest suam regulam
 observare: patet in c. Licet, de Regularibus et transumptibus ad Religiosum. Et hoc etiam ideo licet, quia ex
 istorum monasteriorum consuetudine impediuntur et reliqui, ut in c. Recedentes, in principio, de Statu monasteriorum:
 et expressius XIV, q. III, c. Recedant. Ex his et similibus iuribus dictum fuit in concilio Constantensi, de
 consensu et bene concordia Ministri Generalis Ordinii Minorum, fratris Antonii de Serezo, et ab eorum
 Ministrorum et magistrorum tunc presentium, quod qui volebant stantibus vivere in observantia regu
 lae Ordinii sanctae Francisci, sine impedimento et molestia aliqua, se ipsos sequerent sub eorum Vicario,
 per eundem electo a Generali Ministro confirmato, alias intellexerunt confirmatus auctoritate sacrae
 concilii et sanctae Sedis Apostolicae, quod decretum fratres ultramontani servarent cum Bulla sa
 crae concilii, et postmodum Martinus V. approbavit hoc suas authenticas litteras Apostolicas.
 Unde, sacrum concilium Baritanense, dum sub obedientia Eugenii commovebat, idem decretum confirma
 vit, et sanctissimus Martinus V. et Eugenius idem decretum confirmans per speciales litteras suas,
 extendit et ampliorit, ac de novo irritavit decretum, sub quo vivimus et vivere intendimus, Domino

concedente et ventura sanctitate iustissima annuente, tamquam melius informata, in perpetua observantia regulari, quam Altissimo vivimus, et vota emina usque ad mortem et sanguinis effusionem intendimus fideliter observare. Nec credimus cum iustitia nos posse regni ad recedendum a prestatis Decretis, nisi contra Deum, contra iustitiam, contra sacra concilia, et contra determinationes sacrorum summorum Pontificum prelatorum sanctorum tam violentiam pateremur; quod tamen mihi omnino impossibile videtur, ut sub pallo vestre sanctitatis aliquam incivilitatem pateremur. Quis enim dicent populi christianam, cum percipere, pauperes Christi, omnia sua vota Deo reddere intendentes, ab his qui eos protegere debent, persecutionem et violentiam sustinere? Quis reges et principes, tam ecclesiastici quam temporales, ceterisque domini, quorum aliqui libenter expectant causas, adire aliquas, ex quibus aliquo simulato vel fucato colore a sancte Romanę Ecclesię obedientia revivunt, quam ubi que predicto a curatis christianis fideliter observandam, quin immo et omnes infideles, si eorum optarent salutem sub iugo obedientię sacrarum Romanę Ecclesię vivere tenerent? Quare, Patres sanctissimi, dignemini considerare, quam favorabiliter, quam pie quamque affectuose iura nostra proclamant et insonant presidia observantię regularis, quam nostri omnes, proprię salutis immemores, abhorrent audire per aliquem nominari. Unde et nobis solentur impingere, ubi hoc vocabulum "Observantia" invenire potuimus, cum tamquam in primo capitulo regulę nostre in principio attestatur: "Regula et vita est, sanctum Evangelium observare; et in secundo capitulo; et si hec omnia credant et velint ea fideliter confiteri et usque in finem firmiter observare; et in decimo capitulo describitur tria vice "observari; et in ultimo capitulo: "sanctum Evangelium Domini nostri Jesu Christi, quod firmiter promissimus, observemus". Nomen etiam in pluribus locis hoc vocabulum habemus in decretalibus, ut in primo libro de Summa Trinitate in fine catholica, c. Damianus, et in c. Palatum, de Clero, c. vel monachi, ubi dicitur: "Palatum est, quod monachi de H. seculariter vivunt et alios exemplo suo corumpunt. Ado mandamus, quatenus eos ad observantiam regulę, appellatione remota, compellas, vel si tibi viderint ausu temerario, eis eiectionis, factes alterius Ordinis, si non potest prescriptum monasterium in suo Ordine reformari, in illud iudicas, ut labores inferiorum iusti edant, et illi tandem robore confisi, ad sui Ordinis observantiam revertantur" certe hoc de causa nostri conventuales nonquam voluerunt reformari neque volunt cum effectu, quamvis forte veraciter se illi offerant, ideo per falsas recordationis fugemur et Notalium, predecessores vestros, comitich sumus sub obedientię vinculo quamplures conventus recipere et sub regulari observantia reformare, quos etiam ad presens gratia Dei honoris et laudabiliter gubernamus cum maxima, potestatem acceptatione et corroboratione spirituali, nec non et augmento christianę religionis, et plura loca eius similia, que brevitate causa, pro presenti omittimus.

Cp. Glasberge N. in Hist. II. 353-(1) Scripta quando habitus Capa III. 1111
secundam Bullam contra provisionem Eugemianam. Cum Observantes se gerentes contra Deum et iustitiam non
sunt, summum Pontificem melius informaverunt. Auctor Chronicon non dicit ubi huius episcopi exemplar attestat.

(2) Cap. III. (3) Can. XLVIII. (4) Can. VI. (5) Can. VII. (6) Can. IX. (7) Can. X. (8) Can. XII. (9) Can. XVII. (10) Can. XVII. (11) G. IX. 29.

(12) Secret. Greg. Hist. III. tit. 31. cap. 18. (13) Secret. Greg. Hist. III. tit. 35. cap. 3. (14) Id. habet XLV. et est can. XVII. (15) Hist. I. cap. II. (16) Decret. Greg. Hist. III. tit. 50. cap. 7.

1854
320

1811

LXXXIX

Ad Card. Frimanum. (1)

Scripti superiori tempore ad Reverendissimam Dominationem Vestram, uti ad singularem
meum patrem et protectorem, unicuique refugium, quo meo super, cum opus est, me
tuto confere. Nec profecto nec mihi facendum est in senectute et senio, quam etate
validior conuevi. Post superioris meae, quia nova quaedam emerseunt, ideo novo et
repetito R. D. V. studio, auxilio et consilio mihi opus esse satis intueor. Novus scelestus
est Christi Vicarius: noviter supplex et humilis expositores gratiam et solamen V. R. D.
eam precor, exoro et tandem supplico, ut quemadmodum mihi factor, promotor et
tutor quod alios summus Pontifex fuit, ita sui docti ac fidelissimi sacerdoti memori, san-
ctitati Domini nostri, veluti pater et protector, me semivivulum commendet, offerat
ac unice teadat gratiosaque omnem favorem, gratiam, auctoritatem et iradella, que
ad alios summus Pontifex pro honore Dei et salute animarum benigne concessa ha-
bit, ab hoc itidem impetrare et pro confirmatione vires suas impetronere non desine-
tur. Hec sunt Reverendissime Pater que exopto nec mihi deneganda fore, maxime ob a-
nimarum salutem, orthodoxe fidei conversationem et incemontiam, necnon ob laudem
Imperialis Dei, atque sacrosanctis Romanis Ecclesis augmentum, satis intellego.

Quarerebem mitto ad R. D. V. carissimum mihi socium, fidelissimumque inspectorem
fratrem Fredericum Almannum, papatum laborem, qui plene de intentione mea
informatus omnem animum meum explicet: quem summo R. D. commendatum fa-
cio. Ea de re, humillime peto, postulo et impetro, ut eum intubis Imperialis Dei
pro commocione animarum expedire dignetur: ut de voluntate sanctissimi Domini
nostri cetero factus, quid agere debeam primam intelligam. Super gratiam enim Domi-
nicum et in rationem omnimodam reddidit non sim, usque ad exitum tamen spiri-
tum pro viribus invigilabo indemerito. Eandem modo mihi, hoc unum solum sufficit, obla-
pescari voluntati S. D. R. et sanctis cedi. Apostolice, cui usque ad mortem, pro eius obedientia
et successiva subeundam pacere non desinam indefesse: omnibus enim computatis, qui
suis locis et temporibus pro summi Pontificis habitis sunt post reverentiam meam de-
cimus quartus est Calixtus Papa III. Qui habet aures audiendi audiat, quis spiritus dicit
beatus, quis omnes movetur etc. Valeat in longum. V. R. D. etc. me indignum etc.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or reference.

antiquum servulum in novo constitutum non despiciat
Lex Limbach superioris, oppido regni Hungariae, 19 Maii 1455 (Lembach)

1 Cfr. Watt. l. c. ad an. 1455, n. 15. Cod. Arae. fol. 192.

Epistola haec refertur ad illam quem recepit ad Pontificem Calixtum III in qua petit confessionem potestatis pontificis. Cfr. p. 175. Dicit suam reverentiam et obedientiam sanctae Sedis Apostolicae.

(2) Agnovit Calixtum III in Fabricano ante electionem ad Pontificatum. Nicolaus V. Fratricellus externus natus Fabricanum profectus (1449) inter reliquos cardines vicum habuit Alfium Poque. Aduocat Capistranus cui negotium extirpandi heresi erat commissum: Watt. ad an. 1449, n. 10.

125

125

Atque: Spectabilibus, Summis et Reverentissimis viris, Dominis
Iudici et regimini; ac reliquis hominibus abne
Universitatis Cambrensis, suis singularibus
Benefactoribus ac Favorabilibus precipuis.

Alia quae de Cambria - (1)

Magnifici spectabiles et egregii viri ac factores devotissimi, salutem et pacem in
in Domino sempiternam cum omni promptitudine humiliter obsequendi.

Non poteria con penna esprimere quanta contentera et quanto
directo habeo in ne la mia mente de la serenissima et accesa vostra devotione de
la vigitante solitudine, de la continua industria, quale con tanta unione havete
gia exequito quelle che io non dubitava; et avete qui con ottimo fine facto et
egregio et elegante loco ad onore de sancto Bernardino per li sui seguaci. De
la quale cosa tanto io fui recesso consolatione quanto io stato piu desideroso
di odire la perfectione de ipso loco, et quale una con voi per devotione del detto sancto
et per satisfactione del nostro sancto servetio. Anche perche non meno che voi amo
et desideo la comune vostra salute, la vostra pace, et vostra bene vivere, la odierosa
fama quale sempre havete per lo detto loco. Spero che le vostre opere et ele
mantine quale per questo havete facto et intendete de fare, sono e saranno effi
cacissimamente espese. Preseca non poco me alegro che questo loco el poi
mo subito el vocato de sancto Bernardino per la sua canonizatione, facto
su ottimo principio; che poi in diverse parte fore de Italia per le quale et segno
re me ha mandato predicando la sua gloria auno per liochi sudici de li
quali dodici sono tutto el detto vocato. Onde non era conosciuta se non
dissolutione et mali exempli et vita bestiale de reliquii; ma per divina gra
tia sono ricuputi a la observanza et vita regulari facti quasi secundu
et homini de grande case et de grande fama et conditione et scientia.
Cacio l'altre magnifiche et gloriose cose le quali Dio ha operate. Non fo
adonea poco el nostro principio. So anche contento che tale sancto principi
pio fo nella mia patria ed amata provincia et in la terra et universita
de Cambria, la quale amo de core et de anima. Et ad augmento de la
mia contentera questi hanno celebrato el Capitulo nostro como per mult
tempo, nanti el loco fosse edificato. Come mortale amor de vostra salu

189(325)

te, fervore de devotione et desiderio de glorioso nome. Prendo de te multa letitia, optimo gaudio. Et beneche' molte frate et per lettere et per facti habbia saputo la granne cura et sollicitudine che avete circa el loco et li facti, quanto piu' che altro me alegria che avete gia' exequito lo loco. Propono che se alcuna cosa resta ad face, che crescate in devotione et sollicitudine et amore de nostra salute. Obligato tuoti facti che sono et presenti et futuri ad essere vostri intercessuri. Et io, beneche' sia in ultima etate et consumato de tempo et de fatigue, et desiro de ponere fine a la mia vita e per martirio o per altro modo, come piacera a Dio, niandomens ne li beni spirituali che per me se faranno, et fatigue et affanni che recuro per honore de Dio so participare quanta me' honorifica: et poi la morte, quando piacera a Dio non me ricordaro' de ipsa. Attendete adunca ad bene vivere et pacificamente servare vostro stato: strigiate se male usarse, continuale se ecclesie, non sia odio fra voi, obedite e sequitate li predicaturi, honorate li sacerdoti como vostri capiti; se ecclesie et li loci pietosi habitate ad mente; li poveri non dispregiate. Deum timeat et regem honorificate. Sopportate l'uno l'altro, non date favore a li iudei ne' ad captivi, non sia fra voi invidia ne' avaritia; non superbia non fetente luxuria, se donne voste amate como vostra carne et proprio coepri; i fraguoli adocornate; i vostri pastori et matre amate, servete, servete et alegrate. Et per piu' esse die in unita: „ Deum timeat et mandata eius servate. Et li frat' nostri; se lo vostro loco de sancto Bernardino se sia servati. Quante cose exalte vultate operando non dubitate in questa vita havece gratia et poi la morte, etone gloria. Amen.

In Municipio oppido regni Hungarie, anno Domini 1455 die Junii IV.

(1) Chr. God. Publ. Nation. Neap. V n. 240. fol. 295. - Nicola Abbotto. De virtute in volgare de. primum he secundo eu. Bologna 1848 vol. I p. 92. - Malice accepit epistolam hanc ad gentes Campi Apenninorum: dum laudat devotionem eorum erga S. Bernardinum Lemensem, dicit quod in Germania cum duodecim nun accepit loca sub nomine sancti eiusdem. Ad bene vivendum vitales dicit et cordulam usi commendat erga confratres suos - Miscel. Franc. vol. II. pag. 37.

~~111~~
111

126

1155

180(324)

de Pomponio Pallium III. (1)

P. in superioribus diebus ad S. V. limas dedere litteras, non tamen preterito cum facultas bellauium se offerat, quin ad B. C. scribam ea respectum, que et Dei et E. S. honorem conseruere timeat. Venereunt nuper huc ad me duo nuntii a sede Apostolica, unus Procul huius nomine P. D. Lanuensis familiaris litteras deferens a S. C.; alter vero Lappel lectus curor P. D. Primani, ut auerit a sacro Collegio P. P. D. D. Cardinalium litteras habent emouicantes electionem Spiritus Sancti, quia scilicet diuina dispositio se elegerit in verum Christi Vicarium, pro sancta sede catholica non tantum conseruanda, verum et adauenda: hic enim cum maior pars Barorum inclit regni Hungariz congregata es set pro communi concordia intra eos comprehendenda, influentes litteras huiusmodi maximo repleti sunt gaudio et letitia, huc diuini voluntati congratulantes vehementer. Tuum non sine invidia fuit et murmure, quod in actu tantorum Dominorum aliquibus minores ex parte S. C. presentate sunt littere, et potissimum see eisdem regi P. D. non vint, Archieps scilicet Quingueecclesiensis, Episcopo Vacadenti et quibusdam dignioribus regi Baronibus. Huic autem reiparce pro auditio S. C. prouideri poterit. Deinde dolens significo, quod hodie festinavit tabularis specialis ad hoc Directus ad Despotum Thacie, qui hic cum his dominis et Baronibus conbat ob eis subsidium et defensionem dominii sui, demouitans ipsi Despoto et Baronibus magnissimum nominis Crucis heritem Machomethi Turcorum imperatorem occupasse, potissimum Thacie civitatem Haborum nomine, ubi auri et argenti fodina est, que domino suo ammissim, ut ferunt, centum et viginta milia ducatorum reddebat: ceteras vero civitates et oppida omnia ad irremissum esse vallata. Corret amnes tantorum flagitiorum, commissurumque scelerum et, quod aueritat diuina pietas, in dies magis patrandorum solus quidem audis; et non frustra dubitatur, quod si de remedio opportuno cito non prouideatur, res in peiorem exitum eradat. Quare cum tibi a deo data sit potestas, quemadmodum sancte instituta proseguere, ut sancta fides catholica effectu sollicitur conseruacionem et augmentum. Locum equidem habeo quod non ad aliud se Deus seruat in hoc tempus precehendum, nisi ut tu necessario tempore pacta conserues, deperdita restituas et male se habentia membra ad integrum corpus tua pietate et cura redigantur. Scripseram proinde C. quod secretissimum Regem Aragonum spiritualibus ac temporalibus armis conuas

et quavis excellentiae potens existat, adhuc E.S. potentiorum efficeret: quos quidem esse puto, ac minus oppor-
 tunum, ut ne dum per mare, sed etiam per terram huc prope Christi horti et civitatis vicinias et
 fortis congregaret. Cum enim haec die colloquium cum inter Szelahy et Baermbay habuissent, magni
 huius et excellentis J. Joannes hactenus gubernator, comes Bistritoniensis se primum obtulit sui sumptibus
 et expensis positurum in armis et in exercitu decem milia equitum suo castro electum: dixit insuper quod
 Sr. J. Rex Ladislavus pro toto reviduo regni Hungariae parabat viginti milia, sicut in sua fide perduxit. Incumbit
 tamen nobis periculis valubus consilium et de opportuno comedio, invidere. Provenit magnificus
 Joannes prefatus ad ultiora colloquia dicens, quod si S.S. P. Papa mitteret sibi viginti milia equi-
 tum et Rex Aragonum decem milia et alij civitates Italij decem milia, cum Rex Boemundus of-
 ferat 10 novissimum cum decem milibus equitum et decem milibus peditem: et si omnibus computatis
 essent centum milia, confidit ipse Joannes interea tres menses tantum conflictum contra Sarracum
 impire, quod in Europa locus non erit ubi declinare valeat, nihil maxime cum ipse ad unquam cogne-
 scat potentiam Turcorum, ceterorumque infidelium, ac medullis intelligat cum huiusmodi actione
 bellandi. Porinde, in praesentia iherosolimitanum et Baarum hoc assensit hodie, quod cum tanto nume-
 ro armatorum speraret etiam recuperare Ierusalem, nec foret stipendia, pro praedictis equitibus
 nisi pro vicibus mensibus. Expetit equidem quod S. S. aliquem Cardinalem destinare ad praesens istos
 tanquam presidentem sub exercitu cum sufficienti pecuniarum summa. Ut si E.S. rem hanc committit,
 bene videatur R.D. Cardinali Strigoniensi, cum civitate, providentia et amulo plurimum valeat, bene,
 ut reor curiculum esset. Oblata insuper se ipse Joannes, si omnino bellatores sint, non parvi sed vi-
 stemini et in armis expecti, ad persequendum Christi hostes vicines per annum et annos, si opus erit,
 cum tali exercitu perseverare, nec alia stipendia sequere, confidens quod de bonis et dominis ipsius
 Turci conquiescent, quod talem exercitum etiam eisdem Turci stipendiis abundantius communi-
 ret. Cuiusmodi modo Sr. Regem Aragonum, per mare decedendo, et ipsum Joannem per terram
 firma spes esse potest et recuperandi deposita et acquiescendi dominium debitum principibus Chri-
 stianis necnon et possidendi divitias infidelium cum ampla dilatione sancti catholici fides ostendo
 re ad gloriam gloriariam et immortalitatem E.S. nominis laudem et memoriam sempiternam.
 Cuiusmodi sanctitas, quod in his agendum ut decernat, quam commiserit Altissimus Deus
 eius sancti et populo christianos per tempora longiora, cui me et Deum notum suppliciter commendo.
 Ex Iuvaco oppido regni Hungariae 21 Junii 1455.

Herward. P. S. p. 499 - Cod. Reg. fol. 174 -

Sr. Wad. S. C. ad an. 1455, n. 18. Pontificem monet quod nullo prelati et barones Hunga-
 riae, praedictum episcopum quinque Ecclesiarum et episcopum Vardoniensis, quia non nuntiavit eam electionem in Pontificem. Dicit
 quod Joannes comes Bistritoniensis habet suo castro decem milia milites. sperat, sicut et alii, inimicum deponere et etiam Ierusalem recuperare.

17

124

145

1326

Epist. XCII -

Ad Calixtum Papam III. (1)

Benedictine Pater ad sacrum pedum humiliter stulenda vertigia venis. Non
 tibi quo animo fere potum, Beatissime Pater, dividendis abque Slavoniam
 et tunicam inconductilem Romani nocti Iesu Christi, maxime promeo in
 unicum Matrem Ecclesiam sponsam Iesu Christi, offensione officio
 fide et obstantia. Ea me siquidem ratio compulit et coegit ad scriben-
 dum: nam cum proximis diebus collatus essem cum Despotis Franciscus qui
 hic a Romanis et Baronibus huius regni Hungaricis auxilium pro tutam
 diu dominis suis et recuperandi defunctis postulabat, monui eum adeo
 male sententiam de fide catholica, et in ecclesiis suis postmei dicitur
 perseverantem, quod in omnibus nobis christiani maxime est dolendum,
 solutique ipsius consulendum abque fide nostris impudicum studendum.

Epist. XCII.

p. 10 -

Consideres igitur, sanctitas Vestra, in sequentibus articulis, quales et ex
 quam bene de se sperandum vellet, et quot partem in regno suo, et que por-
 mittit et defendit et servare intendit mortis quibusque. Hic autem inter pres-
 fide dignos, delata, et in scriptis de se et suis corrigenda sunt: videlicet, vi-
 lenter christianos catholicos accipiunt baptizando eos invito, qui nolent
 ascendere eis eorum tora. Adhuc hi respondendum et maxime eum in deserta-
 tionem et contemptum sanctis fidei nostris catholicis perpetuaverunt. Est namque
 quendam nepotis dicti Despoti, filia filii eius et filia magnifici comitis de Cella,
 que nupta est filio secuntissimi et excellentissimi cultoris ac defensoris chri-
 stianis religionis, Romani Francisci de Hunyadi, olim gubernatoris Hun-
 garie, que quidem puella dum nata esset inter catholicos et a parte catho-
 lico baptizata, secundum ritum sanctis Romani Ecclesie, postea gratia
 consuetudinis et paucis, ad dictum Despotum accum delata est per matrem
 suam, qui tanquam Romani Ecclesie inimicus more suo detestabili eam
 rebaptizari fecit, et per successum temporis, cum suis postidit Calogoy, et sa-
 tiate magna, eandem mittit ad prelatum dominum Franciscum, gubernato-
 rem regni Hungaricis, omnibus studiis contentus, ut secundum mores suos
 perditam puella mutari et elevare deberet in civia predicti gubernatoris. Sed

193
17924

factum est, vixitque atque prudentia dicti gubernatoris, ut omnes, hoc schismaticorum
paucatim repulsi et perditam vitam suam educari et evalescere curaret: quos
perfecto puella devotissima nunc, et charitativissima est, animum decimum legi-
timum attingens, quam hodie confirmationem esse studium pariter per Romanum S^m
Cardinalem Archiepiscopum Trigonientem, ut miratur et hinc sancta Roma,
na Ecclesia. Praeterea ex non bona informatione a fel. rec. Nicolao Papa, per
decessore N. S. impetravit Bullam non satis dignam, cuius copia hic allegator
Eius praesenti praedicat fidem suam optimam esse et confirmatam a Sede
Apostolica, et multi arguentibus dilatat fimbrias suis vigore huius, Glo-
riatue, prout habuisse a praefato predecessore N. S. Bullam corrigens
noam loca in regno Hungariae, ubi manuteneat vult Catalogos grecos
qui omnino dicunt Spiritum sanctum non procedere, scilicet, a Filio;
qui negant purgatorium esse: qui infirmitate animas quorumcumque
que sanctorum nullam gloriam usque ad diem iudicii habere: nec animas
quorumcumque damnatorum aliquam penam pati neque ad iudicium et
multa alia quae longum esset enarrare, Quod cum ita sit, sanctissime Pater,
humiliter supplico N. S. ut cum divina sapientia ex gentibus temporales ole-
gunt S. Vestram, non solum reverterem, sed auctoritatem religionis christianae
et sanctae fidei catholicae, dignetur severitate vestra huiusmodi et erroribus
providere, ne accensentibus peccatis et imputationibus nostris ad peiora deveni-
mus. Praescripti sunt articuli in quibus errant Haereticus, ultra haereses
grecorum, scripti in urbe Favennense anno Domini 1405. die 4. Julii.
Consequuntur fratres Minorum de Observantia de Provincia Bohemae, Haereticus
schismatici: contra Dominum et veritatem Romani Sacri seu Christi
multa mala perpetrare in ipsos fratres et in Christi fideles qui adherent
Sacramentis Romani Ecclesiae et praesertim ista quae hic subsequenter in
damnationem christianorum quotidie inferuntur.

Articulus Primus

1
Nihilominus Christianos catholicos recipiunt baptizando eos innotet qui nolent,
quandocumque eis ascendere bona et quandoque incedendo eos.

191328

Articulus secundus.

Multi ex illi heretici protestantes, qui fidem tenuerunt Pothacensium, audientes verbum Dei conuertuntur ad fidem Romanam, sed a Metropolitanis Pothacensium et alii non permittuntur reconcitari; de quibus multi moriuntur extra fidem magis videntes extra fidem omni, quam eorum Pothacensium fidem suscipere.

Art. tertius

3. Desident diuina officia nostra; et quod peius est quando prelati sacramentum Eucharistie ad inferos, ipsi videnter spernunt tanquam rem abominabilem in contemptum fidei catholice.

Art. quartus.

4. Non obsecrant festa indicta a sacrosancta Romana Ecclesia, nec permittunt catholici ea sanctificando seruire, sed compellunt christianos aliquos quibus et sexta feria et nonnulla festa secundum opinionem eorum.

Art. quintus.

5. Compellunt christianos catholici vitare ieiunia nostra in vigiliis sanctorum vel festorum vel quatuor temporum; et non permittunt christianos quarta feria vendere nec comedere carnes.

Art. sextus

6. Compellunt catholicos in sabbatis mactare et facere et vendere carnes pro usu ipsorum eo quod tali die ipsi carnes comedunt.

Art. septimus

7. Turba ecclesiastica conpingunt, nec compungentes ad ecclesias sunt liberi, sed videnter inde extrahunt et immunitates ecclesiasticas violando.

Art. octauus

8. Quando Caloperi aut sacerdotes eorum baptizant dicunt baptizantes: "Abrenuntias fidem Latinam" Et ille respondit: "Abrenuntio". Et ille: "Abrenuntias ieiunium sabbati"? Et ille respondit: "Abrenuntio". Et ille: "Abrenuntias Petrum Guignani"? Et ille respondit: "Abrenuntio".

Art. nonus

9. Dicunt verum hominem fuisse, sed de exercitu Pharaonis, hominem in se.

sum conversum, ratione cuius carnes usque non comedunt.

Act. decimus.

10. Sacerdotes eorum dicunt quod sunt Romani, abstrahi se fide eorum, et Romani fides non est sed ab eis derivata est.

Act. undecimus.

11. Dicunt quod fides eorum a Romanis destructa, sed postea Deus eam suscitabit iterum.

Act. duodecimus.

12. Quando quis gallinam interficit, pro peccatis inungitur nisi ab eis Passionis faceret. Idibus ieiunare septuaginta facias sextas, quando interficit canem septuaginta sextas facias: quando vero interficit Christianum duodecim tantum.

Act. Decimusseptimus

13. Quando baptizant, dicunt: baptizetur servus vel serva De. in nomine Patris. Amen; in nomine filii, Amen, in nomine Spiritus sancti, Amen.

Act. decimusquartus

14. Non comedunt animalia nisi prius per ferum interficiantur, et si gallinas vel aves habendo collum interficiantur, pro vite non comedent. Velsi canis leporem occideret abiciunt impingendo Christianis, quod cadavera comedunt qui huiusmodi comedunt.

Act. Decimusquintus

15. De obedientia Papae nihil curant dicentes quod patriarcha Romanum est eorum papa.

Act. decimus sextus

16. Indulgentias secularium et Papae contemnunt dicentes quod hae vana non sunt.

Act. decimus septimus

17. Part rationes filium catholicorum et Romanorum nihil eis proterunt et dicunt quod sunt invidiosi.

Act. decimus octavus

18. Contemnunt festa Corporis Christi et Pasche Pasche non tenentes nisi Annuntiationis, Purificationis, et Assumptionis.

Examin. 4 Julii 1455

19. Lex cod. Arae. fol. 177. Narrat Callisto III deum et octo errores Passionum. contra catholicam Ecclesiam: et quod propterea fuerit schisma ac omnes errores quorum: hi non sunt nisi errores Wicleff et huiusmodi contra auctoritatem Pontificis et ecclesiae, qui reformationem ecclesiae in capite et in membris desiderabant. interpretantur.

Act. Episcopi XCI p. 180.

Ms
128
1855

Ms
330

Ad Laevinalem Firmianum (1)

Significatum est mihi per fratres in quantis secturbationibus pauciscula familia nostra constituta sit: quod graviter fecit. Sed hec sola spes me consolatur, quod P. V. D. non potest nos in ruinam duci, si precipue ad bene vivendum advertamus: nec mihi securitatem potest, quod dum vixerit V. P. D. non interponat se usque ad ultimum spiritum pro defensione et conservatione, nec non et augmento familiae de Observantiis tanquam veris, since etque protectore nosset, quem admodum meos temporibus fecit. Quamobrem supplicio huic milime V. P. D. quod causam nostram ita suscipiat coram S. D. N. ut falsis suggestionibus non acquiescat sanctitas sua in dimensionibus gratias et decetis per summas Amplius, cum omni debita maturitate et consilio nobis indulti. Sed dignetur P. Sua nos favore, conperare et augere ad bene beaque vivendum sub Observantia regulari. Huc respiciat Lina est ad obtinendum, dummodo V. P. D. se integritate cum credenti animo. Quod ut faciat, ne in malum exitum res evadat, P. D. V. magis ac magis exoro imploroque. Adde, quod si qui sunt detractores advenum me quicquid vintari de me referant, adhibeatis credulam audiver fidem: boni autem ex me nihil, nisi quantum ex vacuo instrumento esse mentis Salvatoris dignabitur obicari. Deturbat me quancululum mens ambigua, si discribentem an nilerem, vix tandem rebus atque confidentia, quam secum diu gessi in V. P. D. potius exprimere quam supprimere, quod viderem in festo S. Bartholomei anno praesenti in Alba regali praedicanis multis milibus churichalis interprete, quod adirem declarante de proximis periculis fidei churichans. Vidi quatuor flumina invicem decedentia, quorum primum ab Oriente, secundum ab Occidente, tertium a meridie, quartum vero a Septentrione et quodlibet nitebatur in mare magnum cum impetu fluere et reflere: in refluxu vero quodlibet videnter apertat ita quam totius pelagi secum frateret. Vixit postremo flumen occiduum. Quid hec velint, attendite, quid spiritus indicat propulsasse. Hae die, in festo sacrorum Stigmatum descriptici B. Francisci nostri incliti Tatararum, dum interpretes extorceret, quod a me prius audierat de impetu sine signaculorum tiberis: Tunc, vixit secutus tuus praedium in celo magnum inter solem et lunam et Hellas: luna et Hellas contra solem vacantes victricem referebant. Stupescit admiranis, quid hec velint, ignorans audiri: tota a luna suspiratus est, Judicia Dei abysus multa: tanquam atomis dispersam quod non sunt orbis hae

397/98

deorum. Haec non introit spiritualis: "Incomprehensibilia sunt iudicia Dei: abyssus abyssum involvit." Haec exploratum et conclusionem hanc precepi. Maior sciret minoris et finis proferat: nec amplius quicquam. Sicut hoc ille cuius est condere et condere. Haec hinc Jesus felicissimo pro tunc dignetur pro conversatione filiorum suorum atque reorum.

Ex benedictio regni Hungariz 17 Septembris 1155. (Quadragesimo)

Waldmüllerian. 1155 n. 102. Hermann. f. c. 163. ad Arcegl. (fol. 183.)

Commentat familiam et duas mysticas visiones quas habuit revelat. Post mortem pontificis Nicolai V. conventuales apud Callixtum III allegabant quod bellus Eugenius quod famulatus suavitatis erant et consequenter nullus momentis: propter quod familia ad obedientiam ministrorum redire debebat. In principio Pontifex frater de observantia exortus habebat et conventuales diligenter ab eo auditi fuerunt. Cardinalis Formanus, pro auctoritate hinc benivolentiam eorum familiam ostendit. Omnem sapientiam moverunt ut evaderent omnino independentes res fortune non arant eis. Ep. Da. Fata. f. c. p. 60-72.

Epist. XCIV - V. Ad Josephum Cabritum III - (1)

vehementissimum mihi inerat desiderium ad tuam Lamentissimam sanctitatem personaliter me con-
ferre, nisi senectutis gravitas retardasset, et longinqua vicium distantia tenuisset, necnon temporum quo-
libet indisposita retarasset. Cum namque ad presens in ultima christianitatis cathedrali ecclesia
Chamadiem appellata constitutus, a Turcis precipuissimis distante per militaria, et assuerunt, ad plus
quatuordecim diebus tamen ad ipsos Turcos extenditur. Et in hanc civitatem nostram, quae
iam bina vice progressi, mediam ipsam civitatem, sed etiam totam hanc regionem depopulantes
paucos et igne vastaverunt. Absens igitur et tam extenuis peregrinus, esse iam quinque dies
et ex locis V. L. S. suspensius calamo vitari et post ceteras notificationes de periculis republicae
et christianae, nunc inimus V. S. quod Despotus iste, Marcianorum princeps, pacem inuit cum
Christi horte reuivino magno Turca Mahometis. Instant tempora periculosa et dies mali
sunt. Est igitur futurus periculis obviandum et cautius est ante tempus occurrere,
quam post vulneratam christianitatem remedium quaerere: nam post obitum, vero medicina paratur.
haec teneant in partibus istis quasi omnes, etiam quasi leones feroces extiterint contra eos: non re-
betam quae in alijs reuivivam C. S.; tuum sit apud Christum tuum deo necesse quid agendum.
Omnes animae tuae sunt Christi redemptae sanguine, pretiosa, sub tua cura, sub tuo regimine, sub
tua tuitione submitte. Certe ego esse humilior, etque ad servandum Deo promptior quisque
debet esse et munerere, quanto se obligationem esse compicit in eadem ratione; et abas ovis habes
quae non sunt ex hoc ovibus Christi, vice ac iure tibi committis: quoniam constitutus es super pen-
tes et regna, ut ovelles et pascuas omne vitium et quidquid sapit vitium, atque utique, et
pascuas et pascuas omnes hereses et schismata, gentiumque simulacra, paganorum et christi,
ces et blantes omnem fidei veritatem ac vitium morabstem et theologicam sanctitatem. Omnes
humilium nationes in te velut in solem aspiciunt, tuam sanctitatem uniusque specularantes, tanquam in
eum, qui solus in terris Deum hominibus representas. Opus est igitur, ut ut in te plenitudo san-
ctitatis, mea est in te solo plenitudo, potestatis. Spectaculum factus es Deo, Angelis, hominibus, et
futuri saeculi universis. Quanto theorus altior tanto potentior. Exemplum omnium bonorum
operum de ipsum sperat exorbere, quia tanquam columna et saxum immobile praesens es in so-
mo Domini, super quam omne pondus fidelium conuersit. Quanto gradus celsior, tanto carius
periclitare iudicandi. ⁽³⁾ Quanto maior es, humilia te in omnibus et coram Deo invenis gratiam,
quam in nos tanquam in tuas oculos affundere non possimes, quia Divina gratia

Greg. Hom.
9 in Evang.

3/9
Ced. 3, 2

sanguinem unquam in capite, scilicet in Christo Iesu sanguinem in vero Dei filio quod descendit in barbam scilicet in eius sanctissimam humanitatem, ab ipso divino Verbo assumptam et barba in capite est, et thus, ista Iesus caput est omnium catholicorum: caput imperium mystericale et visibile totius Ecclesie sancte Dei, totiusque mystici corporis Iesu Christi benedicti. Sapere est, summus presens, maximus Pontifex, eodem et patre omnium christianorum, cunctorumque inventum et mortaliem et principis verarum atque ipsorum, quia quod est cumque solvens vel ligaveris, solutum vel ligatum erit in caelis. Et cum tanta sit tua potentia, non extollis, hominem se cognoscere mortalem, quis magna potentia Dei solus, et patre barbam super omnes et iudicaturus magnus et pater. Non enim substrahet prerogativam cuiusquam hominis nec veritatem magnitudinem cuiusquam, quia, humilium et magnam ipse fecit, cum specialiter est tibi curae de omnibus etc.

Ecce dum Mater ad gaudium expectabam a tua, piissima. Sanctissima, a. Fratres et conventus, plures meritis, lacrymis et iniquitatibus atque suspiriis et angustiis cordis dolere suscepi, quae mystice cor meum gladio penetrabili vulneraverunt, eo quod ad unitam emulorum nostrorum imperantionem T. S. inclinata videretur ad vitandum nostra salutifera decreta, communi etiam concordia et consensu Generalium atque Provincialium Ministerum, qui tunc aderant, nobis cognita causa tradita et concessa magna iustitia mediante, ut plene communitas tractetur per Doctores. Quantum autem in me est, ut rectius scilicet quod a Domino Iesu Christo putabatur, quicumque in his et in aliis quibuscumque T. S. evocabit, congruis in tua consensibus et sanctitate, iustitia et equitate ac potestate plenitudine quod divinum cultum et sancti cultus fides mysteria dilatare potius intendat quam minuire. T. S. pedibus sacratissimi fratres meos omnes subhibet de Observantia neque pater, meamque pusillitatem facio instantissime commendat: qui omnes unanimem et concordem subscriptionem fecerunt pro T. S. quatuordecimque orationes offerunt Altissimo, ut ipse, qui te elegit, in hac gravissima tempestate, te dirigat, protegat et conservet ad profectum, gloriosam et exaltationem Societatis sanctae, ut in fine cum grege tibi credito ad vitam pervenias sempiternam. Amen.

Ex Chamarum ecclesia, 23 Septembris 1455.

Cod. Areg. f. 14. 186.

(1) Wadd. l. c. ad an. 1455. n. 69. Hermann, l. c. p. 162. De Lubenatis, l. c. A. II. p. 111. Ad documentam controversiam inter conventuales et observantes, Pontifex pro bono pacis et concordiae, sancto Picensi (1) mandavit plane pervenire observantium desideria: sed nonnulli acquirentes noluerunt et Romam vocaverunt Pontificem nostrum qui a negotiis fidei se remove noluit: et plures episcopos ad Pontificem misit, literas ad P. Jacobum et unam ad Ministrum Generalem.

(2) l. Greg. Homil. 9 in Evang. (37) l. ed. 3. 20 (4) l. Ap. 68 - (5) Can. l. ed. & Regul.

In c. l. ed. de Regul. etc. f. 14. m. 145. v. 145. v. 145. v. 145. v. 145.

130

MS. C. 934

Ad Libres Transylvaniae

Fide dignae relatione cognovi vos ubi Christi Locus firmissimo filios et imitatores pro
augmento sanctae fidei vestres vehementer ardere: praecipue contra schismaticos, Heteros et
Ravianos et hereticos Avaritas pro cognitione veritatis Jesu Christo Domino nostri ad
salutem eorum. Vos quidem vos et mihi et fidei cuique catholico gratissima est. Ea
de re vos omnes et singulos, tanquam filios sanctae Romanae Ecclesiae fratres, vos ac in
vicibus Jesu Christi obtestor, ut foveam fidei vestres sicut demostrethi cum potestis.
Nam exemplo magnifico Domini Joannis Wayade comitis Britannici et aliorum
haereticum regni Hungariae morosi delecti, qui synagogas salutaris eorum schismatici
eorum comburi mandaverunt ubique in domini sui, quos quod sacerdos fidei
macti aut baptizentur aut omnino expellantur. Quod si a votis factum intelle
xero et sinceritatem vestres fidei cognoveram, et vos omni studio curabo, necesse si a Deo
prestatibus, libenter in tempore visitabo. Vices meae fratris nostro venerabili Michaeli
Siculo commisi, huius, tanquam notis intendite. Valeat
Ex Araach, 6 Ianuarii 1456.

Schematicus Alms Ser. J. Joannes de Capitulo Hungaricus, 1409, pag.

34 - Laudat velum civium Transylvanicae contra hereticos pro defensione fidei:
excitat eos ad foveam spiritus et commendat Fr. Michaeli Siculo.

Epist. XCVI Ad Joannem Cardinalem S. Angeli. (1) (2)

Cum in ultimis christianorum finibus ad regnum Transilvanię, secundum gratiam Dei, pax
 illanimitas mea seminaret verbum ipsius, unde reges multum fugiosa cœcebat, nam infide-
 lium multitudo baptizata est, et baptizantur in dies, ecce in ipsa mense iussu Athanasium
 V. P. D. postpositis omnibus ite versus hanc civitatem Pestem, continuo accepit. Eius mens
 mea nonnihil amaritudinis tulit ob factum animarum, quem sic imperfectum reliqui, ni-
 hil tamen gratius aut iucundius contingere posset, quam ut sancti Sedi Apostolice prom-
 ptissimo favore animo, quam unicam imper obsecravi et usque ad extremum spiritum
 servabo. Nam et alias cum prope Pragam per unam diem essem, ubi mordentium labia,
 Prochicani scilicet et complicitum ita suspectis contuderam, ut penitus iam demulcerent, et ex
 hæreticis caterantim singulis per dies plurimi suos errores abutarent, ecce litterę P. D. S.
 Petri ad Vincula, Cardinalis me cito gradu ad diemationem advocant; prothabiles
 omnibus parvi laboris. Cœcis denique cum a Polonia in Moraviam descendissem pro re-
 ctione dictorum hereticorum, ibique nonnihil proficere, ecce dante mihi a P. D. Senensi,
 qui tunc se Segatum scribebat, ut ad diem Frankfordiensem me conferrem: obsequit
 sum illico. Eo utique partes, tot provincias, tot linguarum genera lustrari, ut longitas
 ne itineris et laborum difficultate etiam sera desererent: nulli tamen unquam labori
 succubui aut reperi pro augmento sanctę fidei catholice, et pro obedientia sanctę Sedis
 Apostolice conservanda. Hęc pro a me dicta sunt, ut intelligat V. P. D. me nihil au-
 diu expectare, quam ut S. S. N. et Legatis tuis ad inspectum christianę religionis am-
 feram obsequium. Nec omittendum puto, quod cum in Frankfordia essem, proprio me
 ore prefatus P. D. Senensis sollicitavit, ut ad diem in Nova Civitate me transferrem,
 quod et feci parere eius mandatis libenter. Veni tandem ad Pestem, quo me vocavit
 Lex V. P. D. hic autem quid iubeat, prestolor, paratus, promptissime tua iussa subire.
 Recepi tamen a S. S. N. Breve, ut nullo pacto a regno Hungarię aut circumstanti-
 bus infidelium partibus absque speciali mandato discedam. Pœco eadem qua appi-
 cui, die dactę mihi sunt V. P. D. litterę que ad suscitandum animum Magni S. Thomę
 de Hungary, comitis Britannię, plurimum excitabant. Porum hoc unum significare
 V. P. D. ipsum nulla indigere persuasione vel adhortatione: nam cum ipse mihi
 ore proprio, sollicitus ut septem milia equitum armatorum, omnibus necessarij

207
336

ornamentis muniturum et in dies magis compremet, ac S. S. N. invictissime Romanorum Imperatori, serenissimo Regi Aragonum, illustrissimo Duci Burgundis, aliisque Romani regni regnantibus se cum decem milibus paratum fore, quandoquaque sit opus, ad obviandum precipitissimo hosti Christi, non dubitabit V. P. D. ipsum ullo pacto a promisso deficere, nec in armis continue acinichus est: sed verere ne tanta procastinatio periculum christiani stans pariat: spondent enim ceteri ad futurum memorem Iulium se expectatos fore. Cuius non dormiunt, nam fore quotidie invadunt partes inferiores, et depopulantur et hi mirabiliter, adeoque fortificantur ut nobis maxime sit timendum etiam ante Revolutionem Domini. Quamobrem maturiori obstaculo per opus est ad resistendum se videnti hosti, qui nullas nisi sanguine suo habere vias gaudet, praesertim contra christianos, quos perdere, obsequium se putat prestare Deo. Quare quibus agendum sit iudicet R. V. D. quam Eberhardus Jans laegissimus ego suo tueri dignetur ad defendendum nos sanctis fides.

Ex loco montis de Pecten 19 februarii 1456 (1456)

(4) Chr. Wadd. l.c. ad an. 1456, n. 15. Henricum l.c. 525.

Epistola responsiva ad card. S. Angeli qui morantur eum ad dictam Habitionem: narrat labores toleratos pro augmento sancti fidei catholice: dixit de adventu ipsius ad dictam in Nova Civitate habitam, et anxietatem Curacum qui quotidie invadunt partes inferiores regni Hungarie. (2) Joannes de Langast Hispanus, viri peritissimus Placentinus episcopus, maximus legationibus Eugenii IV, Nicolai V, Callisti III et Sixti II triginta duabus annis cum insigni laude profectus plures epistolas scripsit ad S. Joannem. Et quia ex multis nobis constat quod vox predicatio nisi vestis, ingenium et industria maxime evocet profutura in partibus istis, rogamus Quotionem vestram, quod alii quoque litteris precati sumus, ut veniatis Budam. W. an. 1455. n. 34. Sic scripsit ex Vienna die 7 Sept. 1455. Et protulit: "Pro certo novi quod utile satis est proficuum ut in V. P. velit Viennam ad Imperatorem proficere, quia celeberrimus et in maiori numero militum suum exercitum Germanorum. Ego vellem, si fieri posset se habere in pluribus locis quos novi quantum valeas et possis apud omnes et quantum fructum possit ubique facere. W. an. 1456, n. 32.

(5) Multa huius nominis sunt oppida, de quo hic agitur est Civitas-Nova, Wienerisch. Neustadt-

132

1456
KSE

L. 151. XLIX

Ai parenti di Caporciano. 1)

Carissimi carissimi et cordialissimi benefactores. Gratiam, salutem et pacem in Domino. Se per tanto tempo quanto sono andato fuori d'Italia predicando et facendo la cristiana fede io non ho scritto a voi per vostra consolatione, come son certo avete con desiderio aspettato. Però non crediate ch'io non abbia sempre havuto di voi bona memoria et più volte ho mandato a voi e scritto alli frati che mi avessero a memoria e che vi salutassino da mia parte. Hora vi scrivo non sapendo se questa mia lettera tora a voi prima et ultima, perche io spero di andare con li eserciti cristiani contra gli infideli; et molto desiderio poner fine alla mia alla mia vita per il martirio, per amor di Gesù che per noi in croce volse morire; ma io temo che non sarò degno di tanto dono. Ho pillata la croce per mano del legato e predico la crociata; speciamo che si farà quando si mo frutto. Ho scritto a vivere come buoni et fedeli cristiani et prego Maria che nelle sue infermità et angustia habbia buona patientia. Comporto anche la donna di Giovanni et tutta la vostra famiglia con li vostri attinenti a miglior mente vivere. Io, secondo la mia vecchiezza, per grazia del sommo Gesù ho amai bene; mi quanto piace a Dio desidero di voi. Vi raccomando il mio di Caporciano et li frati. Dio vi ha dato et dà delle cose temporali delle quali vi prego che ne facete parte al detto luogo, perche in questa vita non ho più cara cosa che detto luogo. Dio per le cose spirituali: io odo che per mio affetto sempre le facete; ma uole carissimi che quella subventionē et quelle elemosine che al detto luogo et alli detti frati facete, io stimo che le facciate a me medesimo et non meno che loro sarò obbligato in questa vita et nell'altra sodisfare alle vostre carità et elemosine. Non altro se non che attendete a ben vivere accioche possiate ben morire et rimanere in questa vita accio possiate abbondantemente ricevere il frutto nell'altra.

Buda, 20 Marzo 1456.

Actum et amicus in gratiam salutem aspectus ad bellum gerendum contra

impetravit turcarum: locum Capiteam ei commendat et pro beneficis
bona spiritualia promittit. Nalice hanc epistolam scripsit. C. Narroco f.
legatus ead. f. Angeli. Callixtus III mittit ad principes legatos qui pacem
inter ipsos componere eoque ad communem religionis hanc expugnandum
hortari satagerent.

f. c. p. 185 - (2)

W. J. C.

133
Ad Pontificem Callistum III.

1456 ~~2000~~ (389)

Praeclarissime Pater.

Magnus dolore affectus est spiritus meus, postquam a P. D. S. Sedis Apostolicus Legatus S. Angeli, Signissimo cardinali, relationem est mihi quod apud S. E. a nonnullis ventriculis quod compactata Bohemis sint confirmanda auctoritate Apostolicis Sedis et corroboranda. Non possum tamen abduci, ut mihi sit persuasum, E. B. Pater sanctissime, tantam rem absque matura deliberatione aggredi velle, cum in eiusmodi et alii rebz adeus maku^z ra et prudentissima sapientia semper usam esse cognoverim. Consideravi, P. B. sepe^z numera multa hominum genera et Deo et suis periculis inspicia, nullum tamen pessimo Hunnorum genere peius aut saeciosius Romanis Ecclesiis rebellis esse populu^z qui nec Deum, nec homines verentur, nec quod rectum iustumque sit, reverere, sed post pra^z vritatem cordis sui ambulare volunt amirno. Vides, P. S. Ecclesiam Dei tanto diu^z, mihi exponendam quantum nec noticiis seculis nec Apostolorum tempore vitium est, si quod callide peperunt, consequantur: nam cum tanta petulantia atque fastu aude^z ant in suis fratribz invalidis compactatis gloriari et superbere, in quibus spes omnis eorum est locata, quidnam vis in concessis et comprehensis? Exegerunt proculdubio qui latitant inter catholicos huius, nedum in Bohemia et Moravia, sed in Hungaria, in Transylvania, Moldavia et ceteris vicinis regnis et partibus, quos peritus inspectus sunt et haec maledicta heresi ad quatuor usque collecti. Non est hominis ingenium, nec cor credulitas primum, quae possunt abduci ad credendum tot et tantis evocis, atque abo^z mirationes quae in latibus ab eis perpetuantur. Spiritus enim in eis iudicari potest, nisi quod christianum nomen retinent. Unicum eorum est refugium compactata, quae nunquam revocant, imo procijs ab eis fuerunt alieni. Ectis erat tuus predecessor Eugenius II: Aetis S. Romanus eius auditor: testis quicumque vel minimus qui eorum acta perspaverunt. Alium felium, illum diu medicabant seorsum, quo se auctoritate Apo^z stolica viderent suffultos ad obtinendum sub compactatorum ratione eorum detestanda sepevia. Quam ob rem P. S. meo punito imbecillique iudicio magna in his materialitate prudentia est abandum, nec cum specebus et laboribus hinc fieri et augere fidem ca^z tholicam, inde protestanti et persundaci sentiamus.

- Ex Buda In Austria 1456 -

Hermsen f. c. p. 398 Cod. Aug. fol. 159.

Cfr. Wadd. l. c. ad an. 1456 n. 9.

Aetici Boemi volunt a Pontifice quendam subdile

(340)

extorquere. sanctus. monet Pontificem ut desiderii eorum consideret.

134

MS. B. 947

XCVIII Ad Pontificem Calixtum III - (1)

Trabunde his praeteritis diebus me declaravit P. S. S. Angeli dignissimi Cardinalis, a Sede Apostolica Legatus, quanta dilectione et affectu G. B. in die Reg. per Spiritum Sanctum assumptionis illo presente et audiente, quatenus commiserat, ut ad gaudium mihi perveretur; quod et per fratres meos illo tempore mihi significatum fuerat. Exultavit inde spiritus meus, cum Charismatum Domini, Desideratum curati gentibus assumptum inbellexi, cum precipue noctua etate necessarium, cuius ardore pro fide catholica desiderium iampridem novebam. Ea me siquidem fides et devotio compellebat, ut audens et libens unico in terris Christo meo semper occurrentia intimarem. Incceram salutis: et post quinque litteras, cum expectata consolatione privatum, ac vel minima me indignum expansione comprehicerem, satis me quidam meorum afflicebat. Haec meentis et laboranti mihi in meos obit, Amorem a Turcis per sex milia distanti traditum est prima Decembris a S. meo Beeve datum 20 Julii: quod me summo et ineffabili compleret gaudis et letitia. Praecipiti, P. S. ne sine G. B. speciali mandato ab Hungaris regno et ab infidelium circumvicinis partibus me abundantem. Dantur mihi, interea, a P. S. Legato H. H. vocantes ad presentiam suam Prusae: paces, a remotis per frigora, nivis, placies, et ventos festinans. Prudensque ante reg. P. S. adventum appuli. Propterea expectatum et denum una cum serenissimo Rege sexto Februarii reverenter suscepi. Hiis vero, quarta de benignitate, pietate, ac sanctitate G. B. necnon de ardenti desiderio, sancto voto, ac divina siquidem intentione mecum refuleret, alias enotabo. Dantur mihi postea a G. B. clementissima Sas Brevia, unum septimo Februarii, 10 Novem. datum: allicum 22 Februarii datum cum bulla plumbae, concessiones mihi per Predecessores G. S. indultas confirmante et roborante. Quarta hinc rebus sim compleret succunditate, tum ob adventum in populum G. S. creditum caritatem, tum ob singularum in me indignum seculum suum inultum sed fidelem et ingratum dilectionem, qua me tam pie et pateat alloqueris, tum ob confirmatas gratias, tum denique ob conversationem pauperum famulis S. Francisci: et Reges P. B. nequeo inquam dari: et haec me sola cura mordet, haec angit sollicitudo quod hiis tantis pro rebus unde refectam gratiarum actiones non habes, nec sola cogitatione concipere valeo; qualescumque tamen possum ingentes refovo et immortales. Laborat indese P. S. Legatus et mirum in modum pro religione Christiana. Ego autem etiam per

204
342

laborabam es nunc ardentius operator, quo sector a T. S. factus sum de re iam cepta
et causa nullatenus postponenda. Acciperunt quamplures et Praelati et Barones
quorum virisq; Suis, de inferioribus multibus et in dies plures signaverunt. Ego omni
devotione adiecta Crucem a T. S. benedictam per manus B. S. Legati suscepi et
susceptam usque ad effusionem sanguinis Christi venies per dies opus fecit, oratio
Ex Buda 24 Martii 1456.

Wadd. l.c. ad an. 1456, n. 16 - Hermann, l.c. 527. Cod. Gerg. fol. 192

- (1) Dicit Pontifici adventum suum ad presentiam card. S. Angeli. Buda: laudat opus ipsius pro
religione christiana et promittit crucem susceptam et ab ipso Pontifice benedicta servare usque
ad effusionem sanguinis.
- (2) Designatus erat iam a preposito anno ad predicationem cruciatq; "Sex fratres minores predica-
turi cruciatam designati fuerunt: videlicet Joannes de Capistrano, Jacobus de Marchis, Anto-
nius a Britonto, Marcus de Bononia et Ludovicus de Vicentia, viri in lege Domini doctissimi, re-
rum agendarum peritissimi et celum dei secundum scientiam habentes. (W. l.c. an. 1455, n. 24-
Somulus hithocq; inter Calixtus III pro preparanda nova expeditione cruciata - J. Francke
venit Budam mense Februarii; Crucem tibi mittam a S. S. N. papa Calixto III per
manus legati card. S. Angeli a latere die 14 Februarii 1456, videlicet prime domini-
ca quadragesimae cum maxima devotione et uberissima lacrymarum effusione post 102
momen Buda suscepit." - Hi. S. Joannes & Calixtus. W. l.c. 1456 n. 43 -

131

1456 208
349

Ad Jacobum de Paris. (1)

Laudo non parvo me reverentem magnificum germanus vester, dominus Henricus, qui mihi retulit assumptionem vestram in prelatum Vratislaviensem. Quae res ut vobis semper laudis et gloriae cedat exopto. Nec subito, cum Deus ita disposuit, ut hunc primum gradum haberetis et ab hoc ad altiorum ascenderetis. Non indignemini hoc beneficium Dei sumere, ut videamini non subterfugere dispositionem Dei; et quod gratum est omnibus vestris, tam regi quam ceteris non tenueritis, vos maiorem vestrae amicitiae semper imitari. Postquam res ordine processerit, omnes preparare se poterunt ad temporis opportunitatem. Ibitis de virtute in virtutem. Nec quidem comitio non recusetis, quod Deus decernat, ut ad maiora ex parvis vos dignitatem compereat. Spero vos fidei nostrae magno addimento fore et praesertim divinae bonitatis. Valeat et.

Lex Buda ipsa die Resurrectionis, anno 1456. (2)

(1) Gall. X p. 552.

Congratulationem fecit Jacobo de Paris, Ulrici filii, ob dignitatem eius electionem ad episcopatum Vratislaviensem.

Electus episcopus Vratislaviensis die VIII Martii 1456: viveat deus. Die XII Decembris 1467. "Vir eloquentis et literatus atque prudentis singularis... no- bis de domo Roembergentium, roram rubeam in campo albo deferentium. Sum in pontificatu annos decem, menses sex exegit in oppido suo Nins et in curia per ipsum splendide edificata, religiose et devote, omnibus sacramentis rite procurati ex capula mortuus anno 1467." Sic Lugdunus, f. p. 115.

(2) Anno 1456 quo epistola scripta fuit, dies Resurrectionis seu Pascha incidit in diem 28 Martii.

(344)

Salvo sul momento. P

I

2

1450
345

136

CIII

Ad Aenciam Sylvium Ficozolomini Episcopum Senensis

Innotuit aures meis tehes nunciis, quod scilicet divina dispositione votis nostris sit
 satisfactum et S. S. N. se assumptum in Cardinalem. Sed cum nec R. S. Legatus, nec catho-
 licus quispiam hoc intellexerit, incertus sum, an huic festivo novo congregatiles. Congregatiles
 vehementer si verum est: tui autem, dei divina prestat ut serio gaudeamus. Sed cum propo-
 laverint Boemi heretici, qui iactant se habere promotorem se apud S. S. N. ut compacta-
 ta tibi compromentur, non faciles adhibeo aures: dicunt enim et predicant se in Cardinalem
 assumptum, seque hanc provinciam occupasse, ut compactata restatues et profidissimum
 hierarchiam Bohemiarum in archiepiscopum Pragensem confirmari Audeas, ac proinde
 promittas ad cardinalatum dictum Bohemiarum assumendum. Non adducor ut certam nec
 fidem catholicam credere possum a E. P. S. presumere sed augeo iudicamentor. Teoro
 non aubimus diebus nostris, quam que in presentiarum geruntur ab hereticis etiam
 in regno Hungaricis. Tu autem R. S. pro tua caritate conare ut talis approbium ventatij,
 iaculis a te longissime abinectur.

Ex Buda, 8 Aprilis 1456.

(1) Wadd. A. c. ad an. 1456 n. 10-
 electione ad cardinalatum et rogat eum ne faveat Bohemiam in curia Romana circa
 "compactata" et confirmationem eisdem in archiepiscopum Pragensem.

Cod. Bract. fol. 129. Hermann. fo. 399 -

(346)

Richardson
James M. Smith

134

1156
270
342

CIV Ad Cardinalem Frimanum. (1) (2)

Reverendissime in Christo Pater et. Ea mea semper fiducia, ut in necessitatibus ad V. P. D. confugiam. Per
 ventum latorem ibidem commendatum facio, ut V. P. D. ope et opera, quam a S. B. N. ob
 lineat: nam cum esset princeps schismatum et haereticarum inter Valachos infidelis
 sub umbra illius forenter schismata et erroris plures in infirmis partibus regni
 Hungarici, disponente Deo illuminatus est, et ad me ductus sponte abierunt omnes erro-
 res et schismata submissionis se obedientis sacrosanctis Romanis Ecclesiis: et quantum se ex-
 rebat pro Episcopo, sed neque cognoscebat sanctis sedis Apostolicis veritatem, neque ab eo
 confectus, consecratus Valachos suo modo. Ego autem cum examinationem cum longo
 tempore in omnibus sacramentis ecclesiarum et articulis fidei et pertinentibus ad salutem, erroris
 Apertus denique compari. Apertus autem iureiurandi et lucis cum se in malo statu cum
 omnibus suis esse cognosceret, petiit baptizari. Quod curari fieri et baptizatus est ad eam
 salutem secundum formam iuris. Quamobrem, necesse est ut auctoritate sanctae sedis Apostolicae
 restituatur ad dignitates. Ea de re V. P. D. commissum facio. Quam Schismatis Tunc largiti
 sumo ego tunc dignetur ad conversationem fidei catholice et pauperum familiis nostris.
 „Valachum est mihi per quendam P. D. V. de mea pusillanimitate conquestum, cuius ad me
 est comparatio tanquam leonij ad muscam. Quam cum Tob: " Etiam occidit me, in
 ipso sperabo: " Nunquam dubitavi me tuo humanissimo iudicio submittere, sed et nunc tunc
 correctioni me submitto libenter et penitentiam apertam intendo amplius non peccare. Hoc
 animus meus quiescat, prorsusquam per V. P. D. litteras certior factus sum de vestra mihi
 benevolentia sincere restituta." (Manu propria)
 Ex Buda 15 Aprilis 1456.

Cod. Quersl. fol. 200

- (1) Wadd. A. C. ad an. 1456, n. 5. Frimano commendat Joannem de Cepha Madica presb.
 episcopum, summi auctoritatis in populo, quem post perquisitionem accuratam in fide,
 Romam misit. De ipso sic scripsit Joannes Hunyad comes Bistricensis, die 17 Januarii 1456:
 (2) „Die hesternae ille perfidus Madica est ad ductus captus in hunc locum, (Themeswar) libenter
 vero ipsum post vestram Paternitatem miseramus, sed equi sui exant festi, ac etiam ipso
 ramus ad quem locum ipsum ad V. P. mittere debeamus. Deo petimus diligenter, quod
 mox vestris presentibus velitis nobis reperire ad quem locum ipsum mittamus ad vos, quia

prout nos anticipavit V. P. per amplius ipsum in isto regno permanere non poter
mittere. Ideo non velitis renuere tam celerime respondere ut possint milites
ad V. P. cum ipso pervenire. Et ad Ambrosium Cameracum: "Ecce mirum illud
per hunc Præau, postquam Vladicam. Ideo committimus vobis fiducialiter, quatenus vobis
presentibus ipsum captum ad partem ad S. Petrum tenentis et iuxta instructionem
Sr. Bartholomei mittere debeatis et tenamini. Deus non fallit" W. L. c. 1456 n. 14

118

118

MS. B. 349

Epist. Cl. e Ad Pontificem Callistum III

Beatissime Pater,

Sum enim in imperiis regni Hungariz, partibus, ubi armis fere schismati erant, et infideles ante accessum meum, etiam exhortatus et impulsus a primis apostolice evangelicam verbum Dei, prout eloqui debet Deus. Commotio magna facta est; illuminati plurimi, multi revertebant confugiens ad S. Joannem de Capha presentium latorem, qui se pro episcopo, heresiaca et magistro in nium schismatum et heresum gerebat. Hic enim cum multitudine sequacium et consilium suorum neque romanum neque grecum ritum tenebant, factum est autem postea, ut ad manus meas ductus esset per Regem S. Joann. de Hungary olim gubernatorem regni. Examinari illum subitus, et compari ipsum pro motum usque ad episcopum, sed nulla unquam auctoritate sancti Sedis e Apostolice confirmatum. Non enim Ecclesiam Dei, non Papam, non sanctam Sedem Apostolicam quisquam perdebatur sed abusus et aliter effectus. . . .

(Reliqua sequuntur.)

Wadd. H. C. ad an. 1186 n. 6.

Epistolam hanc cece receperit ex Buda mense Aprilis 1186 quando Romanus inter pseudo-episcopum Joannem de Capha: hanc et causam aliam exaravit ad card. Frima-
num. Ep. Spirit. 196 p. 210.

350

Agreement per my

Ad Christivales (1)

Marticensi titulo christianæ militiæ insigniti clarescat mira Dei clementia atque in-
 fabula magnalia, quæ nostris temporibus cocussare vidimus, dum per nos me-
 ritæ et peccatores indignos de lauda vitæ fidei catholice in plagis orientaliibus & Turcis
 et paganis per bellum triumphale semel coronata est mater Ecclesiæ. Vestram affectuo-
 sam devotionem cupimus non latere, quod XVI. die mensis Julii ab Inventione Som-
 ni anno 1456, penes castrum, vulgariè nuncupatum griechisch Weisenburg, infra
 horam sextam et septimam diei ante meridiem apparuit Stella magna et cetera per
 Fulgens in omni claritate, non in firmamento, sicut ceteræ stellæ, sed proxima: terra. Hæc
 Stella habuit supra se caucem lucidam et ineffabili magnitudine decoratam. Nos vero de
 visione stellæ huiusmodi gavisus sumus gaudio magno valde, non tamē de visione stellæ,
 sicut de visione caucis super stellam, intelligentes, Divinum auxilium nobis subvenire. Ac
 deinde perdidimus laudes et gratiarum actiones Deo, qui non desuit sperantes in se, et
 praeter nos omnes, devoti cum gemitibus Deo committentes in ipsius nomine et aditu in-
 vocato, aggressi sumus prælium contra Turcos hora quasi octava ante meridiem, decemstan-
 tes illud responsum: Tuæ est potentia est, (1) ac deinde responsum: Christi Virgo dulcissi-
 ma, et sanctum. (2) Circumdederunt me viri etc. Interea autem ipsi inimici caucis Christi
 pagani & Turci pugnaverunt pro castris memorato et quasi omnes vicerunt omnes christi-
 nos, qui tunc temporis in castris fuerunt, Nos ergo: appropinquantes: eis, videlicet Turcis,
 nobis in castris nostros delataverunt. Et non mirum, qui ubi nostrum castrum fuit, ibi fuerunt
 eorum quingenti. Et ni, divina favente gratia, impingimus in eos. At illi quas mortui occam
 nobis convixerunt, nec unquam superstit erum, qui egredi fuerunt ad pugnam. Hæc videntes
 qui remanserunt in castris Turcorum, fugam incierunt, relinquentes ibi omnia. armamenta quæ
 adhaerant. Nos vero persequentes multos occidimus ad spatium quatuor miliariorum.
 Preterea, nos tanto labore ac prælio fatigati per totam diem ab hora octava ante meridiem
 usque post horam noctis eustem diei, reversi sumus in tabernacula nostra referentes et

Decantantes Deo gratiarum actiones secundum multitudinem mirationum suarum, qui nobis
 prebuit suum Divinum auxilium, dicunt pariter: Sanctus Domino, glorie cum (A) etc.
 Sequenti autem die collegimus amentata et dependicula. Innotescat devotioni vestris, quod quinque
 classes navium cum armis diversis et cum auro et argento ibi reliquerunt, quando fugam arripue-
 runt. Plus ibi aurum et argentum reperimus, quam vobis scribere valeamus; quod tamen pro com-
 muni bono et necessitate omnium nostrorum presentium et adhuc futurorum Christianorum ser-
 vamus in castro prelibato. Et caterva mortuorum infidelium per continuis quatuor diebus
 mus et proiecit in fluvium dictum Danubium. Corpora vero sanctorum, qui in hoc prelio dieo
 clauserunt extremum, debita cum devotione simul et veneratione collegimus et cum hymnis et
 laudibus digne ea in ecclesia sancti Michaelis tumulavimus. Porro, stella superius memorata
 cum cauce super castra nostras per totam diem et noctem stetit et, motis nobis, per stella no-
 blicum mota est, nobis nocturnis horis lumen indeficiens prebens, quousque remearimus ad
 tabernacula nostras. Sed et Dominus magnificus et bavo, strenuissimus Novodiensis (sic 5) post
 devotionis et sinceritatis affectu accensus, plurimum tubabatur de sanctis, qui hoc in bello
 sunt intercepti, non tamen ceteri lanceis aut gladiis aut ceteri sagittis, sed pro maioris parte
 conculcati ab equis et camelis. Proxima nocte, sequenti diei apparuit antedicto domino
 vivo tali modo. Apparuit ei unus sacerdos, regens Miram et cum pervenisset ad hunc elevum
 inceperunt statim singuli transire ad Affertorium, et cum quibusdam offerret, signavit eum sa-
 ccedo) signo crucis, et statim qui (6) Aut signatus, habuit locum et sedem in altari, ubi etiam
 statim resedit. Et cum sacerdos, regens Miram, pervenisset ad sanctus, adventit unus, protinus
 mus rex cum regina et cum magno apparatu ministrorum, qui predictos sedentes in altari
 honorifice suscipientes, cum ipsis super altare sedecunt. Et finita Missa, rex et regina augu-
 tes, omnes alios secum surgere fecerunt, hincque dixit rex (7) Venit benedicti Patris mei etc.
 et sic una cum ipsis disparaverunt. Surgens autem de mane prefatus Dominus sacro, cepit
 paucitati meae pandere hanc visionem, querens a me eius interpretationem. Cui respondi for-
 mula sub tali: sacerdos qui legit Miram est Summus Pontifex, Christi Vicarius, qui habet
 potestatem ligandi atque solvendi, qui ex nimis ferace fidei orthodoxi ministri Legatus etc.

Inales in Divinis mundi partibus, sanctes et preciantes remissionem peccatorum omnibus, qui
 pugnaverunt, aut ad hoc manus porreperunt. adulescentes secundum facultatem suam. Qui hanc
 predicationem ipsorum aude cordi suscepere et sua pro voto obtulerunt Domino, subiect
 semelipos personaliter transferebant aut alios suis sumptibus mirobant. hi sunt, qui Dominam
 hanc ventra vidit ad Offertorium ire. Et tunc sanctissimus pater et Dominus habitus Septa m^o
 denuis per suis Legatos et eorum subcommentarios hos munivit signo sanctis crucis. Et pu
 modo et catholicis fidei amorem delectaverunt usque ad divinationem spiritus et animas, et pro
 nunc ab ipso Domino natos seu spiritus et gloriosissima eius genitricis, Virgine Mariæ, et
 regiti sunt ab ethereum Phalamum, in quo cum ceteris sanctis gaudent et letantur. sine
 sine caritati eterna beatitudine. Et post hoc suscepit Dominus sepe fatus letitiam magnam
 cum coronatione sanctorum et mortuus est. Regentim tamen numerus sanctorum, qui
 vocavit Dei Filius Christus ad suam gloriam in hoc prelio, fuerunt tota milia virorum
 et XLIII viri. Numerus vero inimicorum crucis Christi agnitus non est nobis, et ideo
 certum numerum non ponimus, ne saltem pro vero certare videamus. Veruntamen
 ad LX milia, vel paulo plus eorum fuisse affirmamus, namque adhuc superent XIII milia
 vicorum

Scripsum est et datum prope castum superius nominatum, XXI. mensis Julii, anno
 quo supra, 1156. (8)

(1) Gr. A. I. A. II, p. 366. Ad christophiles narraat miraculorum vicorum Christianorum
 contra Turcum, stentum et aliqua signa.

(2) Habetur in Breviario dominica 1. octobris ad VI. sectionem et sonat: Sua est poteris, suum
 regnum, Domine: tu es super omnes gentes. Da pacem Domine, in diebus noctis: Creator omnium
 Deus, sperabilis et fortis, iustus et misericors.

(3) Habetur in Breviario dominica in Palmis ad IX. sectionem et sonat: Circumderunt me
 viri mendaces, sine causa flagellis ceiderunt me. Sed tu Domine defensor, vindicta me. Quis
 nam tribulatio proxima est, et non est qui adiuvet.

(4) Exod. 15, 21: continuatur ibi: magnificatus est, et equum et asinorum eius dedit in mare.
Cf. etiam Breviarium, Dominica 17. Quadragesimae, ubi habentur illa verba ut respondendum ad M. G.
Abonem.

(5) Recte legitur Voyvoda idest Joannes, gubernator.

(6) Haec vox, certe supplenda, abest a cod.

(7) Matth. 25, 34.

(8) Cf. Wadding, l.c. ad an. 1456, n. 66 seq.

146

1456

277
352

CV Ad Callixtum III Pontificem (1)

Beatissime Pater, post periculum ocula beatorum, gaudium et exultationem.

Spem in altissimi Dei, a cuius misericordia provexit, quod non
numquam contumpti: in tanta enim eorum tribulatione, atque in tantis an-
gustis constituti, ut omnes putaverint non posse amplius resistere
eorum potentis: atque ipse Dux Huniarum, revera barbarorum terror
et fortissimus christianorum propugnator, iudicaverit deferendum esse
castrum Nanderabog. Haec enim fortiter et incensanter expugnabat, ac
eum ferissimum mahumetani, et tota machinis moros dicebant, adeoque
terribiliter contra nostras pugnavit, ut iam vix nostras defecerint,
et precipui milites fuerint caeterati: sed in medio tribulationis or-
nificavit nos Dominus: nam ab illo expulsi, cum dolose recederent
ferissimum inimici, ut nostris exercitibus pararent insidias. Illi Dominus
Huniarum iussit ne ullus ex nostris militibus castrum exiret, non
curaverunt tamen de precepto eius cruciari, sed irridentes in
hostes in magno se posuerunt periculo. Ego vero, minus vestra
sanctitatis secutus, cum illos ex munitis roccae non possem, in eam
spem prodivi, et hinc inde discerens modo cruciari modo amma-
bam, modo disponebam, ne ab inimici circumdarentur. Et tandem
Dominus, qui tam bene sabae potest in paucis, quam in multis, dedit
nobis misericorditer victoriam, et fugae fecit immantissimum barbarum
exercitum: et nostris omnia illorum obtinuerunt tormenta et machinas
diabolicas, quibus totam christianitatem peribant sibi subicere.
Exultat ego, Vestra sanctitas, in Domino, et offere illi iubet lau-
dem, gloriam et honorem, quia fecit mirabilia magna solus.
Non ego incensis et inultis precibus, aut pauperes et ceteros cruciari
grati, Vestra sanctitatis devoti serui, potissimum nostris visibus hoc
facere. Deus Dominus exercituum fecit hoc omnia. Illi gloria in

912
356

(2)
in secula secularem. Hæc scribo breviter et raptim Selenus rediens ex pu-
gna: cito scripturus magis districte quæ facta sunt in particulari.
Ex Vandevalba in festo S. Maris Magdalene, ipso die promissis
me victoris, 1456-

(1) Wadd. l. c. ad an. 1456, n. 58. ~~De Romanis Romanis~~

Nunciat Pontifici victoriam insignem contra Turcas a choricis obtentam: et aliam
epistolam ei promittit. Turcas ad Papam secundas dedit in quibus continetur
verus Turcarum numerus interfectorum et damna eis illata ac bona oblata in vi-
choa: etiam et moxem nunciavit Joanni de Hungar. sed neque Annabita no-
ster neque alii historici has integras ediderunt nec in summario; nec in ac-
tivis inveniuntur nunc. Cf. Pater l. c. t. 1. p. 352 in not.

(2) In conflictu hoc inter Turcas et successu victoriam secundis aversit ope po-
tus divina quam humana nam in bello totus christianus exercitus non fuit sed iuxta
quinque milia, et ut quidam affirmant tria milia extrinse qui victoriam fecerunt.
Non Italicum, non Gallorum, non Romanorum robustissima milita sed sola invocato-
ne excellentissimi sui Romini, opera et industria fidelissimi servi sui Joannis, Natumetis
atrocissimi crudelissimique christianis nominis hostis superbiam contrevit saltem
populum suum propter nomen suum ut notam faceret potentiam suam, Sic Nicholus
de Taca in Wadd. l. c. 1456 n. 49. Summus Pontifex, Callistus III pro peccata victoria
festum transfigurationis Christi Romini celebris fecit. Magald. an. 1455-1456 -
"De pugna et victoria christianorum ad Belgradum multis extant relationes, quæ non ubi
quæ conveniunt, de quibus differentius plures scripserunt." Cf. Pater, l. c. p. 352 299.
Acta pp. ad. 1861, p. X, 23 oct. Anal. Fran. t. II. p. 367 299. - Victoria est habita
die 22 Julii 1456 - .e. Vandevalba, latine Singuinum dictum, Aust. etiam Griechisch
Weissenburg, civitas ad Danubium sita.

141 / (357)

A.F.H.
19 (1926) 72-5

~~II. 8. Johannes ad Calixtum III. epistola. II de victoria Belgradensi;~~
o Sankemen, 23 iul. 1456.

~~Epistola prima (?) contra Johannem de Capistrano et populum ex parte Turcorum~~

Beatissime pater, osculum ante pedes et usque ad mortem obedientiam humilem et devotam. — Quas laudes et gratiarum acciones [referemus] omnipotentis deo et domino nostro Iesu Christo, sub cuius nominis invocatione hanc gloriosam victoriam suam dignatus est nobis prestare, nec humana mens concipere posset nec lingua proferre. O pater beatissime, si tua sanctitas propriis oculis aspexisset, de quot et quantis periculis populum christianum alissimus liberavit, puto nullo modo V. S. sine lacrimis recensere (1).

Dissipaverunt perfidissimi pagani Turchi menia, turres et edificia principalis castris defensionis (2), nedum incliti regni Hungarie sed etiam totius christiane religionis ad primum introitum deterrendum. Ascenderant (3) iam Turchi per menia ruinata ex machinis et bombardis (4); perforant namque primos parietes (5), ne in excessu loquar, forte per triginta foramina (6), ex quibus vallum et fossatum Nander albensis castris nisi sunt replere (7); quo facto ad dissipatas turres et menia facilius conscendere possent (8). Fecerunt quantum deus permisit ad maius eorum (10) iudicium inferendam: Ascenderunt in castrum (11), putaverunt se castrum (12) obtinere cum eorum diabolicis instrumentis et ingenis (13),

~~(1) Est vero secundum, ut dicitur in epistola, signis. Cap. I, II.~~

(2) Sic S; conicio legendum esse: *remanere*; immo *remaneat*, scil. S. V. nominativus est, non accusativus.

(3) E contextu patet de Belgrado in genere Capistranum loqui; Utin[ensis] *Vita Capistr.*, 488, n. 16. *Cap. I*, ap. Wadding, 371-2. Sic etiam Tagl. A 49s.; B 92; C 111s.

(4) Hic vero de moenibus oppidi sermo incipit; cf. Tagl. C 28, 60, 66-74; A 58s.; B. 25. Turcae hoc aggressi die 21 circa horam vespertinam, post mediam noctem planiciem oppidi intrarunt; C 69-70.

(5) Tagl. C 71: « Muri primi castris [i. e. oppidi] penitus solo aequabantur, licet aliqua turrium particulae restarent ruinandae » longe fortius dicit. Sic fere etiam Utin. n. 16. — Tagl. (et Capistranus) nimis confuse vocem *castris* adhibent: pro oppido muris munito, pro arce, quae duobus castris constabat, atque pro castris, i. e. tentoriis, cruce signatorum apud Semlinum.

(6) Cf. Tagl. C 71 cit.; A 58s.

(7) Notes sane loquendi moderamen! (8) Tagl. C 67-8; A 54.

(9) Scil. ad alia duo castra anteriora, i. e. ad arcem.

(10) Lege: *eis*. Cf. Iudae, 9.

(11) Id est in oppidum.

(12) Scilicet arcem. In « ponte elevabili » (Tagl. C 71) per quem solus aditus ad arcem patebat (l. c.), pugna acerrime exarsit, et « circa auroram » 22 iulii ope « ignis sulphurei » Turcae inde depulsi sunt (ib.); ad castra sua tunc inde profugerunt (ib. 74-6).

(13) Id est machinis. Hic potius in genere loquitur de tota pugna.

sed Christo Ihesu domino nostro sua solita pietate et misericordia protegente, non dicam nihil sed parum nobis obesse quiverunt, multa milia ex eis interempti sunt (*). XLIII^{or} galeas (**) in primo nostro aggressu numeravi, quae omnes destructe sunt et per eosdem perfidos Christi hostes igne succense. Erant tamen, ut postea comperimus LXIII^{or} (**); penes nos adhuc supersunt viginti (**), omnibus computatis. Decem in primo conflictu (***) vestris cruciatis superavimus, quantum tres adhuc supersunt de maioribus duaeque parve. Quid V. S. dicam de terreno eorum exercitu, qui ut illi qui ab ipsis fugerunt asserunt, ascendebat ad numerum C militum armatorum; atque autem dicunt, quod erant C et viginti milia (**). O pater [beatissime] quam magna est virtus domini nostri Ihesu Christi; quia nemo alius vestre sanctitatis vicegerens iverat (**), me solum oportuit castra movere, dirigere acies [108 r] et ad certum locum deducere in faciem Theucrorum (**).

Avisaveram et per prius multociens et intruceram nostrum exercitum, quasi Iosue morem gerens in ruinam murorum Yericho (**), ut me acclamante et nomine sanctissimum invocante, omnes Ihesum altissimis vocibus acclamarent (**). Ita factum est, Pater beatissime, quod cum multitudinem non mediocrem congregassem et ego primus incepissem Ihesum invocare, omnesque ad meam vocem responderunt, quamvis mediante fulmine Save, contra eosdem Ihesu Christi inimicos transitum facilliter non

(*) Tagl. C 78: « Fossata... cadaverum Theucrorum cumulis plena videntur... Christianorum autem vix sexaginta coronam martyrii pro Christo adepti sunt », scilicet post arcem sic liberatam. Cf. A 54. Sed Capistranus etiam hie potius generatim de proelio loqui putandus est, qui statim ad pugnam navalem die 14 iulii victam, divertit. Cf. de ea, 68.

(**) Galeas hic naves magnas remis actas intende; sic etiam Tagl. C 25ss., eas semper vocat. Alii tunc eas galeas communiter nuncupabant. Nic. de Fara eas triremes dicit; *Acta*, 470.

(***) Haec *Cap. III* quasi ad verbum repetit; cf. supra, 65. Utin. n. 16 item « 64 triremes » enumerat; item Tagl. C 21 dicit 3 suffocatas (i. e. demersus) esse, 4 vero captas; reliquae « ita debilitatae fuerunt, quod nunquam Christianis obesse, nec Turcis prodesse potuerunt. »; C 35-6. Item idem in A 52, et B 24 ubi pro « *quattro ne furono perse* », legas « *prese* ». Cf. Bölskey, II, 288.

(*) Ignis ergo has non consumpsit; cf. l. c.

(*) Nempe pugnae navalis dictae, quem conflictum inierunt naviculae cruciferorum Danubium descenduntium. Cf. 68.

(*) Sic Legatus aestimavit; cf. *Cap. III*, supra, 65. Tagl. C 18, 128: « 160 000, multi autem dicunt 200 000 ». Cf. Bölskey, II, 289, 332.

(*) Legatus Joh. de Carvajal, qui Budae remanserat, inde postea Belgradum descendit; Fara, 472, n. 107. Tagl. C 28, 57, 121s. Cf. *Cap. III*, supra, p. 65.

(*) Semlini; cf. 68, 72. Utin. n. 16. Tagl. C 10ss.; A 50-2; B 24. Iohannes Corvinus postea exercitui crucifero se coniunxit; C 12, 15, 25-7, 49.

(*) Ios. 6, 1ss.

(*) Generatim haec dicit; cf. Tagl. C 32, 34s., 47, 58, 63, 65-6, 81ss.; B 25-7.

(358)

possimus habere nisi per paucas nauticas (1). Audientes ipsi Christi hostes nostras excelsas voces, resonantes clamores, ympti maledicti, nemine prosequente (2), primitus conversi sunt in fugam (3). Exurrexit deus et dominus noster Iesus Christus et dissipati sunt inimici, eius, sicut deficit funus defecerunt et sicut fuit cera a facie ignis, ita perierunt inimici a facie dei (4).

O pater beatissime, quomodo totus populus christiane religionis sufficiens esse possit ad reddendum gratiarum actiones et dignas laudes ipsi domino nostro Iesu Christo, qui pro sua causa nostraque protectione solus pugnavit et expugnavit atque destruxit exercitum magni Turchi cum sua confusione et dedecore memorabili, ut in eternum pro duracione (5) presentis seculi (6) talis Christi Iesu victoria gloriosa de ore omnium christianorum imperpetuum nunquam cesset.

Multis prepeditus, pater sancte, et arduis negotiis implicatus ex commissis S. V., non omnia possum desulcare (7). Sed ecce, mitto egregetum virum dominum Ieronimum Paduanum (8) ad pedes S. V., qui in testimonium tuis victorie B. V. presentabit quendam nobilem puerum in aula regia educatus, bone indolis atque providentioris ingenii, qui V. S. plurima referet (9) de conditionibus magni Turchi et de sua presentia ruina, quos, presentantem et presentatum, B. V. facio commendatos (10). Hic ego pusillus verniculus sub pedibus V. S. indignus sum et immeritis tue gratie et facultatis mihi preste, [103 v] tamen cum Abraham (11) adhuc reverenda humilitate ad dominum meum colloqui et supplicare (12), quantum V. S. libeat, maiori me auctoritate fulcire (13); dico quantum pertinet

(1) Agitur de initio secundae pugnae terrestres, in quo Sanctus Savaam trahit cum Fr. Joh. Taghacotio (narratore seapissime a nobis citato) et Fr. Ambrosio (Tagl. C 88-4). Hos postea cruciati ex eadem ripa opposita Savae secuti sunt (ib. 87, 92). Cf. etiam A 51; B 25.
(2) Notes velim hic brevissime dicta apprimè consonare cum Tagl. C 81-90; qui hanc epistolam II moverat; cf. 67, nota 4. Cf. A 55.
(3) Iste paucissimis actionem illam bellicam Sanctus hic perstringit. Cf. Cap. I (p. 65), ubi paululum plura de una phasi praehi.
(4) Ps. 67, 2-3. Qui textus nihil explicat neque describit.
(5) S. dominacione.
(6) Sumitur pro mundi.
(7) Sic S; fortassis: erronee, nisi verbum intelligas: *narrare*.
(8) In S vox legi potest *Padum* vel *Padem*. Veram formam prodit Tagl. C 117, 121.
(9) De eo Tagl. C 115-7. Ipse Capistranus eum baptizavit.
(10) C *refert*.
(11) Hos ad Papam Capistrani nuntios alii, puto Legati, iam praeveniant. Calixtus III Hier. Paduano 200 ducatos dedit et puerulum illum apud se retinuit; cf. ipsius bullam 16 sept. 1456 ad hanc Capistrani epistolam respondentem; Wadding, 1456, n. 60 (XII, 474s).
(12) Cf. Gen. 18, 2.
(13) Adde: *audes*, vel simile quid.
(14) S. *fulcrit*.

ad animarum salutem et protectionem christiane fidei (1), pro gloria et honore nominis illius, quod est super omne nomen (2), Christi Iesu, qui V. S. dignetur feliciter conservare ecclesie sancte suae per tempora longiora.

Ex Salenchemen MCCCCC^oLVI^o die XXIII mensis iulii, post fugam magni Turchi, contra quem victoriam nobis altissimus condonavit die precedente, scilicet in festo S. Marie Magdalene in bello terribili et undique formidabili. Deo gratias agant omnes christicolae. De XXXIII bombardis magni dyabolici Turchi (3) certitudinem teneo, quia penes nos habemus. Post meum ab[se]cessum de loco victorie, ut reverentius obviam reverendissimo domino legato, scripsit mihi illustris dominus Iohannes gubernator (4), quod medea pars exercitus magni Turchi certitudinaliter sit deperdita.

P. MICHAEL BIHL, O. F. M.

(1) Hinc petitioni SS. Pontifici annuit altera bulla (l. c. 875) eodem die data, qua ipsi omnes facultates concessas renovat, addens potestatem ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis absolendi.
(2) Philipp. 2, 9.
(3) Cf. Tagl. C 18.
(4) I. e. Hunyades, qui die sequenti 24 iul. Belgrado in epistola sua cti. Ladisao regi scripsit: « Maior pars pedum... est debellata [l. e. caesa]; alii etiam capitales et principales homines sui manserunt sub hoc castro interfecti »; Acta, 382.

359
7

142

MSB 943
(360)

CVI - Ad Patriam Callixtum III. (1)

Restissime Pater, ad pedum oscula bestorum oblectam humillima et servitam
usque ad mortem crucis et supplicii spirituum cuiuscumque. Quia ubi aliquid deficit locum
habet eius suppleri. Sed quod non potui primo aspectu comprehendere in die gloriosus
crucis Domini nostri Jesu Christi, auctoritate Vestre Sanctitatis et ministerio paucorum
cede iustis oculis characteres iniquitatum, dimittis nobis fugatis. Postea tamen
habita clausi notitia et si indeterminabilia sunt, machinis, instrumenta et ferocia
ingenia que praeceperant, curas ad defendendum bombardas, rotas ferreae, rotas ligneae
ad transperendum navis et cybas per montes et calles ad transradandum gentes ad spolia
regni Hungarici, quod tamen Deus non permisit, ecce tamen ea, qui sigillationem separati
possunt, nunc suppleto, non vacam orationi sed simplici veritati. Nam ubi dixi milia
ta milia ex eis interempta sunt, illustres domini Despotas, qui licet cum nostris
fide non concordet, secundum tamen intentionem Sanctitatis Vestre conveniens contra
proprios Turcos nobiscum est, nuntiavit pridie reverentissimo Domini Legato et mihi
quod ultra viginti quatuor milia in die belli necesse perierunt: et caetera se tenere
anserit, quod totidem et ultra in itinere defecerunt semetipsum inter se succedentes
sicut tempore Sedemij: et nominis Divini iudicio ipse princeps Turcorum cum suis
intimicibus, qui remanserant, bellatoribus: ad Sophiam stupida fuga devenit, in
tandem suos ministros qui sepeceperant comprehendere, ne ultra postea venissent, nec
ne propria, et suorum comitum plurimos interimit. Superaddidit ipse Despotas
quod principalis Yavoda vicegerens ipsius damnatissimi e Mahometis magni, qui
praesidebat in Scythia, ubi est avus fodina, que erat et de iure pertinet ad ipsum Despo-
tam, capite minutus sit gladio ipse et unus eius ab hi, qui iure subesse dicuntur Despoto,
tenent tamen adu sui castellani quosque castros, que auxiliante Domino recipere
vult sperat, favore tamen et presidio Sanctitatis Vestre et reverentissimi Domini
lateralis vestri Legati. Illud hoc etiam nunciat, ipse Despotas, quod cum quae
fraginta exploratores miserat ad expediendum quid de immacratissimo Carca
acciderat, cum eam quaeque pars redierit et omnes testantur, quod omnem
discrepantiam adhibuerint, nihil certi de suo vita percipere potuerunt, ex quo ipse
Despotas vehementer opinatur ipsum esse mortuum, hinc ita dixit.

Suissecam, Beatissime Pater, quod in primo nostro congressu quadraginta quatuor pa-
 las numeravimus; et ita fuit: sed postea clausi veritati comperta, sexaginta quatuor
 reperimus numeratas, et quibus penes nos adhuc viginti septem ^{formatorum} reserantur, com-
 putatis parvis cum magnis. De militaria autem exercitu, et si multi asserant quod fuerint
 centum viginti milia, Reverendissimus tamen Dominus Legatus, postquam Divinum habuit ora-
 meum, pro maiori parte spatium in quo malebantium exercitus locabatur, iudicavit quod
 necessitates centum quinquaginta milia esse potuerint in viginti tantorum castrorum.
 Describam in secundis litteris de triginta duobus Bombardis, quae tunc plures non
 videram; parvas tamen, omnibus compactis parvis cum magnis alia trecentas referimus.
 Et de privatis quae manu exstantes, et in partibus nostris vocantur scoppette, de
 aspectu numerum non habemus, quia multae occultatae sunt. Pars Beatissime, quia
 iustitiana lex dicit nihil videtur actum, cum aliquid superet apud eum, idcirco ecce
 nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis populi Christiani; ecce nunc tempus
 implendi veterum Vesterum sanctitatis, ut progrediamur, necdum ad recuperandam
 Graeciam et Europam, sed ad recuperandam Civitatem sanctam Hierosolimam, quod Rex
 omnipotens prestat faceret, si a concepto sancto Iudaeo, Vestra Sanctitas, non
 cessaret. Hoc unum primum a primum Vestra Sanctitas et in fine scilicet
 ma, Reverendissimo Iovino Legato vestro benignè congedato ut tantummodo de
 Italia duodecim vel decem milia saltem equitum armatorum, more Italico, vestris
 stipendiis sustentatis, qui si per sex continuos menses cum vestris devotis filijs
 cruciati et cum istis illudibus principibus, prelati et barones huius regni
 Hungarici nobiscum in exercitu perseveraverint, speramus tantum de bonis pa-
 gorum acquirere, quod abunde in portum per tres continuos annos alij
 expensis non indigemus, sed eorum spoliis omnes nostros exercitus impleamus abun-
 dante. Ecce idem Dominus Despotus vehementer affirmat quod magis in perpetuum
 augmentare possimus. Adem christianum, paganosque deprimere cum Iovem
 militibus bellatorum, quam alij temporibus cum turpiter militibus nequissimos. Ecce ecce
 dunt ad hoc Iudaeum Reverendissimi Iovini Legati audentes omnes isti, qui pro Christo
 nomine et pro obedientia Vestra Sanctitati ac devota reverentia omni iustis chara-
 ctorem suscipiunt. Isti vero ita placent. *Altilium*, quod de medio nostris

ferit a nobis illum illustrissimę memorię pugilem invictum, sanctę fidei Catho-
 licę hostibus formidabilem defensorem S. Joannem de Hunyadi ex hac eam vita
 delapsum XI mensi huius ex peste: subtrivit tamen nobis non imperem²
 bi virum Nicolaum de Huzlak, sub cuius dominatu valde et potens ipse
 idem Joannes cum quinque vel sex equis suam vitam inchoavit. Est mon-
 que idem ipse Nicolaus princeps illustis, in magnificentia excellens, in amicitia
 providus, in gerendis cautus, viris animi, in fide fervens, in T. S. obedientia fu-
 matus sui honoris emulatores et magni rebus, potens opes et reamone, qui inter
 alios principes, barones, prelatos huius regni de principibus reputatur
 et de eo gerunt magnam expectationem et famam laudabilem sibi attribuant
 universi, secundum quod officium in hoc regno hereditarie possidet in Banato.
 Nunc ergo, Pater Beatissime, sollicitandi sunt de novo reges et principes
 christianos; dum formax ebullit coagulandum est aurum; dum debilis est po-
 tatis, et ferore riget in populo christiano, excitanda sunt arma bellica cor-
 tea, pectus infideles. Vestra igitur sanctitas iam ad beneplacitum imperet quid
 agendum. Quam dignetur Altissimus commovere Sacerdos sanctę suę per tempo-
 ra longiora.

Ex Clabankemen, 17 Augusti 1456.

(1) Wadding. f. c. ad an. 1456, n. 59. Cod. Arc. fol. 219. HERNANDEZ P. C. p. 571.

Clariorē notitiā dedit Pontifici de ostenta victoria contra Turcas: et rogat eum vehementer
 hoc ut sine mora disponat, et secundum antiquum suum devotum, ad recuperandam
 Terram Sanctam Jerusalem. Hęc testis epistola est ad Calixtum III. "Turcas hęc
 rem gestam narravit Calisto Capitanus, primas et testis extorrens secundę exci-
 decunt." Sic Ward. f. c. 1456 n. 47.

(2) Circa Turcarum numerum variant auctores; sicut et variant circa numerum Cruciat-
 gratorum. Audi, quod christianis cruciati erant sexaginta milia. Sic L. Bern. de Terra, f. p. 80.
 Cf. sententias Pictomini et aliorum apud W. f. c. ad. an. 1456 n. 63.

(363)

Place of business
A

~~X~~
C.VII

113

115 216
364

Ad R. Joannem de Calacotio et socios. (1) (2)

In Christo vobis carissimis frater Joanni de Calacotio et frater Ber-
nardo de Mutina sacerdotibus, frater Epiphanius de Africa, Diacono, frater
Ambrosius de Aquila, frater Georgio de Persavia et frater Vito de Vienna
laici Ordinis Minorum de Observantia, frater Joannes de Capistrano eiusdem
Ordinis ac reverendi patris Vicarii Vicariorum commissarius, salutem et pacem
in Domino sempiternam.

Cum mecum iam per tempora laboraveritis fidelissime et inde
fesse, exponentes vos ad omnes labores periculatque, sic et ego in evangelio vobis
sibi pro salute animarum et auxilio meo, et nunc vivente Deo graviter expo-
sant ne pereant libri quos cum laboribus accumulavi et de quibus auctori-
tate Apostolice Sedis disponere possum ad meritum obedientiæ salutari
vobis mando ut dictos libros ad usum mihi concessos et alia que necesse
ria erant ad usum fratrum cum diligentia ad Provinciam sancti Ber-
nardini ad locum de Capistrano portari faciatis, presentandos Vicariis
et alii patribus. Hicque sub obedientia et Dispositione Vicarii maneat. Sed
si frater Bernardo supradicto gratius foret ad Provinciam romanam redire,
unde cum assumptis, presentium tenore vobis concedo, ut cum voto grati occur-
rente illuc possit accedere sub obedientia prelatorum. Vobis autem, vobis di-
lectissimi, committo meam inter vos caritatem habentes respectum ad
fratrem Joannem de Calacotio supradictum tanquam maturiorem, quia in
societate nostra aliorum fratrum guardianus fuit et pastor. Omnibus autem
Choristi fideles tam domini quam subditis cuiuscunque status, gradus et
conditiones sint, vos in vinculis caritatis tanquam meipsum commendo, repre-
sentis quicquid humanitatis et grati vobis contulerint, animas meas collatum esse
valeat in Domino Iesu Christi predesti et pro me indeminenter orare.

Ex Wilalak oppido regni Hungaric 21 Octobris 1456.

(1) Ex Cod. ms. Bibl. S. Marc. Venet. Cl. H. n. 246. - Obedientia ad prefatum fratrem de refo-

sancti libri et reliqui sui ad Capitanum = Etiam Legatus Apostolicus
Sedis per Germaniam, Hungariam et per alios locos, Johannes Cardinalis Sancti
Angeli dedit litteras ad mores Patris pro libris et reliquis reportandis. Inter alia
receperit: Occurrente nuper morte venerabilis patris viri Joannis de Capithano,
Ordinis Monachum de Obervantia, quae nobis satis gravis fuit presentium tempore
isto disparuit frater Joannes iste, auctoritate summorum Pontificum factus est
libri et reliquis aliisque et aliis res ad usum suum concessi, post cuius obi-
tum ad locum Capitanum reportaret, ut est antiqua et honesta consuetudo ipsius
Ordinis semper servata. Quomodo cum nullo pacto eorum consuetudines et
Summorum Pontificum ordinationes infringere non liceat presentium tenore pre-
cipimus et mandamus sub pena excommunicationis, a qua nullus absolvi possit,
nisi mortis vel Sedis Apostolicae auctoritate, ne qui audeat impedire vel molestare
veteres etiam ipsius fratres Joannis dictos libros et reliquias ceterasque alias res
ad usum et necessitatem fratrum concessas, reportantes presentium litterarum
extensores, etc. (Ms. cit.)

"Nota intanto preterire miram ipsius S. Sedis diligentiam circa hos libros scribitur
Idem: nam cum alii libris per Fr. Georgium Patavientem Prudam transmissis, septem
duntaxat volumina penes se teneret, tanta cura, tamque solertia circa hos transmissos
libros usus est, ut licet esset nullus vigoris, et moxem sub viciniam recitret, tamen
tamen tamen quo ipse usus fuerat in pulpitis, in atrate fecit supponi, hoc li-
bros cum illo involutos, penes sui manibus colligavit ac sic securum locatos cum
aliis ad eandem provinciam transferri iussit." Si De Calabria in sua. Rela-
tione, apud Wadd. l. c. ad an. 1456 n. 76. Hos moxem eundem (23 oct.
1456) rogantibus provincis S. Bernardini fratibus, Pontifex precepit unum
veneri ut si quae haberent apud se, primitivi viri, libris, reliquias, registra
litteras aut alia huiusmodi quae ex bibliotheca S. Sedis Apostolicae retinebat, delata
vix ad eandem Provinciam spectare et deponi deberet.

(2) Joannes de Calabria, comes et amicus Beati mortis, qui vitam ipsius sequitur
et moxem gloriosissimam fuit predicator eximius e Provincia S. Bernardini.
An. 1460 in insula Coconis. In vita et post mortem multis claruit miraculis.
Gfr. De France p. Mar. in A. H. N. II, 380 -

lib. 144^a epistolae fol. 374.

de

C. De prob. leg. Neque natalis. Rex enim potest habere saltem quam simpliciter de iure. infra C. licet. de pactis. C. Luani et de form. corp. Quarto: non obstat allegata consuetudo quia apparet dicitur per legitimas testes, quos elegit sepulturam contra quam facultatem et quid non valeret aliqua consuetudo; nam contra ius divinum vel contra ius naturale nulla prevallet consuetudo. (De Consuetudine C. si. immo potius correptibile dicenda est et flagitiosa abusus. 32. q. 7. Flagitia) Sicut enim quod de iure naturali liberum est unum cuique ad libitum sibi elegere sepulturam sicut habetur de Jacob qui ascendit fratrum suum Joseph ut corpus suum sibi ipse ad sepulchrum patrum suorum. (Gen. 47. 29.) Et Joseph in Egipto movens arguit fratres suos ut terra sua secum deferret et in sepulchrum patrum suorum collocarent quos et factum fuit. (Gen. 50. 3) Et tract. 13. q. 3. C. utriusque mulier S. Ioseph. Et sequitur eadem causa (et Egipti. Egipti) et traditur expresse de sepultura Patriarcharum Abraham, Isaac et Jacob, Avam et Sara. Sed omnibus eorundem. Postquam supposito quod predicta Domina decessisset non elata sibi sepultura aliqua: deberet sepeliri in sepultura ultimi mariti, ut dicit textus in dicto canone. Sicut ubi cum dicit: quod comitatus unum coniugium coniungat unum sepulchrum quia una caro sunt: et quod Deus coniungit homo non separet. (Matth. 19) nam ex quo vir et mulier effecti sunt una caro mulier sequitur dominium et dignitatem mariti: sed est casus in C. thii. S. mulier, de sepulch. 1. b. 6. Item tenet doctor Petrus de Secusio tractatus, de chirographis et formis Andreae in dicto S. Mulieris. Hic ita persumitur, potest reverendi, cum supputatione ad meam satisfactionem tamquam humiliter filius (Petrus Paternitati licet respectus, tamquam peccatoris, recessare, quoniam Dominus semper dicitur in viam veritatis et iustitiae salutaris. Amen.

Ex Monte Marsulo die 17 mensis octobris 1488. (Alia manu est conceptio 1488)

Ex Cod. ms. Capivi. 7 fol. 8.

Ad Ministerium Apule (1)

Veritarum litterarum continetia persecutata respicienda destinata, licet rates cupiam edoceri
 etiam ab amiculo iuxta sententiam Augustini dicenti: "Ego senes et iuvenes, et episcopus tot anno-
 rum a collega necdum amiculo paratus sum edoceri"; et lex imperialis dicit illud philologus
 cum: "Nam et si alterum pedem in sepulcro haberem, adhuc tamen dicere quod vellem (?). nullus
 quidem episcopus propter obprobrium reuelatus vel nobilitatem generis a parvulis evadit, et mini-
 mis si quod forte est arbitrarie ac salubris inquirere negligat. Qui enim rebeliter vivit et dicere et
 que agere bona recusat, magni diaboli membrum quam Christi esse ostendit: et potius infidelis quam
 fidelis esse monstratur." (3) Miror tamen imius et ignarus qualiter tanta ventos perita et san-
 ctas remanum copia ita colligatis oculis peccantissimam, cum reverentia, peto veniam et carita-
 tivam supportationem. Quando, Pater, auditum est a seculo quod in capitulis generalibus vel etiam
 provincialibus noster Ordinis laicis fratibus concessa fuerit licentia predicandi cum viri etiam
 sacerdotibus imperitis et minus idoneis in liberaliata tali licentia concedatur? Nevisquis
 etiam ille recalcitans Christi et confessor gloriosissimus pater noster beatus Franciscus, sicut Chro-
 n. Jesu privilegio comminatus ne videtur ab ordinationibus ecclesie demare, videtur diaconatus
 ordinem suscipere ut predicationis officium exerceat ecclesiastica consensu decessit. com-
 servata? Multi fuerunt sancti fratres in Ordine quorum meritum etiam miracula monstra-
 bantur, ut in canonicis legitur et tamen nisi presbiteri vel diaconi, nullus est auctus populo
 predicare. O presumptio nequamissima, unde creata et cooperare auctam libertatem et libertatem
 illius? Mibi autem pro minimo est ut a vobis iudice aut ab humano die: sed neque meipso
 iudicio: nihil enim mihi communi sum, sed in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, Dominus est
 Thesque nolite ante tempus iudicare quoadusque veniat Dominus qui et illuminabit abscondita
 tenebrarum et manifestabit consilia cordium, et tunc laus erit unicuique a Deo" dicit ille
 Tribunator excellens. (5) Si nobis invidia propulo fratrem Laurentium veritatem maledictus
 erit tamquam diabolus, quia "invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum" (6). Imitant
 autem illum qui sunt ex parte eius. Sed forte velis domus tua comedit me peto verum
 tibi dicere illud Iraye: "Qui se beatum dicunt, ipsi se decipiunt" (7). Etiam cum reverentia lo-
 que. Argumenta doctoris, qui sententias appellatis, si vera sunt concludunt quod omnes fra-
 tres Amores, etiam laici Ordinis profert habent potestatem clavium et audire possunt confes-
 siones fundat enim se in Clementina, ubi dicit quod indistincte per papam datur licentia

Minoribus ut predicare possint libere: frater Laurentius laycus est frater minor, ego doctor assis-
 gnat reductionem causæ, quia omnes dicit, neminem excludit. Salva reverentia, si textus non est
 authenticus, non dicit omnes, sed bene dicitur, ut dictorum Ordinum, fratres, in ecclesiis et locis ac in
 plateis communibus libere valeant choro et populo predicare ac proponere verbum Dei, illis hora dumtaxat
 et excepta in qua sacrorum prelati predicare valeant, vel eorum se facere volentibus predicare." Ecce
 quia non dicit omnes; et si diceret quod loquitur per indefinita, quæ equivoce sunt universalis, dicam ego.
 Habeo ad propositum quod laycus noster Ordinis sunt etiam legitimi confessores, observato forma
 illius clementinis, quod si verum esset diceremus, cum reverentia, male factum esset quod tanto
 tempore tenuisti suspensionem fratrem Laurentium et alios laycos ab audiendo confessiones. Et
 quod peius est etiam tenuisti eum suspensionem ut non faceret ipse confessionem generalem per
 predicationem, pro maiore dedere ipsius. Dominus parcat vobis quia etiam intellexit et
 tantam iniuriam, nec etiam minus peccavisti ut daret benedictionem populo. O Deus meus
 quare non pignus nos taliter ipsius aggravare famam et facere detrimentum magnis nomini
 suo; non enim loquitur alio modo textus clementinis in forma audiendarum confessionum quam
 in forma predicandi cum dicit:.. Ut fratres qui ad hoc electi fuerint in eorum civitatibus et dig-
 nitibus confessiones auditorum suorum confiteri nisi volentium audire libere valeant. Plus
 dico, quod si veritas, ut dicitis, prefati decreti esset vera, possent etiam fratres layci noster
 Ordinis celebrare missas ad libitum, pari ratione; nam eodem modo quo loquitur textus per
 dictæ clementinis, loquitur etiam decretalis, ubi sic dicit: "In his que ad cultum divinum for-
 cere dignoscuntur non maligna sed benigna erit potius interpretatio facienda: unde mirari
 compellimur quod cum fratres Predicatoribus et Minoribus duxerimus indulgendum, ut ab-
 eumque fuerint sine parochialis eius preiudicio cum altari valeant viatico celebrari." 8.
 Ecce quod non dicit Predicatoribus et Minoribus sacerdotibus, sed loquitur indistincte. Ergo
 layci dictorum Ordinum possunt celebrare? Absit hanc rem facere ut inferamus crimen glo-
 riæ notæ: absit ut abster intelligatur scriptura quam sensus ipse sancti flagitant
 quia erroneum est: absit ut textus legis intelligatur absurdus: nam si non distinguit lex nec nos
 distinguere debemus ubi non resultat absurdum intellectus; nam quia in generali concessio
 ne non veniunt ea que quis non esset in specie verisimiliter concessurus. Non enim
 concessum est in Lucis Romana, abius layco etiam profexo licentiam predicandi concedere
 imo potius reprehendere prohibitionem laycorum. hoc presumptionem parulare. Lectum est
 igitur quod commisit in legem qui verba legis complectens contra legi misit voluntatem. 9

Propterea quia ecclesia suspicatur de impericia questorum, prohibet ne questores elemosinarum
 presumant predicare. Disputare autem utrum sit ecclesiastica persona suspensum est quia
 nulli dubium quod sic; sed non requiritur: est ecclesiastica persona, ergo potest celebrare: monia
 ly enim est ecclesiastica persona, ergo potest celebrare: falsum est quia nec characterem
 recipere potest alicuius ordinis clericalis nec actum exercere, nec potest etiam predicare sive
 publice docere, nec debet etiam sacra vasa tangere vel pallas aut vestes sacras vel incensum
 circa altare deferre. (11) Unde sicut monialibus prohibitum est predicare licet sint ecclesiasti-
 ce persone ita et laycis cuiuscumque Ordinis censentur: nec requiritur: gaudet privilegio
 clericali; ergo sacerdos potest predicare. Formulus sacerdoti gaudet privilegio clericali; ergo sa-
 cerdos. Centa: falsa quod textus (10) loquitur de laycis non deputatis divini cultui: istud est de
 vivare, imo magis legem violare. Nec alicuius doctor est qui hoc dicit; imo gloria dicit; cuiuscumque
 que Ordinis vel meriti. Nec sequitur: non potest predicare, ergo potest impune peccati nostri
 forte ita esse nova layca nondum cognita; nam persecuentes etiam convenerunt abicere ce-
 liginij incidunt in excommunicationem. (11) Nec sequitur potest eligere, ergo potest predicare
 quia etiam moniales possunt eligere nec tamen possunt predicare. Si argumentum concluderet
 foret expresse pro me, quia frater Laurentius laycus, nec alii layci nostri Ordinis habeat
 vocem in capitulo, prohibentibus constitutionibus Ordinis, ut bene notij. Ad illud quod finaliter
 concluditur quod potest predicare de licentia clericorum negatur expresse, nec repræsentatur: nam
 aliud est in presentia clericorum docere sicut magister grammaticæ et catechum senten-
 tiam, quod licet rogantibus clericis et aliud est populo solemniter predicare: et est istud quod
 prohibetur. Ad id quod dicitur quod habuit licentiam ab archiepiscopo Evanesi, si ita est
 reverentia et dominatio sua dicebat quod dicit (c. sicut in uno de heretici) archiepiscopus
 et episcopi et prelati querubisset: cum enim scribat Gregorius IX archiepiscopo Mediolanen-
 si: "Omnes dicit, mandamus quatenus cum alios dicitur apertolus dederit, alios prophetas
 alios vero doctores interdicat laycis universis cuiuscumque Ordinis officium predicandi."
 Ecce quia mandat: peccatum igitur paganitatis incurrat quisquis dum se fidelem esse
 asserit, sed Apostolicis obedire contempnit. In eo quod dicitur quod dediti argumentum
 per antiphonam, quia si layci ita predicant quidem peripatetici et theologi etc.: licet, ut
 comprehendendo, solacioso loquamini, etiam ita essent ut peripatetici, stoici et epicurei, lacha-
 rarii, lectores et theologi doctores nostri Ordinis, quibus non est interdictum officium predican-
 di ita pro rata contingenti, odore bonæ vitæ et lumine scientiæ attacharent populos ad sero-

horem, sicut frater Laurentius cui est prohibitum, ut bene capitij, accedat utinam non ad confessionem. Domino teste, in conscientia loquitur non ob aliam causam moneat nisi quia ubi non est fundamentum perit edificium: hic caret fundamento predicandi, quomodo ergo stabit regnum eius. Utinam si non cito, nec tarde videatur, ex suis prohibitis, predicationibus, malis exitus. Omnis laus in fine canitur. In fine veritatum litterarum proponitur illuminari et reduci. *Assimus* nos illuminet quantum vultis. Qui sequitur lucem non ambulat in tenebris. Jam sermo me excusavit, restat quod dicam ecclesij et sit mihi *Amor* quam ethnicus et publicanus. (12) Peccatis amore Dei, si molestum est vobis quod dico quia molestat me conscientia.

Ex civitate Vestarum? Die 18 Junii 1488, festinanter ex carere libris. (Vestis seu Vestis, littera in et regis Apulij civitas ad: Argani montis riuus et port. Primitij

Co. Capita. n. 7. fol. 2.

Prepberend' Ministerium Apulij qui potestatem predicandi vestrum de' de' Six laico cuiusdam fr. Laurentio Cordoni.

- 34 q. 3 s. habet. (2) De fid. iur. f. 50. (3) Cext. di. 38 c. nullus. (4) Dec. 373.
- (5) 1. Corin. 4-3. (6) Sapient. 2-24. (7) Mai. 3-12. (8) Dulum de privilegij.
- (9) C. Certum de re iur. VI. (10) 23 Di. sacras. 23 q. 5. Mulierem c. sacras.
- (11) C. Non Dubium: et in c. De monialibus extra. 9. (12) Matt. 18. 17.

Ad eundem, aliam scripsit epistolam, super predicationem fr. Laurentii. (f. Cod. 7. f. 25, que incipit: "Quia preteritis rebus etc. et expl.": meam exonerato conscientiam ubiqueque fuerit opportunum. Textus hinc inde eandem rem alii vobis exbet: et quia non interest, brevitati gratia, omitto. In fine, sicut et in alii epistolis tempo, habet hanc formulam: "Inubili servulus, licet fidelis orator, fr. Joannes de Capiteano

Codex preter hoc, duas habet epistolas: 1. ad Benefactorem, qua diuadet procuratorem episcopi Sucevici, quantum canoniam peccare de duabus centum reditis et legati. 1. Sabatoris ead. xij civitatis eiusdem in testamento Sacelli Paup' de Neapoli: carteris Sucevici olim castellan.

Incipit: Vestras querentes recepi heredes etc. et expl. in secula seculorum. Amen. Ex Neapoli die 27 Julij 1488. 2. De Reverendum prebiterum De Magistro, cui dicitur de quadam muliere, que elapsit sepulchrum apud Sucevici Minores: sed post mortem per quendam sacerdotem violenter sepultam in alia ecclesia, incipit: "Venit ad me quadamque loci etc. et expl.": et iustis iudicari: Ex Monte Fusculo die 17 oct.

1488. Aliena manu est correctio 1487. f. c. p. 7-8.

= n. 146, infra fol. 373

= n. 147, infra fol. 376.

Ad Ministram Apulij. *MS*

Quia profectus rebus est anima presideret, cum de eius salute tractatur, non est contra conscientiam ar-
 quantum, nisi quis exipiet ad gehennam; et in spiritum sanctum peccat agnitam vitalem impugnamus ex sen-
 tentia; ut melius notis doctoris Romanentis (2) de consecrati forma precepi, V. P. scientia respulgee; nam non
 gravius scientis quam ignorantis peccatum peccantis, Lucas; cum devent; novus faciens voluntatem Romi-
 ni sui (3) Nonne scriptum est; sanguinem auctem eius de manu tua requiram. *MS* Non et valde miser et ad hon-
 tam devent. Ordo misciam, et notia apud hominum membra et immaculata religio, deventis a Patre luminum
 a Deo, ut in factus declinata ut ad layes Ordinis officium predicacionis non profectu sed defectu miserabili con-
 sulcatis. O fanda devotio infularum, o miserorum labor studium, o inflata superbia layorum, o miserabilis
 pia make nimbis, ubi nam praticata es? qui sunt qui te ita suppeditant, qui te sic stupentis vitpentiant?
 Deffe paupercula miranda natura, sedue quasi flumen lacrimas; lacarata, gramatica, misera dialectica, non
 faciat pupilla oculi tui; o perasa eborica, quis te respiciet ore pallato? Omnia membra tua nimbis: artemet;
 es numerata qui te conturbant? hermetica, membra mercatorum reddi in sinu eorum qui te concutiant.
 Antea celorum sub pedibus layorum locata, tam tuperiter confugite celestiter ad hea nativa: turba, scientia,
 cum omnium celat flemor et pallat ceptis layorum cunctorum in lauroto Laurentio Ledone, summo
 theologo, et ministro Apulij minister equis et altuat rordes pedum Ledonis, quia ita debet esse
 ut ministri sint reori aliorum patrum, non tamen probere sed humiliter et devote, Covideat Dominus
 qui cuncta disponit. h. laycus predicat a Domino minus, signa sequuntur. Revera, non enim nisi Domino
 concessum est evangelium predicare in ordine Sacerdotis Dei, si non vultis vos aliam ecclesiam malignan-
 tum ordinare. Cum enim doctorum ordo sit quasi presipus, in Sacerdotia Dei non debet sibi quisquam
 indifferenter predicacionis usurpare, dicit textus deest in c. Cum ex invicto etc. et in c. sicut in uno
 etc. ubi gloria nona sic effari deest: Cum igitur nonnulli layis predicare presumant et recendum
 erit ut ne vitia sub specie vitium occulte subintant, non attendentes quod doctorum ordo est in se
 clona quasi presipus, mandamus quatenus cum alio apotolo debeat, alios prophetas, alios vero docto-
 res, interdicat Layis univeent cuiuscumque Ordinis officium predicandi. Et in fine dicit gloria.
 Layei ergo cuiuscumque ordinis vel meriti sint, predicandi officium non debent assumere. Quid postea
 exequimenta procedimus non potest lucidus demittari quam per festum in c. Excommunicamus: et
 Quia vero de hereticis ubi si continuatur; Quia vero nonnulli sub specie pietatis vitium, iusta
 quod ait Apotolus abnegantes auctoritatem sibi vendicant predicandi, cum idem Apotolus dicit: Quo-

modo predicabunt nisi mittantur? Omnes qui prohibiti vel non nisi preter auctoritatem ab apostolica sedi, laico vel catholico episcopo loci susceptam, publice vel private predicacionis officium usurpare presumperunt exco-
 municacionis vinculo involvuntur: et nisi quomocumque resipuerint alia competentis pena plebentur. Et
 si dicatur quod minus est a votis, bene notis quod non nisi a Generali Synodo vel Provinciali in capitulo pro-
 vinciali cum definitivis examinari et approbati ~~pro~~ ^{pro}dicatores Ordinis possunt, ut in Decretali Nicolai
 III. Exiit qui seminari¹³. Nam quia concedendum nunc tamen istis vel aliis nisi per nos idnes id est aut
 sacerdotibus aut diaconis sicut dicit glossa. Propterea in constitucionibus Ordinis prohibitum est quod ^{sec}
 vinculis Synodali extra eorum capitula provincialia non eligant vel assumant pastores ad predicacionis
 vocati Dei, seu confessionum audientium officia. Propterea, Clemens V in Clementine Scivi de Casatio, dicit
 quod omnia equipotentia precepta in regula contempta obligant ad mortale: et quod nullus pastorem populo
 audeat predicare, nisi iam pro equipotentis: ergo quicumque, preter predictum modum predicat, athesi
 mortaliter peccat, quoslibet peccat. Omnes ergo auxiliantes, consulentes et faventes eidem, et si omnes audentes
 eundem athesi mortaliter peccat, quoslibet favent sive consentiunt, quia agentes et consentientes pater
 pena puniuntur. 11. q. 3. Qui consentit. Et quicumque est in mortali est excommunicatus minori exco-
 municacione. c. Non extremus et c. Quibus et 23. q. 5. Placuit. Propterea nulli layco per se licet publice
 vel private de fide catholica disputare et qui contempserit excommunicacionis laqueo involvetur, dicit Boni-
 facius VIII in c. Quicumque de hereticis tit. 6. Omnes nempe participantes in crimine criminosis ¹⁵
 sunt in eodem crimine. Et si quis ceterum deudatum preter ambo in foream cadunt. Labia enim sacerdotis
 custodiunt secretum et legem requirunt ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est. ¹⁷ Ecce quia dicit sacro-
 dotis non layci. Et dicit: Tu secretum epulanti et ego te repellam ne fangeis sacerdotio mihi. Ecce quia dicit sa-
 cerdotis non layci. Placeat igitur tanto crimine dedeceri Ordini provideri, vel cum innoceat aures lay-
 corum etiam Domini notis, et votis et toto Ordini obprobrium deputabitur et vilipendium usurpationum nec secreti
 quatum est, quibus nisi providenti penitentie curato et in Romana Curia ventilato, nam S. D. Papa et Dominus
 de Lepini, protector Ordinis mihi iam imputavit quia de alio minus idoneis predicatores non intimari, po-
 videtur igitur amore Dei, vel meam exonerato conscientiam ubiqueque fuerit opportunum.

(1) Cod. ms. Capit. 7 fol. 9. Hanc respicit epistolam contra factam laycorum laicorum Seditionem qui populo choi-
 tiano ceremonie habebat. (2) Hec sunt verba f. Bonaventuræ: Eius modo dicitur detractionis continua pernamis in
 culpa. Alio modo dicitur voluntas complacens nisi in culpa perpetrata et priorem culpam non detractionis vel approbationis: ut hoc
 modo dicit actum inquam procedentem ex malitia: id est peccatum in spiritum sanctum. 2. tom. 43, art. 3
 quest. 2. (3) huc. 6. 39. — (4) broch. 3. 18. (5) Constitutio Nicolai III. Exiit qui seminari reperitur in verbo de cardinalium
 c. III de verborum significatione. (6) Math. 15. 14. — (7) Malact. 2. 7. — (8) Gen. 4. 6. —

Ad Reverendum de Magistro. (1)

Venit ad me guardianus loci s. francisci de civitate Aviani exponens qualiter quidam pauperula domina Joanna nomine in predicta ecclesia s. francisci sibi elegit sepulchrum: quod antequam probatum fuisset sive factum esse per sufficientes testes, et cum pro matrem dictę domine accederet cum fratribus suis ad domum sibi habitum eiusdem pro corpore humulando. Eundem dominus clericus de Magistro, cappellanus ecclesię s. Blasii, dictę civitatis, violenter accepit predictum corpus et in predicta ecclesia s. Blasii sepelivit contra voluntatem sibi predictę domine, videlicet Joanne, nec non contra voluntatem filii sui in iniuriam et obprobrium nedium predicti conventus s. francisci sed etiam totius Ordinis. Mortis, pater succumbens, quod Ecclesia Romana auctorizavit predictum Ordinem ut libere valeat in suis locis recipere sepulchras eorum qui se in ibi elegerunt sepeliri, ut expresse tractatur in c. Audum, sicut de quibuscumque stromentibus ratione feneratoris parochialis ecclesię sibi quantum sive canonicam portionem sibi tenentur, ut in predicta clementina, "Vocum ne parochia tes." De facili namque scandala exortantur sed non ita tamen de facili curantur: si est Veritas ait: Necesse est ut scandala veniant, veruntamen vel homini illi per quem scandalum veniret. Mortis quippe quia libera esse debet voluntas unicuique ut sibi sibi placuerit elegat sepulchrum, ut in c. De sepulchris, ubi dicitur textus: Et sic demum ubicumque libitum fuerit elegat sepulchrum, ne contra fiat sub anathematis vinculo. Et sic contraparescentes incidunt in excommunicationem: et certe de predicta questione apparet casus in hominis in capite cum libere sit. Pro maiori declaratione mortis ipsius scripta refero. Dicit enim ibi textus: Ad audientiam nostram pervenit ex conquestione abbatis et fratrum s. Martini Laudunensis, quod cum presbiter quidam corpus cuiusdam mulieris, prope in ultima voluntate disposuit, ut in eadem ecclesia sepeliendum deferret, monaci s. Vincentii Laudunensis corpus ipsius violenter rapere et in ecclesia sua sepelire minime dubitarunt: mandamus quatenus si ita esse: invenientis prefatus monachos, compellatis ut ana, prefate mulieris et beneficię que occasione sepulchre eius recipere nescuntur, memorati prefatus cum integritate restituant et de cetero similia non presumant. In capite Annuarum de sepulchris, lib. VI, sub intermatione maledictionis eterne precipitur universis ne aliquo modo reducant voluntates quorumcumque ad eligendam sepulchram in aliqua ecclesia, ut mere et libere sint voluntates quorumlibet: quod si contrarium fecerit quis sit excommunicatus et non possit absolvi nisi a papa, preterquam in articulo mortis: et qui contra predictum ordinem aliquem sepelire presumpserint demerentur ad restitutionem corporis, si petatur, necnon et omnium que occasione sepulchre accepimus.

integraliter, infra decem dies; alias, ecclesie ipse apud quas sepulta sunt corpora predictorum et com-
 Aeris eandem ex tunc sint et tam dei maneat interdicta donec facta fuerit restitutio. Satis nam,
 que ponderandum est quod predicta pauperacula domina, cum habuerit filium in Ordine adhuc a 20
 annis citra, in locis Ordinis, certa devotione Ordinis et fidei affectione, nec respectu potmodum aliquam
 do predictam voluntatem immutasset, imo, ut fratres amarent, per plures annos retinuit habitum in
 domo sue habitacionis, et ad mortem veniens cum habitu reprobetur, patet quod predicta mulier in
 locis Ordinis elegit sibi sepulturam, quod sibi libere fuit. Ad probandam predictam multi fratres, testes
 idonei et fide digni ad testimonium admittendi in hac causa et similibus. Nec dei possunt in causa
 propria sed potius in comuni et universali, ut patet in c. Neque de testibus, ubi proprie loquitur de testi-
 monium Fratrum Minorum causa Ordinis admittenda. Similis casus de monachi admittendi ad testi-
 monium in causa monasterii; similis casus est de clericis admittendi in causa, sue ecclesie, ex-
 ptis illis qui auctores erunt aut responsables in iudicio. Nec obstat si dicatur quod in predicta ci-
 vitate est consuetudo quod si quis voluerit se sepelire facere alibi quam in sua parochiali ecclesia
 debeat exprime in suo testamento. Responditur primo quia predicta ecclesia, s. Blasii non est ecclesia
 parochialis istius domine, cum dicatur ut frenis; et advena immo alibi est sua parochialis eccle-
 sia, que non debet iniuriam; et ad quem remittenda erit, et eadem tunc canonice solvenda ubi habue-
 rit antiquum domicilium et proprium quod habetur; secundo: etiam non obstat si dicatur quod ecce-
 pit ecclesiastica sacramenta in ecclesia, s. Blasii, quia per hoc non censetur suam contempnere paro-
 chialem ecclesiam, sed propter necessitatis articulum; quia erat in articulo mortis; ibi percipit eccle-
 siastica sacramenta. Nec censetur ex hoc suam immutasse voluntatem de sepeliendo se alibi quam
 ubi iam declaraverat, quia quod non mutatur expresse contrarietate prohibetur: tertio: non obstat
 si dicatur quod in confessione nihil sibi dixit de sepultura. Non erat hoc necessarium. Nec sequitur
 talis conclusio: Non dixit michi se elegisset sepulturam, ergo non elegit; nam non probat hoc esse
 quod ab hoc contingit ab esse quarta: non obstat allegata consuetudo; quia apparet sibi per legi-
 timos testes quod elegit sepulturam, contra quam facultatem eligendi non valet aliqua consuetudo;
 nam contra eius naturale nulla prevalet consuetudo, immo potius corruptela dicenda est et flagitio-
 sa abusus. Patet enim quod de iure naturali liberum est unicuique ad libitum sibi eligere sepulturam
 sicut habetur de Jacob qui advenit filium suum Joseph et corpus suum sive ossa sua deposuit
 ad sepulchra patrum suorum. Et Joseph in flagitio moriens rogavit fratres suos ut ossa sua suum
 deferrent et in sepulchra patrum suorum collocarent, quod et factum fuit. Et sequitur: eadem canonice

supra fol. 366.

30
 2-4-5
 Exo 1 - 19

(375)

libron et traditur expresse de sepultura patiarcarum Abraam, Isaac, Jacob, Adam et Eobae et de exoribus
erendum. Peptorea, supposito quod predicta homine decemviret non electa ubi sepulture aliqua, debent
sepeli in sepultura ultimi mariti, ut dicit textus; Quod convinxit unum coniugium concupos
unum sepulchrum, quia una caro sunt; et quos deus coniunxit homo non sepat, nam ex quo vir et mul
lier effecti sunt una caro, mulier sequitur dimicium et dignitatem mariti. Et expresse hoc tenet
doctor Petrus de Perusio, in suo tractatu, Archidiaconus et Joannes Andrea. Hec ita peruen
ebros, pater reverende, cum supplicatione ad meam satisfactionem, tanquam humilis filius
vobis paternitati, licet superflua, tanquam peccatissimo reverere. Quam Arminius semper dice
gat in viam veritatis et iustitiae salutem. Amen.

Ex Monte Fusculo die 17 mensis octobris 1428.

cod. m. 7, fol. 8^v Capit. Secundo est de quadam muliere, que apud fratres Minores sepulturam elegerat:
sed post mortem, per quendam sacerdotem visitata fuit in alia ecclesia sepulta (2) Math. 18. 17-18 Rom. 4. 7. 30
(2) Cod. 1428 - (5) Math. 19. 6 -

Ad Benefactorem (1)

Vestras quantitas recepi liberas et copia testamenti imperi et signata verborum mente
 commotus, conscientia me perturbat, quia de multis signatis doctores vacillant; unde disposui
 non me intermittere nisi de eo quod ad me pertinet, scilicet de legato Ordini meo. Non modo
 quod sit intentio reverendissimi patris et domini mei Episcopi, tale adiutorium conferre he-
 dificio sancti Salvatoris, ut velis auferre quod iustitia vetat; nec intentio vestra debet hec esse
 qui es procurator eiusdem operis boni, sed potius spero, ut iam videtis, quod Dominus Episcopus
 de propriis et licitis eidem edificio impendat elemosinas largientes. Mirae etiam de Domino
 Angelo, qui idem concludit, videlicet quod de legato facto ecclesie sancti Salvatoris dicitur civitas
 Succes, ut utar verbis testatoris, per ipsam ecclesiam fundandam constituendam et fabrican-
 dam, in eademis argenti boni et iusti ponderis ad rationem de tarentis quinque pro quolibet duato,
 centum ducata debeatur quarta. Et quia intendit declarare conscientiam vestram et meam, quia
 qui agit contra conscientiam edificat ad gehennam, magis miror quod de similibus non concludit
 id quod intendebat concludere de predicto legato: non videtur secundum rationem procedere quod
 de legato facto ecclesie sancti Salvatoris debeatur quarta; et de legato pro beatis et legitimis eccle-
 siis et dormitoriis sancti Francisci debeatur quarta; et pro sacchara et tecto reparando et actando, et
 pro actatura beaticum et legitimis et pro tabernaculo faciundo et pro reparacione salamy non de-
 beatur. Ut autem discutiamus si de tali legato pro fabrica debeatur quarta, primo videtur ratio
 expressus absolute loquens in c. fine de test. ubi sic dicitur textus: De huius que in ornamentis vel pro
 eis, fabrica, laminariis, anniversario septimo, vigesimo, tertio sive alii ad perpetuum cultum
 divinum legantur ecclesie vel suis bonis canonica portio, dummodo id in fraudem non fiat; et eos
 episcopus seu parochialis ecclesia debeat, defraudari deduci non debet; sed videtur obviare clementine
 dudum, que loquitur de Predicatoribus et Monachis licet idem de ceteris mendicantibus, ubi dicitur
 quod de obventionibus omnibus tam de funeralibus quam de quibuscumque rebus et quomodo
 cumque districte vel non districte ad quoruncumque contra vel determinatos usus de quibus etiam
 quarta, sive canonica portio datur, sive exigi non consuevit vel non debet de iure necnon de danti,
 vel qualitercumque donatis in morte seu in morbo articulo, in impunitate donantis vel dantis,
 de qua decernerit quomodocumque directe vel indirecte fratres ipsi vel alii pro eisdem quan-
 tum debent. Et huius ergo videtur quantum in casu nostro debet; hanc opinionem tenent Hostien-
 sis, in c. 8 de test. ad quod facit c. 1 in sectione partem sui; et facit c. Cum super ok; quod etiam

tenet Archidiaconus 13. q. 2. c. Placuit etc. In contrarium est veritas bene perspicuenda, ut recte intendo potest. Probatur sic. Canonica prohibe est in iudicia ratione iniurię et pro reparatione iniurię que videtur iniurari ecclesię parochiali: in qua quis recipit sacramenta dum vivet: si alibi quis elegit sepeliri quam in propria ecclesia, ut clare colligitur in c. 1. de sepel. ibi: quia dignus est operariis etc. asque ibi celesti pabulo: et hoc patet in pre allegatis iuribus: sed in casu nostro nulla est invocata iniuria ecclesię cathedralis sive parochialis: cum idem testator in predicto cathedrali sive parochiali ecclesia elegerit sepeliri cui etiam donavit, eius sepultura univiam unam est. ut patet in suo testamento. Cum igitur in casu nostro nulla sit invocata iniuria, nulla competit quarta: hoc expresse tenet glossa Joannes Andreas in c. Dudum. In gloria super verbo, Quarta pars, que format hanc questionem in terminis. Et sic incipit: „Supra an Predicatorij et Minoris teneantur ad quosdam de his que relinquentur eidem per eos qui non sepeluntur apud illos etc. et recitat opinionem tantentium quod sic tandem ipse concludit quod non per festum dicte clementine, que statuit quarta deberi quando apud predictos fratres quibus elegit sepulturam et apud eandem sepelire. Hoc etiam tenet glossa in c. 1. de sepel. et in c. Testificari: hoc etiam tenet Innocentius et Archidiaconus c. 2. tit. VI. qui multat opinionem quam dudum tenuerat in dicto c. Placuit 13. q. 2. Nam enim tenet Joannes Andreas in c. 1. de sepel. et in dicto c. Testificari: In prima glossa hoc finaliter approbat, ubi in sua oratione predicta glossa etiam allegatos doctores qui hoc tenent. Et in dicto c. Testificari in 10. q. reprobat opinionem Thabenus: et in dicto c. 1. maxime hoc ratione: quia si parochianus in sua parochia sibi ecclesia elegerit sepulturam et alii ecclesie aliquid legaverit, parochialis ecclesia non habet nec canonicam: et hoc probatur tali ratione: nam ecclesia parochialis non gravatur ex legato quod sit alteri ecclesię, sed gravatur ex electione sepultura que fit in ecclesia cui legatur, et iniuriam committit recipere ex illa sepultura in reparationem iniurię quam recipit quia tuus parochianus alibi sepelitur: et vult expresse testis in c. Testificari de sepel. ubi dicit dicit talia iustitia ecclesiarum a quibus corpora consumuntur: et in c. In nostra, eadem ratione datur quarta parochiali ecclesię. Idem tenet Paulus de Saccariis in dicta clementina Dudum. Et sic consideratur electio sepultura et sepultura, non autem solum legatum. Hanc autem etiam rationem considerant Innocentius in c. In nostra de sepel. et Nos dicimus canonicam non deberi nisi eo casu quo legans ibi elegit sepulturam: nam cum ibi elegit sepulturam videtur pro sepultura legare: et hanc opinionem tenet idem Innocentius pro festum dictę clementine, Dudum, ubi dicit textus elegerit sepeliri, in huiusmodi quoque statuto hoc proprietate si bene perspicitur, sicut de mente Clementis dum in principio c. dicit: Dudum a Bonifacio VIII papa, predecessore nostro infrascripta edita decretala

Benedictus est. usque ibi effectus nullum pacis quinimo discordiæ, pro qua retardanda presentem formam
 non modicum monstravit. Ecce quia ratione retardæ discordiæ exortæ inter prelatos et mendicantes
 religionis illa clementina emanavit. Expressus etiam describitur ibidem in honore decretale Bonifacii
 quæ incipit: Super rathenam etc. ibi. Ab olim requiem inter prelatos et rectores seu sacerdotis ac
 clericos parochialium ecclesiarum et Predicatorum ac Monachorum Ordinum factus gravis et perniculosa
 discordia etc. super tumultuandi corporibus etc. Ecce quia non pro legatis factis sed pro tumultuan-
 di defensorum corporibus orta est discordia et odia decretale. Et ideo talis constitutio de quarta
 solvenda non includit ecclesiam cui legatur, nisi in ea eleganter replicetur, quia non aliud exprimit:
 et talia sunt subiecta qualia sunt predicata. 32, q. 7 c. Apud. Patet igitur simpliciter quod
 de centum ducatis in testamento Pacelli Pasipis de Neapoli olim castellani castri Lucerense
 civitatis relicti et legati, ecclesiæ sancti Sabatoris eundem civitatis, apud quam minime se-
 pulturam elegit, minime quarta debetur. Et idem de similibus relictis ne conscientiam peccati
 veteris facio ad memoriam c. De huius de sept. et de test. c. Officii et Requiris etc.
 Pecore, amore dei, non deficiatis in ordine iustitias, nec conturbet vos spes iniquitate iniusti lucri
 et exactionis; estote contenti stipendiis vestris, et scitote quia, nec aliud cum iustitia in robe
 decretetur; et si opus fuerit nec ibi deficiam ob reverentiam nostri Sabatoris, pro cuius honore
 non solum laborare et iter agere sed etiam allegari et meo proterius toties quoties me pro-
 pium exhibere reverenter. Estote procurator et non concussator; estote fructus et non oppressor
 ut Sabator vos salvet; nolite inimicare filii, quia potens et sanctum nomen eius, qui est
 Dominus Iesus laudabilis et benedictus in specula, speculorum Amen.
 Ex Manfredonia 1488 De 2 monte Mulu, 6 in Fictione.

Cod. m. Caput. 7 fol. 6.
 Procuratorem episcopi Lucerense civitatis dimittet quartam pecore conomicam
 de centum ducatis relictis et legati in testamento Pacelli Pasipis de Neapoli olim castellani castri
 Lucerense.

1428 ?
379

Ad Jacobum Episcopum Aquilanum etc. (1)

Vestras litteras me receptas reverenti quocumque de receptione et conclusionibus de relaxatione Francisci Jacobi Sammiti de Amatrice, et quia ex inepta informatione, responsa sepe incongrua responderetur ad hoc ut veritas repleta examinata magis splendens in lucem, paucis per aliquos dies tractatam comprehensam. Cum enim in Monte sancti Angeli Sarganicus, acriter predicans verbum Dei, venit ad me presbyter Franciscus Jacobus, interrogans, "si ligatus matrimonium per verba de presenti potest transire ad religionem. Verbi gratia transumptum cum demonstratione libri austeri, videlicet Secretatum et Declarationum, quod si interveniat copula carnalis non potest transire, aliter sic, etiam voce invita; V. S. iuxta decretum Alexandri 3. in c. Verum, de coniugii consang.; ubi sic continetur: "Verum post consensum legitimum de presenti, sicutum est aliter, aliter etiam repugnante, et ipse monachus, sicut sancti quidem de nuptiis vocati fuerunt, dummodo carnalis commissio non interveniat inter eos: et aliter remanent, si communiter, continentiam servari voluerit, sicutum est ad secunda vota transire quia cum non fuerint una eorum similiter effectus, sicutum potest unus ad Deum transire, et aliter in multis remanere: Idem determinatur 2. quest. 2. c. Desponsatum, et c. Seculi, ubi de sex huius Machario et Alexio, de nuptiis vocati etc. si predictus vir ipsam carnaliter non cognoverit, et eadem ad religionem transire voluerit, excepte ab ea sufficienter caute, qualiter ad religionem transire vel ad suum vicium redire debeat. Et si in fine dicti canonis dicitur non licere eorum dimissionem, intelligendum est de hiis, quorum matrimonium carnali est copula consummatum, sine qua consummari non potest. Tunc vir predictus dixit, presbyter Franciscus Jacobus, ego sum in tali casu; unde ex quo licite possum, volo venire ad religionem vestram. Deinde illi repubam, pro illa vice, et dixi quod transire ad ita actam religionem non debet semel et iocose fieri, sed cum matura deliberatione persequendum, quia non qui incipit, sed, qui persequitur, veram usque in finem, hinc salus est. Hocum me alia vice possidant et alia, nec volui eum recipere in Monte sancti Angeli, ut clarius nose valeam suam cum robore firmitatem. Ne inde recedente, venit post me ad civitatem Vestram: et in me plures obsecravit. Pluribus ergo in devotionem firmum receptum, diligentius et diligentissime examinatum, quod maxime in suam spem carnaliter cognovisset: ut sepe, sepius, et nunc et semper certissime asserentem, se predictam spem nullatenus cognovisse, nec ulla usque vice ad copulam se agere. Ego autem, attendens in his que ad continentiam pertinent, assensu contentis

1104.
24-13
1041 "

stari debet. iuxta notatur hoc Hostiensem in summa, subter cap. Omnis utriusque, de poenitentia et remissionibus:
 et per l. Thomam de Aquino, in Quodlibetalibus, ad ordinem recipi: ubique instantes instantius et instantius,
 me postulant, sub gravamine meo consentiens, quia iusta potentia non est denegandus consensus, iuxta reb.
 gioni impositi, habitum videlicet probationis Ordinis b. Francisci; sub quo, per dei gratiam, cum animi iustitia
 summo regi regum et dominis dominantium Jesu Christo, cui verie exponere est, deo servitus famulus, huius
 literae famulatur. Interea gravibus febribus fatigatus et modesta infirmitate concussus, votum voti deo, et as
 sevit, se nunquam dispoliare habitum b. Francisci, sed magis in religione eadem perseverantiam usque ad mortem.
 Et sic ecce et ad deum et seipsum ex voto suo, iam tunc profusus dixi potest. Cum enim vocavit servare regulam b.
 Francisci, ex voto perseverandus usque ad mortem, ergo venit caritatem que est adhaerere religione, et in principio expete
 rit: vivendo in obedientia, sine proprio et in caritate. Et sub ista tria fundamentalia religionis, carniata in
 c. Episcopus qui seminatur, de verborum significacione, l. 11: et in c. Episcopus de paradio, de verb. sign. in Clem. Non ergo
 ex dicto voto exire ordinem prohibitum intendit, quin potius votum emansum servare semititur. "Voxbe, inquit, hoc
 propheta parochus, et reddite domino deo vestro, omnes qui in secuto eius operati maneris. Excusatio et ei qui auscult
 spiritum principum: servitibus apud reges hebre. 13) Et si primum voluit vocare et caritatem, secundum tamen, si
 licet, reddite est preceptum. Et sic, quod ab initio fuit voluntarium, ex posteriori factis, efficitur necessarium. Et quod simul
 placuit Apollolis, displicere non potest. De reprobatione iuris, l. 11. Et si dicitur quod tale votum non est solenne, p. 2
 tunc respondere, quod solenne saltem est, pro tanta perfectione, quia ex se suo facere dici potest: cum ex evidentis expres
 sione indistinctas habitus profersonum, quod portavit, per dies ebdomadas et menses: et tunc ex verbalis, prolatione et affir
 matione, quod voluit vitam mutare. et quod non intendit ad seculum remanere, quod induit laicitatem, professionem, et
 in c. 1. 2. et 3. De Spoualibus, lib. 11. Posterea, presertim quod fuit simplex votum, non potest tamen compelli exire
 de religione, ex quo non intervenit copula carnalis. Imo si non interrogantem et iuramentum pro verba de prepen
 ti, et postea votum imitari, libere possem, etiam uxore invita, ad religionem convolare, ut in c. Committum, de sponsa
 libus est. Ita tenet Hostiensis. Interea votum continentie religionis non recipit dispensationem, quia castitas an
 nexa est regule monachali. Ratio est, quia in talibus, votum castitatis non potest compensari debet. Omnis autem
 ponderatio non est digna continentie anime. Cum ergo tale votum religiosorum solemnissimum, et indispensabile,
 ut supra: quod etiam l. Thoma 2. 2. q. 88. argo. Ut dicit beatus Scotus super hebre. "Utile scandalum necesse
 permittitur, quam veritas relinquatur. Et Hostiensis in c. Qui scandalizaverit, de reprobatione iuris: Non enim qui
 ad meliorem servorem aspiciet quemquam scandalizare dicitur, sed potius aspicere" ut haberi potest ex dicto can.
 Committum: Sicut enim lux eius coram hominibus, ut videant opera eius bona et glorificent patrem eius qui
 in celis est, iuxta scientiam salvatoris (A) Non nempe dixit deus: Veh religio, sed: Veh mundo a scandalo: necesse
 est enim ut scandala veniant, verumtamen, veh homini illi per quem scandalum veni. (5) Tale quippe scan
 dala, prophanare venit Jesus filius dei de celo ad terram: talis venit gladius immichere ac talem discordiam seminare, ut tentat
 Luc. 12. 51. Luca, dicens: Potatis quod pacem veni dare in terram? Non dico votis, sed reparationem. (6) Et Math: Non arbitrans
 quod veni mittere pacem in terram, non veni pacem mittere sed gladium: veni enim reparare fratrum adversas

opera carnis, que sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria etc., sed tu pro amator quia carnis decum in
 bonis die tuis et in puero ad infirma descendunt. Non enim est protinus veniet diei Domini, dies illa, dies ire, dies calamitatis
 tatis et miseris quando dominus revelabit abscondita. Ambrascum et manifestabit carnis carum. (E) Quamto me
 lus faceret bona puella si caperet exemplum a sponsu suo, et ita ipse faceret quemadmodum fecit sponsus, et post gloria
 ra vendita sine bivio; ut sicut frater Jacobus assumpsit in sponsam virginem Mariam, matrem Domini, ita ipse accepit
 in sponsam virginem filium Dei et virginem benedicta. Quam cum amaret corda, et est et cum tangeret munda fact sicut
 beata Agnes dulcissime loquebatur, dicens filio, prefeci tibi, qui eam ardentissime precamabatur in coniugem. Dicit se,
 inquit illa, a me fomes peccati, nutrimertum facinoris, pabulum mortis; dicit a me, quis iam ab alio amatore
 preventa sum, qui mihi rati meliora obtulit ornamenta, et amulo fieri sue subarant me; longe te prolixer et
 generis et dignitatis. Et infra: Tuus generositas reluce, paribilibus fortior, capetus pulchior, amor suavis et
 omni gratia elegantior. Est si non placet talis sponsus, respiciendum vellet mortalem, quia licet tibi, est super
 in peccato s. Verum de concupis commingues. Si et que mea sponsa fuit, alium accepit post meam pro
 fessionem expressam: ymo per viginti tres annos me expectavit, omnibus computatis, sed post professionem
 ducem, licet non sit necessarium mihi usque ad professionem expectare. Deus mater Jesus Spiritus Sanctus Illuminet
 sensus et corda vestra in lumine veritatis fidei: qui est lux vera illuminans omnem hominem venientem
 in hunc mundum. Et ipse, qui est veritas et vita, dirigat, instruat et vivificet spiritu salutari, per
 gratiam in presenti et eternam gloriam in futuro. Amen.

- (1) Bod. Lat. VII, fol. 4-5. Edit. A. Ghislini in „Miscellanea“ rancosana, an. 1918 vol. 18. Sicut quod hactenus est inter
 re Religionem ei qui contracti matrimonium per verba de present, antequam cognoscat uxorem per consulam
 carnalem. in fine auerit quod ipse etiam sponsam habuit et eum expectavit per 23 annos, omnibus computatis,
 sed ducem post professionem expressam. Hanc dedit epistolam non solum Domino Jacobo dignissimo episcopo
 Aquilano sed etiam „frater Sarcusio de Anico, benemerito ministro provincie Francie, necnon spectabilibus et
 egregiis viris Camerario, rex Antepontis et domino Antonuccio legum doctori ac domino Francisco et amicus aliquos
 presentes pervenerunt de Amatrice, nobisque Agnello Scipio de Neapoli, Reque et Castellano castri Succi, viri
 veris que Christi fidelibus et devotis.“ Inventam accepta fuit an. 1488 mense maii, ex loco S. Angeli Saponis.
 (2) Math. 21.13 - (3) Ps. 75 - 12-13 - (4) Math. 5.16 - (5) Math. 18.7. (6) Luc. 12.51 - (7) Luc. 12.53 - 14.26 -
 (8) Math. 10.24 - (9) 1 Corin. 1.20 - (10) 1 Thom. sum. Eccl. 2.25 ultima. (11) Jacob. 5.20 - (12) Sam. 11.3.
 (13) 1 Petr. II. 2.22 - (14) Luc. 3.18 - (15) Ps. 78.5 - (16) Luc. 16.3 - (17) Galat. 6.14 - (18) Joan. 3.31. (19) Gal. 5.19
 (20) Job. 21.13 - (21) 1 Cor. 4.5 - (22) 1 Th. 5.14 - (23) Joan. 14.6 - Euseb. episcopus Aquilanus scribit
 Jacobus de Damasci, qui an. 1401 universitates episcopos ecclesiam nri credentium summa cum prudentia administravit usque ad
 an. 1431.

Imputatus ab hoc pauperulo presbytero latere presentium, et ab eodem de suo casu factis informatus, quia non est presumendum quod sit immemor salutis spere, et seipsum mendare decipiat. Ex eisdem relatione percipio tibi imputandum esse, seu maxime, quia fortuitus casus nullum hominis commium potuit providere, et ibi non imputatur tibi culpa non precessit. Hinc, ut melius notis, duobus distinguuntur homicidio casuali, quod aut quis dabit operam rei vitæ aut vitæ; si rei vitæ, tunc aut attribuit debitam diligentiam et in nullo tibi imputatur; aut non attribuit debitam diligentiam et tunc imputatur ei quoad peccatum et irregularitatem. Si vero dabit operam rei illicitæ tunc omnino tibi imputatur. Quia igitur iste pauper sacerdos, preter suam voluntatem, in casum incidit, quem exposuit, sine culpa, et accidit, quia se clamasse plures et cunctos fecisse pueros ut caveant, et ab uno eorum responsum habuisse testatur, quod audacter lignum emicisset quia se cessaverant a suo periculo, et diligentiam attribuit debitam et prorsum. Eam vero Lentas et propositum distinguunt maleficia, preter suam voluntatem et casu fortuito, puer signo peccatus intulit, non est tibi talis casus acciter imputandus, nec culpa poterit in aliquo. Officium presbyteri, si causa hæc suo spiroto examinanda, mandetur per iura superioris allegata, quam maxime, quia ibi aperit se pacem habuisse a quodam et actinentibus eidem puero defuncto, habitibus notitiam de innocentia dicti presbyteri predebant. Et igitur tibi amore Dei, pauperulus recommitur.

Sine indicatione loci, neque mensis et anni.

- (1) Ex Cod. ms. Capist. 70 fol. 92r. Apud doctorem et reverendum Bernardum de Narnia pauperulum quendam presbyterum de involuntariis homicidiis commendat. Bernardus de Narnia, presbyter sancti Romanus ecclesie cardinalis. Spotianus dictus, in studiis generalibus dicitur legit et erat singularis doctor in Italia in iure canonico. Cfr. de Fonta, l. c. p. 62.

(384)

Plains
manuscript

XXIII Ad magnificos Dominos Franchinum de Castellano et Nicolaum de Arambolés. (1)

Cogitis me, viri magnifici ac divales spectatissimi, senatores et comites Republicae
 et Sequis, preclarissimique doctores et patricii, patrique totius carmines et co-
 lumbae, decus et gloria generis Sabinozum, tam acummene intellectus vel ingenii
 perspicacia atque eloquentis flumine, facundiaque loquendi, quidem moerum con-
 positione; virtutum probitate, vitis rectitudine: sed et super haec omnia, quod plus
 omnibus est diligentia cultus orthodoxae fidei Jesu Christi, ut vobis edisseram quid sentiam
 de variis opinionibus amplexendum. Hoc est: an uni adhaerens tam quo ad Deum et pro-
 priam conscientiam, quam quo ad jus humanam reddatur excusabilis et innocens
 a reatu. Super quo quaevis facultas mecum conferens in cubili quid animo me tem-
 plant hi montes excelsi cum sinu paupercula vallis immo fornicula pubercola.
 Meum reor iocari delectat hoc leones quasi cum catulo quamquam vetulo et
 cubante. Jofet nempe centies sic accidere curialibus et interponant gaudere cu-
 ris, recedantur equidem ingenia sepe magna cum alto fuerit mittere profum-
 diis contempnata, si cum rurali quospiam fabulenta etiam de jure apicibus
 quos quasi intusque aquilans penetrant et decernunt. Quisfices quoque plu-
 ries delectantur in minimis quamquam maxima pertractant: et quod cumo effi-
 fabricaverunt in plumbis vulpae non verentur. Nomen quondaque sancti ob-
 a celsitudine divinorum ad ima descendunt, et annulis comulose Patres
 legimus et fabrorum? Et strenuissimi milites et accerrimi bellatores nome pluma vice
 ludunt cum simis et despectis pauculis et dampnatis cum faxillis? Et nonnunquam
 piratores relicto mari pelago piscator in rivis hamare solent: sic, sic, ergo ludunt
 ho solares Domini cum Joanne de Capistrano, quasi cum similiba sinee conve-
 luta: mel de petra quaevis decernunt de saxo durissimo. Et ne sic Dominum Fran-
 chine et Nicolae, ut a vestri amplissimi thesauri sapientis ad meam pauper-
 cultam parietram declinatis, quem nescitis incerta mendicita, et ignorantis frontis lo-
 sotre cellulares. Quis vestra sunt sorsate tamquam pretiosissimas margaritas: mea
 autem tamquam vitia rotatis scindete: sumite fontis horbidas sicutaque radices
 et cum cecoribus et reminculis pullorem perdicum et parianorum voborum, me-
 nite prudenter ut vestrum existant appetitum. Neque mei speculas haurite di-

recte ne vestrum balneum maculet alabastrium in quo mei fuerunt recenti ligno-
res; et cum opus fuerit ex mea spurca ungeite pedes equorum, vel mularum, ungu-
las impinguat: fides mea e hinc colatas cum cineribus adungite pro coloribus
conficiendis. Et si quid est utile mei laboris et vobis accomodum accipite placide et
quod vero superfluum, reserate, corrigite, comburite, facerate et omnino detrahe-
te quicquid non recte rapit; et vos et lectores quolibet precor obire quocumque sunt
corrigenda corrigant et emendet inducite Salvatoris qui suos fideles salos facere
vigilet et nos cum illis, ad gloriam et honorem nominis triumphantis. Amen.
Ex Mediolano(?) Dominica 1^a mense Februarii. MHL-

- (1) Ex Cod. Vat. Lat. 968, fol. 1°. Cod. ms. Caprar. 18, fol. 1°. - Epistola collationis que incipit:
"Lex in nostra difficultate potui etc. et explicit: etiam peccatum non effuguet, habita inter spectabiles
splendidos quam doctores, dominum Franchinum de Castellano et dominum Nicolaum de Anconoboltri
auales comitantes. Siquis ac dignissimos senatores deit causam impetivam tractatus
"Speculum concientis". Et tandem, epistolam hanc, tanquam propriam, tractatus suo respicit.
brevis et iocose. SIT nobis e libeream?)

(cf. no. 41, supra fol. 106.)

Lumiam, ut ait Gregorius, quantum augentur dona, rationes etiam accunt dominum, tanto igitur Altissimo famulari profundiori adtingimus humilitate continua, quanto potius nobis quotidie Divina beneficia cumulantur. Nobis etenim quantis muneribus, quantisque donis et precibus, non nostris meritis, sed sua clementia, beaphicisque votis beati Patris Francisci precibus communi supplicavit Dominus prolem, adauxit familiam multiplicavit gemina nostris amplexibus? Et, tam numeros quam vitule et ovium, ut ita dicimus, sanctitate, atque nobilitate morum, que generositati preponderat, part humani generis corrupelam: et in Italia et extera Italia, tam usque ad fines hauris palmites, atque propagines natez rarer Religiois raris, vobis vobis pariter et dicitur, non demit dicitur? Lucas igitur Sanctitati Divine de sanctis donis beneficiis et muneribus, nobis immeritis, sola sua exuberanti gratia, summaque benignitate, gratiarum actiones, debite rependendas, mens nostras cogitare, lingua profere, vel calamus exprimeere utrumque valeat? Ecce, nec unum pro mille milibus reddeere vobis valeamus. Sed etiam ipse de me habet insufficientiam meam, maximam ineptitudinem, improbitatem, imbecillitatem, infirmitatem, tam ex parte semeli, quam ex defectu virtutis, et diligenti ad exercitia spiritualia. Et, cum in his omnibus meis defectibus partibus, ad manus meum prejudicium, propter demerita miserabilis vite mee, non mihi valeant excusatio, quando oportuit me submittere collum iugo, et debiles humeros supponere sarcine tam gravis: hinc me fragilitas et pondus impeditur vobis, succumbere sum absteribus, ex dispositione illius Reulib, cuius imperio resistere potest naciter nulli licet. Confid igitur et spero in summa bonitate Divina et suffragio orationum, meritorumque operum bonorum sollicitudinis vestre in idrum Divinum adiutorium: quod viraces vobis et prompti ad evellendas radices malorum cogitationum, extripandas vepres pullulantes inordinatorum morum, destruenturque ramos et palmites iniquorum operum: disperdenda vitia et vermina dissipanda, atque vitales plantandas, desideria, sancta fovenda et quecumque bona opera promovenda. Et quod vobis idonei et sufficientes ad reprimendas invidentes ac provocagos, ad confortandos imbecilles, et debiles et fortes ac stables confirmandos. Et quo namque speculator datus sum domui Israel, ne cuiusquam sanguis de membris meis requiratur, non quidem ad iniiciendum vobis laqueum aliquem, sed ad excusandum convenientiam meam; aliquibus ordinationibus duxi promovendas omnes charitatis vobis, ut ad proprium nobis certamen unanimiter concurreremus ad apprehendendum.

brarum æternæ salutis et ad adiuvandam immatensibilem coronam gloriæ sempiternæ. Rebo
 igitur Dei motus, cogitavi circa nostrum statum vobis aliqua vestræ severitatis reverentia iuxta
 continentiam nostræ Regule: notum vobis facimus, quod meæ intentionis est, vigore officii
 mihi incumbenti, ut pro vobis præcipitatis humane, diligentius observetur: in quantum
 quidem concernunt substantiam Regule, præcepta inibitorie vel oppositorie, sub eadem
 obligatione, qua obligamus Regulam observare: in aliis autem, sub exortatione et caritativa
 admonitione ad promovendum verum animum, mentes et gressus ad meliorem frugem
 uberiorumque fructuum in horrea Domini congregandum, checimata meliora.

Ex Monte Athensia, die 24 Septembris. 1883.

Chron. Hist. leg. t. I. pag. 102. Est prologus ad Constitutiones super Regulam fratrum Minorum quæ
 fuerunt editæ sub Eugenio IV ad exactiorem disciplinam in Observantibus propagandam, quoad a No-
 itæ Generali de Personibus institutis fuit Marius Generalis Observantium.

Ad Adalricum Wemkenschuch (1)

1481

94

(389)

Cum orationum suffragio salutari omnium mortalium vitiatum, quamvis
 ex caritatis debito omnibus teneremur, illis tamen longe amplius oblegamur quo-
 rum dilectionem certis "beneficiorum" inditiis frequenter experimur. Porinde vestri
 devotionis sinceritatem attendens, quam ad vestram et prefati patris nostri Fran-
 cisci gentis ordinem, veluti clara experientia cognovi, dignum putavi et divinis ace-
 ptabile voluntati, ut ab ipso ordine prerogativam sentiat, spiritualium gratia-
 rum: verum quia nudi temporalibus bonis caritatis vestre subsidii dignam respon-
 dere vicem nequaquam temporaliter valeamus, spiritualibus vobis omnino beneficiis,
 prout in nostris apud Deum Dominum nostrum reveramus desideris, compensare
 spiritualiter affectamus: ea, propter qui licet indigni curam Fratrum Minorum de
 Observantia, nunciatorum et sororum minorarum et Sancti Clarae seu sancti
 Damiani de Observantia nunciatarum, nunon eorum religionum de primo
 Ordine in partibus ultramontanis habes generalem, vos Ulubericum Wemkenschuch
 familiam tuam presentem et futuram necnon et animas vestrorum defunctorum
 et omnes pro quibus intensius ad compaterunitatem nostram et ad singula nostra
 religionis suffragia in vita recipio pariter et in morte plenam vobis participatio-
 nem omnium carissimum et spiritualium bonorum, videlicet, missarum, orationum,
 suffragiorum, officiorum divinorum, ieiuniorum, abstinenciarum, vigiliarum, preme-
 rum, peregrinationum, inspiracionum, predicacionum, meditationum, contemplacionum
 Observanciarum, devocionum et omnium aliorum spiritualium bonorum, amore pro-
 rentium gratiose conferendo, que per nostros et dictorum ordinum sorores, nec non
 et aliorum de primo sive de secundo Ordine beati Francisci in partibus circumstantis
 regulares operari et acceptare dignabitur clementia clarioris, ardore in super se
 dono et gratia singulari, quod cum divinis placuerit voluntati de exito imitanda
 mioris vos vocare vestreque obitus multo, annuente Domino, tempore discedendi, no-
 stro fuerit capitulo nunciatum, idem voto ut pro vobis fiat officium quod pro fra-
 tribus nostris defunctis recitatur ibidem annuatim, ex more per totum ordinem fieri
 communit. Valeat feliciter vestra devota et fervens caritas in Christo Iesu Domino

95
390

notas in eorum. Amen.

Datum in Vienna proxima die post Octavas apostolorum Petri et Pauli anno 1451.

Amicum: Proinde et circumspecto viro Ubaldo Wentzenbach ordini Sceplici Patris nostri Francisci
tui benefactori devotissimo frater Joannes de Capitulo eiusdem ordinis minimus et indignus
ac reverendissimi patris generalis in omnibus partibus ultionontanis quoad fratres de obsequio
vantia nunciatus, immeritis vicarius generalis. Cod. ms. 510 Bibl. Patav. -
Hanc epistolam publicavit P. Letti in Bollettino di storia etc. an. XX, n. 19, p. 54 -
Eandem dedit ad Joannem Hache canonicum Carabensis ex Vienna in certissimo sancti
Thomas Arentis an. 1454 quam quam amitto breiter edere deus brevitatis causa. - et ad
Walpurgam Berlin incipientem. Quamvis ex caritatis debito etc. Gr. J. von Saiter,
istoria dei Sapi, dalla fine del Medio evo. trad. da Angelo Allercati, Roma, Desclée 1895.

1452, 10. Januar /Eger/.

Johann von Capistran an Herrn Ulrich von Rosenberg. Er wolle nach Brůx übersiedeln, um Prag näher zu sein, verspricht seine Streitschrift gegen Rokycana zu senden u.dgl.m.

381

Magnifico et excellenti domino, D. Ulrico de Rosamberg ec. suo benefactori et praeceptorī colendissimo.

153

IHC

Magnifice et excellens domine, domine benefactor et praeceptor mi colendissime, humillimam ac debitam commendationem cum omni officio obsequendi. Immensas tibi gratias ago, tum vero maxime, cum de novis australibus ac de vestro statu me certiores facis, quem semper opto felicem. Superioribus diebus latius et diffusius per quemdam Brunnensem omnia quae isthico agantur et acta sint V.M. significavi, nec aliquid postea occurrit, nisi minorias literas hos nostros Egrenses a nostris amicis recepisse, ut me in exillum dent, quemadmodum alias facere consueverunt. A.R.D. cardinali et ab ill. duce Saxoniae Friderico scilicet seniori responsum propediem exspecto. Intendo enim Pontem proficisci, si D. duci placuerit; non quod isti cives nolint me tenere, sed ut propinquior sim Pragae; de quo quidem accessu scies certitudinem antea forte quam hinc recedamus, et praesertim cum intendam hic per multos adhuc dies moram trahere sic temporisando, quousque mensis Martii decurrat, ut postea aestivo tempore adjuti valeamus liberius nostros hostes spiritali exercitu castrametari. Literas commendatitias prout petiit Exc. Vra perlibenter confeci ad maximum pontificem, ad Ser. D. regem Franciae et ad ill. duces Burgundiae, quas praesentibus alligatas vobis transmitto; non tamen me extendo ad aliqua particularia, ne qui religionem sequor, possim ab illis reprehendi; sed generalia scribo, ut oratores vestri quae placuerint V.D. audacius petere possint. Spero commendationem meam prae ceteris apud ill. duces Brugundiae plurimum D. Vrae esse valituram, cum mei magnam notitiam habeat. Copias responsivarum mearum ad perditum illum hominem Rokyczanam D.V. mittere nequeo, cum sint ita proluxae, ut a meis sociis transscribi non possint. Sed velim tibi persuadere, nihil ab illo mihi scriptum fuisse, quod sine ampla responsione praeteritum sit. Nihil enim defecit, quod ad lotionem, imo ut verum fatear, ad detectionem suorum scelerum requiratur, quod silentio praeterierim, ex eo quod principium introduxit. Spero quod adhuc illarum copiam accipies, si scriptores habere poterō. Socii namque mei tantis profecto sunt occupati negotiis, ut vix necessaria abolvere valeant. Fratres mei e Roma nondum venerunt: sed illos quotidie magno cum desiderio exspecto. Bullam quam accepi, cuius copiam ad V.D. per illum de Bruna misi, motu proprio SS. D.N. ad me direxit: sed non dubito, quod majora sint socii allaturi, cum nondum tunc ampliquerunt. Reliqua quae occurrerint imposterum significabo. Roroque, ut facis, digneris saepius me literis visitare, maxime cum conclusionē illius diaetae celebrandae vel jam celebratae in Posonio, ac de adventu Ungarorum ad limites Moraviae digneris nos certiores efficere. Multi multa dicunt, sed quia nihil certa habeo, non audeo aliud scribere, nisi quod me totum V.D. dedit, totumque trado. Valeat M. Vra, quam Christus sempiterno tueatur aevo. Ex Egra, X. Januarii 1452.

V.M. et Ex.D. humilis servulus licet fidelis orator
fr. Johs de Capistrano
manu propria me ss.

Magnifico et excellenti domino, D. Ulrico de Rosunberg, etc. suo domino benefactori et praeceptori observandissimo.

Magnifice et excellens domine ac benefactor et praeceptor mi colendissime: Humillima commendatione praemissa, gratiam salutarem et pacem in domino sempiternam, cum omni officio obsequendi. Multi jam defluxere dies, quibus vestras literas mira quadam expectatione expectavi: sed nescio quo factum sit, ut postquam Bohemiam hac ultima vice sum ingressus, nullae vestrae literae ad me delatae fuerint. Quam ob rem M. Vram plurimum obsecro et obtestor in domino, ut dignemini mihi per praesentium latorem significare, quid actum sit tam in diaeta pragrae celebrata, quam in diaeta quae vel celebrata est vel modo celebratur in Benessau. Multa mihi dicuntur, quae ita obscura sunt, ut nesciam aliam quaestionem eligere, nisi quod unio facta inter catholicos ut aiunt et reliquos etc., non ex spiritu sancto, sed potius diabolico fuerit facta, cum sit susceptio defensionis suorum errorum et peccatorum. Illud vero magnopere dolendum est, quod praeter M. Vram cum magnificis filiis vestris, ac magnif. D. de Suamberg, omnes alii qui catholicos se profitebantur, facti sint haereticorum fautores et defensores, in sui nominis dedecus et infamiam. Rogo etiam D. Vram, ut de diaeta Ratisponensi ad quam Bohemi sunt invitati, me certiores faciat, utrum acceptata fuerint, et qui barones debeant ad eam proficisci, et utrum Rokyczana velit ibidem comparere. Misi literas per amplas, quarum copiam puto habuistis a D. Venceslao qui est in Pilsina, ad diaetam Pragensem contra Rokyczanum: sed quidam baro, qui magnum apud D. duces et ceteros fideles nomen sibi vendicabat fidei catholicae, quique illas praesentare pollicitus fuerat, sed ostendere nescio quo diabolico spiritu ductus recusavit. Quid autem sentitis de adventu novi imperatoris, non pigeat scribere. Quamquam illius coronationi duo socii mei, qui superioribus diebus e Roma profecti sunt, interfuerint; sed quia nimis tardarunt in veniendo, existimo jam quod D. imperator debuerit exisse Italiam, cum dicant ii socii mei, cito illum debere ad propria remeare, uti famabatur. Mitto M. Vrae copias quinque bullarum SS. D. N. papae, quarum tres modo per hos socios mihi destinavit; alteram dum essem Egrae, aliam vero antea habueram generalem ad omnes haereses. In illis autem quatuor perspicere poteritis, quam clare SS. D. Nr vocet eos haereticos, et quot et quantas auctoritates mihi concessit pro Bohemorum salute, ita ut pro eorum infamia delenda melius eis fuisset in ista eorum diaeta Pragensi acceptare oboedientiam S. Romanae ecclesiae pure et simpliciter, et non palliare eorum haereses cum compactatis, cum ipsi amiserint omnia compactatorum iura, quando quidem nunquam illa observaverint, quinimo totum contrarium fecerint. Non enim barones sed papa debet compactata declarare, ita ut illis nullo jure liceat instituere, Volumus quod fiat aqua benedicta et quod fiat benedictio cineris et multa alia, quae mihi destinata sunt, per eos ordinata Praegae observanda; quae quidem etsi quandam parentiam bonitatis habere videantur, venenum tamen intercludunt et fallaciam, cum usurpaverint sibi auctoritatem papae, quae eis non concessa est. Rogo ut diligenter et accurate legere velitis easdem copias bullarum, ex quibus facile intelligere poteritis voluntatem SS. D. N. papae. Multa hic referuntur, videlicet quod Rokyczanus emerit sibi castrum, et quod compacta noluerit acceptare; item, quod ipse haereticat Thaboritas, et illi eum e converso; item, quod barones nolint eum amplius habere in eorum consiliis, et quod libenter fugam ad suum castrum arriperet si posset; item quod illi de Luna et de Sacz discordes sint cum aliis, nolentes observare compactata, et plura alia; quae an vera sint, ignoro. De iis autem omnibus et de ceteris aliis vobis notis exspecto certior fieri per praesentium balulum ab Excell. Vra. Reliquum est mi magnifice et praestantissime domine, ut gloriosam famam catholici nominis, quam tot et tantis sumptibus, laboribus, angustiis, periculis et vigilis vobis ac toti vestrae posteritati splendidissime me et cum summis apud deum meritis acquisivistis, nolitis quoquo pactomittere. Sunt qui sperant apud eos, vos debere eis adhaerere; quod nullo pacto credere possum, cum sciam quantum sanguis effusus sit per vestros, ut cetera magnifica gesta sileam per M. Vram, ut immaculatum et inviolatum nomen catholicae veritatis vobis conservaretis. Catholici tamen dicunt, M. Vram libenter voluisse acceptare unionem cum eis scilicet Bohemis etc. si pure et simpliciter acceptare voluissent oboedientiam sacrosanctae Rom. ecclesiae. Quae quidem responsio ita me et ceteros laetios effecit, ut nesciam quid gratius in hujusmodi re potuisset afferri. In qua quidem firma et soda sententia et opinione sanctissima rogo et obsecro precibus quibus valeo, velitis firmare ancoram vestram, quam quidem nullus impetus ita magni venti evertere et evellere poterit, si in vestro laudabilissimo proposito persisteritis. Neque eorum unio vos terreat, cum scriptum sit: Dominus dissipat consilia gentium, reprobatur autem cogitationes populorum et reprobat consilia principum; consilium autem domini in aeternum manet etc. Spero, imo certior sum, non necessarium fore, vos in hujusmodi re hortari oportere, ex quo alii exspectant animari et sublevari. Verus tamen amicus silere non potest, quae in amici laudem, decus, splendorem et perpetuam gloriam accedant. Vos autem omnia sapientissimo et prudentissimo vestro consilio diligentissime considerabitis: ego vero insto cum verbo dei, quod Bohemi audire abhorrent, obturantes aures suas.

Usque nunc hic mille et trecentos ad obedientiam et unitatem sacrosanctae Rom. ecclesiae recepi cum juramento. Reliqua quae deus operatus est, non est meum scribere. Si quidem populis non fuisset prohibitus accessus ad nos, talem praedam assecuti fuisset, qualis non facta fuit, postquam inceptae fuerunt haereses Ussitarum. Non tamen per dei gratiam tempus perdidimus. In omnibus benedictus deus, cujus causa agitur, quam ut defendat semper oro. Si quid autem vobis videtur per me fieri debeat, illud significare non gravemini; digneminique copias ipsarum bullarum aliis communicare baronibus. Vellem quidem, ut si possibile foret in omni angulo Bohemiae essent hujusmodi copiae. Finem dicendi faciam, iterum atque iterum obsecrans Mam Vram, ut de omnibus supradictis dignemini me certiore facere ad plenum. Valeat M.V. una cum generosis filiis vestris, quibus omnibus me plurimum atque plurimum commendo, una cum sociis meis. Ex Ponte, XVII Maji 1452. V.M.D.

Inutilis servulus licet fidelis orator
Fr. Johs de Capistrano ord.M.
manu propria me subscripsi.

Copia literarum fratris Joannis de Capistrano ad Magistrum Joannem de Rokyczana. 1452 *cf. f. 79 pag 192*

Affectu salutis tuae, et proximorum, mirari satis nequeo mi Rokyczane tarditatem tuam, qua usus es in respondendo literis meis, quandoquidem ita me interpellas tuis pro sacri calicis defensione, ut te principem appellare in hujusmodi defensione non veritus fueris. Rescripsi quidem tibi in festo sct. Mathaei ita late, et diffuse, ut nihil abs te dictum sit, quod responsione hac praeterivisse putem: Tuae vero, quas 27 diebus magno cum desiderio expectabam, 17 hujus ad me delatae sunt, et quidem perbreves, ut fere nihil respondi videaris his, de quibus te certior effeceram: quinimo ea scripsisti, et ut verum fatear scribere fecisti, quae a te non requirebam neque expectabam. Si quidem literas, quas superioribus diebus accepisti, diligentius et accuratius perlegisses, non invenissem sane, quo Baronum conventum congregare deberes, qui tibi consulere, neque mihi disputationibus locum eligere atque diem, modum et Judicem constituere haberent, tanquam si eorum sententiae parere jure ipso debuisses: sed scripseram ad te non mediocri rogatu et petitione, ut aliquos ex tuis ad me mittere non gravareris, cum quibus de modo, loco, die, et viris interventuris in actu agere possem, ut optimum et gloriosissimum finem nostrae collatio, ad quam tu me invitasti et provocasti, assequeretur: quod nequaquam effecisti, sed turpius prolongasti, et extrema, quae vitiosa esse non ignoras, immitatus es, dicendo electos fuisse duos generosos Barones, nempe Joannem de Pernstein, alterum Venceslaum de Boskovicz, qui de hujusmodi quatuor conditionibus, super quibusdam mecum decertare, et tractare valerent. Et sic cetera non quidem tacenda, silentio praeterendo literas tuas paucissimis absolvisti; illae quidem in maximam admirationem me venire fecerunt, quando eam tibi auctoritatem usurpas, quae nequaquam abs me tibi concessa est; nam sicut illi duo Barones ea fuisse abs te postulata, puta de loco, die, modo, viris interventuris in actu, ad quae non illis, sed tibi respondendi erat officium, posteaquam neminem ad me mittere fueris dignatus, cum quo de hisce conferre potuisses: si quidem Barones illi ad me profecti fuissent, danda tibi esset venia, sed nemo unquam comparuit, ego vero animadvertens tarditatem tuam magnam animorum jacturam praeseferre, Bohemiam ingredi statui, ut tot millia animarum pereuntium a faucibus satanae liberarem, cumque Crumnav /Krumlov/ appulissem, reddita sunt mihi literae tuae, et illorum Baronum, unae quidem vestrae materna lingua, reliquae vero latino eloquio confectae, quarum verba talia erant, quae etiamsi ab illis scripta sint, ex tua tamen mente ea proficisci dicere non vereor: locus sit optatus in Crumlov, arce apud Dominum Henricum, dies vero Simonis et Judae, proxime affutura, personae interventurae habeant libertatem adesse actui, qui possunt intelligere non excludantur, rectius dixissent, si dixissent, quod addresserent, sed dormiant, modus servetur integralis in procedendo sic, ut libere Rokyczana prosequatur communionem calicis ad plebejos deducendo ex scripturis. Judex autem nostrae disputationis sit ille, qui inter concilium SS. Basiliense et viros legatos de Bohemia et Moravia destinatos extitit, et est iste: Lex divina, praxis Christi, Apostolica, et Ecclesiae primitivae, una cum conciliis Doctoribusque fundantibus se veraciter in eodem pernecessario et indifferente Judice in hoc concilio Basiliensi admittere. Haec illi: tu modo te totum omni veterana postposita obstinati animi consuetudine ad me converte, et diligenter attende, quam indiscreta, quam inconsulta, quamque injusta sit tua, et illorum sententia, nulla te teneat passio mi Rokyczane, ut bonum virum decet. Censesne hujusmodi collationem tam vilem, tamque parvae facultatis, ut illa in rusticano, et plebejo loco possit celebrari? Estne illa ita flocci pendenda, ut ab indoctis et ignaris hominibus debeat celebrari et judicari? Equidem si recte perspexeris, hoc tuum et illorum judicium ratione carere intelliges, cum hujusmodi res tantae sit dignitatis et excellentiae ut non possit...

apeu
fcoe
ared
bree
kaf
fuo
a ex
fuo
fmo
fcll
stoc
truf
k. v

debeat;puto tamen,quod conscientia reclamante,tales responsiones institueris me dare.Visne tuum ingenium,quod acutissimum et elegantissimum profitebaris, dum dices,tot et tanta in Concilio Basiliensi te gessisse,apud eos,quorum et ovium est custodia,ostentare? Summa sane mihi spes erat,ut antiquam,inclitam et excelsam urbem deligeres,ut doctum virum decebat, sed elegisti Crumnau, ubi praeter M.D.Henricum,et ejus generosam Familiam simplices Idiotae,rudes et ignari homines degunt.Timesne pro sacri Calicis tutela,pro qua tot,et tantos labores adire non recusasti,coram doctissimis viris comparere,et ab his,quod homo Famosae /scilicet/ sectae sis convinci? quod non peritiae sed ignorantiae magnum signum est tibi perpetue adscribendum,nisi sententiam in melius mutaveris; solent enim hi,qui scientiae lumine privati sunt,liberius apud ignorantes quam doctos viros conversari,ut,cum illis parum luminis sit,videantur ex parva admodum re vel famam,vel nominis gloriam vendicare,nitunturque ex modico aere divitias ostentare magnas,seipos summis laudibus efferentes,et si quando aliquem virum doctum repererint,illum ignorantiae nomine accusare minime formidant, exclamantes et dicentes : nescit,ignorat,imperitus,victus,haereticus est,delectur nomen ejus a facie terrae;in eo quidem hominis gustu te esse non opto, sed animadverte,ne hujusmodi perpetuam maculam et infamiam tua sponte tibi ipsi ascribas,cum mavis,ut tua doctrina magis apud vulgares,quam apud doctos et praestantes viros cognoscatur,quod facile patet,quando pro loco disputationis Crumnau tibi elegisti,ubi quales homines sint,superiori in loco dictum est;illum autem nequaquam accepto,cum non tua sed mea intersit locum et Judicem deligere: sum enim Vicarius et Commissarius Apostolicus,atque in toto Orbe haereticae praevitatis generalis inquisitor,cui tu jure ipso tamquam papae merito parere debes, si te Christianum profiteris; quod cum ita sit,non ruralia,rusticave,incognita,dubia et insecura loca, sed omnes infra scriptas famosissimas et excellentissimas urbes tibi propono: itaque illarum deligenda, in quarum singulis ornatissimae et florentissimae scholae in omni scientiarum genere vigent, a quibus omnis splendor, omneque doctrinae lumen emanat et fluit in populum Christianum, et quoniam non nescius es omnem fidei causam determinandam esse per maximum Pontificem, eligo inprimis SS.D.N.Nicolaum Papam V.verum Successorem Petri, et unicum Christi Vicarium, eligo et omnes Reverendissimos Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos et Metropolitanos Ecclesiae Sanctae Dei, eligo perinde Neapolim, aut Sennas, Parusium, Florentinum, Bononiam, Ferrariam, Paduam, Paviam, Thaurinum, Parisios, Tolosam, Dolam, Osonium, Cantulium, Coloniam, Arphordiam; si quidem hae civitates nimis tibi remotae videntur, eligo Cracoviam aut Viennem; si vero cum effectu ad rem venire desideras, acceptare saltem vel Egram, ubi prae omnibus tuiorem et convenientiorem locum in partibus istis esse autumo, et praefinitum literis serenissimi Domini Regis Romanorum, Christianorum Sanctissimi, ibidem celebrandam esse dietam per Dominum Cardinalem Sancti Petri ad Vincula, qui legationis Apostolicae officio fungetur in festo Sanctae Barbarae proxime affuturo una cum Baronibus incliti Regni Bohemiae et Moraviae. Quam ob rem si acceptare decreveris, illuc perlibenti animo proficiscar: addo et aliud, quod si Regum et Principum Orbis terrae, Christianum nomen sibi vindicantium sententias et judicium requiris, propono tibi omnes infra scriptos serenissimos et Christianissimos Reges et Principes Romanorum: sicuti sunt Franciae, Angliae, Hungariae et Bohemiae, Hispaniae, Aragonum, Portugalliae, Navariae, Poloniae, Hessiae, Cyprae, Duces Burgundiae, Sabaudiae, Mediolani et Bavariae, qui omnes cum innumerabilibus Principibus non sub utraque sed sub una specie tantum communicant: non enim Crumnau, sed civitates et Principes clariores tibi propono. Judex vero erit ille, a quo omnis spiritalis tutela Christianae Religionis dependet, Maximus Sanctissimusque Pontifex Nicolaus Papa V., cujus est legem divinam sacrasque Scripturas interpretari, et declarare, cum hae mutae sint, et loqui nesciant, ut a doctissimis viris non erroneo sed sano intellectu Katholico exponitur.

Spes attamen in Concilio Basiliensi nulla amplius tibi sit, cum post tuum discessum ab illo scriptum fuerit decretum omnium compactatorum declaratorum, cujus copia apud me est, et apud te fuisse, et esse non ignoras, nisi ignis suum officium fecerit. Quale vero nomen tibi sit apud omnem Christianum populum, tibi notum et planum est; clarius tamen id intelliges ex literis Illustrissimi Regis Poloniae ad me datis, quarum copiam punctibus alligatam accurate legere non graveris.

Expectavi viginti septem diebus, ut responsorias ad me dirigeres, et tui mihi diem Simonis et Judae constituis, quae hinc septem dies erit. Non recte quidem sapis mi Rokyczane, per erronea tui gressus dirigitur; dies namque determinanda erat post conventionem statim de loco. Fui in Moravia pluribus diebus expectans literas tuas et nuntios, sed quia nihil mihi significasti, ne tempus frustra consumerem, Bohemiam, quam tantopere visere desiderabam, adivi, summisque laboribus illam quidem illustrare, et imbuiere intendo Verbo DEI, quoad ex alto facultas mihi concessa fuerit: sed spero adhuc Divina suffragante virtute magno Praegensi populo praedicare, devios ad virtutem S. Fidei Katholicae reducere, vitia explantare, et virtutes seminare, sicuti officium mihi injunctum a SS.D.N. Nicolao Papa V. jubet, et requirit, et vult, et Christiana charitas, et animarum zelus me cogit, animat, provocat et invitat. Finem jam dicendi faciam, illud unum repetendo, quod si mecum collationem habere cupis, venire non pigresces constituto tempore Egram, ubi Barones Bohemiae et Moraviae Potentes erunt, sicuti publica vox est

et fama. Quod si facere volueris, tuis literis me redas quam proxime certiore,
ut et ego ad illam proficiscendi tempus habeam, id est salvo conductu: neque enim
confido, cum viderim literas M. Georgii Gubernatoris Pragensis ad M. D. de Rosis
directas, ut me nullo pacto recipere deberet. Quid igitur faceret, si me in suis
manibus haberet, quamquam ex tua industria id factum fuisse facile mihi persua-
deam. Si quidem mecum disputare omnino ardes, quod et ego summopere opto, volo lo-
cum congruum, securum, famosum et tantae rei dignum, ut veritatis splendor omnibus
pateat.

Ex Crumlov in Bohemia XVIII. Octobris 1451.

Fr. Joannes de Capistrano,
ordinis Minorum.

Venerando, Magnifico Joanni de Rokyczana
sibi in virtute Christi et obedientia
Sanctae Matris Ecclesiae Romanae plurimum dilecto.

1451, Sept. 3./Olmütz/.

Johann von Capistran an den mährischen Landeshauptmann Johann Tovačovský von
Limbürg, über die Nichtigkeit der Compactate. 1455 [H. H. 173 n. 248]

396

Magnifice et utcumque excellens domine, more vulgari. In Christo Jesu
recta sapere, et non inanem temporalem, sed aeternam consequi gloriam.

Per tuum specialem nuntium ut asseruit non ex me molestas, sed ex tua ut
ita dixerim excellentia graves periculosasque, necnon et perniciosas suscepi lit-
teras, ignorans tamen, si tuo ex pectore talia processerint, quod ex famosissima
intelligentia tua ac circumspecta discretionem id mihi facile credendum non an-
nuo. Video enim intentionem tuam non passim, non distincte, non discussive, ad com-
pactata innixam totaliter et conversam. Quam ob rem tanto magis compatiior ac
dolore cordis affligor, quanto magis tantum virum noverim ignorare, quam compac-
tatores in his quae speciale mandatum requirerent, auctoritatem habuerint a san-
ctae memoriae Eugenio papa quarto, vel etiam a recolendissimae memoriae tunc
dignissimo cardinali S. Angeli, D. Juliano Romano, qui in studio legali pro veri-
tate dicenda meus conscius comparque in tali facultate per annos plurimos mecum
convixit, mecumque conversatus exstitit tamquam fidelis amicus; quamve etiam
ab ipso Basiliensi concilio, quod etsi bonum principium habuit ex institutione
Martini, utinam nunquam talem exitum habuisset contra sanctae memoriae Eugenium
papam quartum; cujus imaginem, paleam atque sanctineam temerarie, implissime,
malignissime atque diabolice concremarunt; intruseruntque illum pauperimum
Sabaudiae duces Amedeus in papam; verum non in papam, sed potius in basiliscum,
qui tandem divina clementia illustratus, fatuitatem suam deposuit, ac temerita-
tem intrudentium exprobravit, humiliter et devote abrenuntians sanctissime et
justissime, quod inique, maligne et damnabiliter usurpaverat. Cujus poenitentiam
et humilitatem ac submissionem sub oboedientia Nicolai papae quinti omnis catho-
lica ecclesia gratanter et hilariter, pie, benigne et misericorditer acceptavit.
Nec me latet passio, aemulatio, et indignatio Arelatensis, hostis perfidissimi
Eugenii papae quarti, quia eum camerarium apostolicum abnuit instituere. Novit
etiam tua, ut ita dixerim, celsitudo, si etiam post compactata in Iglavia mille-
simo quadringentesimo tricesimo sexto, die quarta Julii, per eos, qui ad eadem
compactata quoad communicationem sub utraque specie processerunt, mandatum spe-
ciale sive ex parte sanctae memoriae Eugenii, sive ex parte D. Juliani in consilio
praesidentis, sive ex parte ipsius etiam Basiliensis concilii nominati in Iglavia
ostenderunt, vel si etiam talia compactata per ipsum Eugenium vel per ipsum
D. Julianum, aut per ipsum concilium Basiliense, vel forte postmodum per SS. D. N.
Nicolaum papam quintum unquam fuerint acceptata, ratificata, authenticata vel
confirmata. Si in hoc quidquam habetis, ostendite: quod tamen nisi videro sub
una authentica forma, minime credam, cum sciam, numquam vere posse ostendi. Magis
autem patet, etiam ipsius Basiliensis concilii consuetudinem communicandi lai-
calem populum sub una specie tantum, ab ipsa sancta et immaculata universali
Romana ecclesia rationabiliter introductam, et hactenus diutissime observatam,
et a doctoribus divinae legis, sacrarum scripturarum atque canonum multam peri-
tiam habentibus jam a longo tempore commendatam, pro lege habendam esse, nec
alicui licitum esse, eam reprobare, aut sine auctoritate ecclesiae ipsam aliter
mutare, sub data Basileae in sessione publica solenniter celebrata X. cal. Janu-
arii anno domini MCCCXXXVII. Compactata autem facta fuerunt MCCCXXXVI, X. Julii.
Patet igitur expresse, quod vestra compactata, de quibus tantum festum agitis,
nedum praedictis evacuata sunt, sed etiam multis aliis rationibus, quas in trac-
tatu, quem super his composui, diligenter et authentice demonstravi. Quas cum ab
altissimo donaretur, libentius facie ad faciem et ore ad os, etiam coram omni chri-
stiano populo; item, utinam ab ipso salvatore D. Jesu Christo sic daretur, ut coram
SS. D. N., Nicolao papa quinto et omnibus RR. Mis cardinalibus, cunctisque praelatis
ecclesiasticis, universisque doctoribus in sacra pagina et alterius cujuscunque
facultatis, pacifice, caritative, tranquille et concorditer, tamquam omnium, minimus
et indignus explicare valerem; cum desiderio vestrae vestrorumque sequacium et
complicium, abjectis mundialibus vanitatibus illecebrisque carnalibus, adipiscen-
dae gloriae sempiternae. Ad quam praevio lumine spiritus sancti in cognitione
catholicae veritatis vos et vestros promoveat divinae sapientiae veridica cogni-
tio, evangelica Christi prolatio, irrefragabilisque doctrina ipsius dom. nostri
Jesu Christi, qui suam sanctam, unicum immaculatamque ecclesiam et sponsam suo
proprio sibi sanguine salute perpetua comparavit et perenniter acquisivit. Vale
interim, dum te propriis oculis aspexero, ad finem gloriae sempiternae. Ex Olomucz,
III. Septembris, 1452, manu festina.

Fidelis orator Frater Johannes
de Capistrano ordinis Minorum.

Palazzo de. in Fontes rerum Austriacarum vol. XX, 1760 p. 29 n. 49 -

Eurotopis swateho Jana Kapistrana. Sept. Franciscus Tabors
Bonè 1858. - Pag. 669 - 707. (397)

157.

Epistola responsiva s. Joannis Capistrani ad sa-

cerdotes Cremisii degentes.

Pro veritate divinis Sacramenti Eucharistiae
sub una specie tantum ad populum laicalem Catholicum et
fidelem non a sacerdotibus de Cremsgr sed ab ipso Domino Jeou
Christo instituti probati et praedijpositi, a Sacrosanctae Romana et
universali Ecclesia Catholica permodificati et perornati juxta ri-
tuni observantiam et consuetudinem sanctae Romanae et uni-
versalis Ecclesiae militantis, quae pro lege servanda est. Satis de-
nim indignum quoenquam vel pontificum vel ordinum subsequen-
tium hanc regulam reputare quam beati Petri sedem et sequi vi-
derit et docere, patet clarissime h. d. c. Nobile etc. Ecclesiasticarum
etc. In his rebus. Et per August ad Casularum prelegitum
dientem; In his rebus de quibus nihil certi statuit divina scripu-
tura, mos populi Dei et instituta majorum pro lege tenenda sunt. Et
sicut praevicariatores legum divinarum, ita contemptores ecclesiasti-
carum consuetudinum coherendi sunt. Et idem Aug. de fide
Christiana dicit: Catholica Ecclesia per orbem diffusa: Tribus mo-
dis probatur existere, quidcumque in ea tenetur. Aut auctoritas
est scripturarum, aut traditio universalis aut certae propriae
particularis instructio. Sed auctoritate scil. scripturarum tota

No,

constringitur scil. Catholica Ecclesia universali traditione

majorum nihilominus tota, privati vero constitutionibus et propriis informationibus unaquaeque pro locorum varietate, prout cuique visum est, subsistit et regitur. Et in libro contra Mahometicos idem Aug. dicit: Salam est quod in re divina ad fidem valet auctoritas Catholicae Ecclesiae, quae ab ipsius fundatissimis Apostolorum sedibus usque in hodiernum diem succedentium sibi in Episcoporum serie, et tot populorum consensione firmatur. Valet igitur expressissime, quod plenissime papalis auctoritas, quae apostolica communiter nuncupatur, cum ipse papa summus pontifex in plenitudinem potestatis sit vocatus, ceteri vero in partem sollicitudinis s. s. b. c. qui se sit et c. decreto nostro; De causis fidei et de quibus-
cunque dubiis circa fidem concurrentibus hanc judicare, et ad eam tanquam ad matrem omnium Catholicorum et tanquam ad supremam potestatem pro iudicio recurrunt et pro declaratione veritatis per Catholicos undecunque duces.

d. Sic omnis. 2do d. de libell. 1. q. 3. etc.

Non possum igitur non mirari o Sacerdotes de summo. Ego frater Johannes de Capistrano, ordinis minorum minimus et indignus ^{san} Compagnus Apostolicus et Generalis inquisitor haereticae pravitatis per universum orbem institutus a Sancta Sede

3.

Apostolica licet immeritis a felicitate recordationis Martino Papa

Quinto, ut per antientias literas apostolicas evidenter ostendo, quem pro derisione quadam monachum Italicum appellatis, cuius licet, tanquam Acriter impugnanti et condempnanti et hereticanti ad instar tetragonii quatuor regulae infra scriptae dicuntur. Temptatis extranea vocabula interdere, quae tamen (cum reverentia) minime intelligitis, neque scitis cuius casus vel ubi reperitur tetragonii. Tetragona est figura quadrangula omnes angulos rectos habens sicut Tetrameter dicitur quatuor pedum versus est Tetrapota quatuor casuum varietas et tetrarcha quatuor partem regni tenens. Putatis forte tanquam symea pinguere quod non est, dicitis: ad instar Tetragonii quatuor regulae, si divisisset Tetragonae, intellevissent quod potuisset esse casus genitivi vel dativi singularis vel nominativi numeri pluralis. Haec dixerim ex eo, quod nitimini tam accurate tanque pompose scribere, sicut vestri aequales facere assolent pro fumosa nebula vanae gloriae temporales. Astutiae serpentinae mos est linguam solvere et sua verba venenata melle linire. Num sunt regulae quas describitis per sacerdotes de Bremis compositae vel inventae sed compositae fuerunt necum quatuor sed decem regulae in sacro Concilio Constantensi, si bene recolo, per reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Johannem de Intercremata, hodie dignissimum presbyterum Cardinalem titulo sancti Silvestri

contra haereses *Vicceleff* *Aug* et *Jeronymi* *patrum* *nostrorum*,
quos pro sanctis colere nunc praesumitis contra iudicium et de-
terminationem sacri Constantiensis concilii Ecclesiam *Ortho-*
licam tunc representantis.

Non advertitis verba primae regulae dicentis:
Sacra scriptura est. *Fidei* *regula*, contra quam bene intellectam etc.
Quid ergo si male et sinistre intelligatur, pro certo ad aliquam
superiorem pro vera intelligentia recurrere oportebit, ut supra evi-
dentissime est ostensum. Sed si bene advertitis verba *Augusti-*
ni de unico baptismo: *Quis* *nesciat* etc. hoc tantum intendit,
quod ex quo sacrae scripturae tam veteris quam novi testamenti
continentia est a sancta Ecclesia approbata et suscepta, de illo du-
bitare omnino non liceat, quod verum et rectum sit, quic-
cunque in ea scriptum esse conspexerit.

Porro in verbo "*canonicam*" cum dicit: *Quis*
nesciat *sacram* *scripturam* *canonicam* etc. Canon enim grece
regula et *consuetudo* comprobata sive institutio dicitur a latinis.
Grinde dicit *Aug. ibidem*: "*Evangelio* non credemus, nisi me *Eccle-*
sia *commoveret*." Canonica ergo scriptura sacra est illa, quae regi-
data est, decreta, examinata et approbata a sacrosancta Romana
universali Ecclesia katholica militante. Nam ut *Isidor* dicit lib. 6.
Etym. C. 16. Canon grece *Regula* dicitur. *Regula* autem dicta
est quia recte ducit nec aliquem aliorum trahit. *Ibi* dicunt *regulam*
dictam vel quod *regat*, vel quod *normam* recte *vivendi* *praebet* ~~—~~

vel distortum praevarique corrigat. Canonos autem generalium conciliorum a temporibus Constantini coeperunt. In praecedentibus namque annis persecutionum ferentium docendarum plebium minime dabatur facultas. Inde Chasthanitas in diversas haereses scissa est, quia non erat licentia Episcopis in unum convenire nisi tempore supradicti Imperatoris. Ipse enim dedit facultatem Christianis libere congregari. Sub hoc etiam sancti patres in Concilio Niceno de omni orbe terrarum convenientes juxta fidem evangelicam et apostolicam secundum post Apostolos symbolum tradiderunt. Ecce carissimi, si vultis oculos aperire mentales, cognoscetis aperte, quod Christi auctoritas in Petro remansit principaliter et in aliis apostolis accessorie, a Petro autem et ipsis Apostolis in Petri et Apostolorum successores canonicè intrantes noscitur propagata. Inde et ipse Dominus Jesus Christus dicit Joh. 15. Ego sum vitis, vos pediculi, qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere — denotans unionem membrorum cum capite, quod est ipse Christus Jesus, pro qua etiam unione erat valida efficaciam ad Patrem illa sacramentissima nocte ultimae coenae Joh. 17. d.: Pater sancte, serua eos in nomine meo, quos dedisti mihi ut sint unum sicut et nos. Et infra: Sanctissima eos in veritate, sermo huius veritas est. Et infra: non pro his autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint sicut tu Pater in me et ego in te. Et ipsi in nobis unum sint, ut mundus credat, quia tu me misisti.

et ego claritatem quam dedisti mihi; dedit eis, ut sint unum, et
eum et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me, ut sint con-
munitati in unum! Ecce quid est igitur; Nisi manducare
ritus et nisi biberitis Joh. 6. Manducate igitur nobiscum
fidei veritatem, bibe nobiscum Christi caritatem, quia
Deus caritas est et qui manet in caritate, in Deo manet
et Deus in eo. I. Joh. 4. c. Ubi etiam dicit: In hoc cognovimus
spiritum veritatis et spiritum erroris. Si diligamus invicem, Deus in
nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est. Et nos cognovimus
et credimus caritati, quam habet Deus in nobis! Tali modo etiam
et Petrus dicit postquam Christus populo declaravit ore verba quae
dixerat; Nisi mand. et nisi bib. *Et infra* tui manducat me et ipse
vivet propter me. Ecce quod sufficit manducare eo modo, quo
Christus intelligit, *Hic est, ait, panis qui de coelo descendit, et*
non dicit: hoc est vinum, nec aliquam mentionem hic fecit de
vinum. Et dicit: qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.
Et non dicit: qui bibit hoc vinum, Nec etiam cum dicit: Bi-
bite ex eo omnes Math. 26, legitis, vinum vel aquam, lac vel mel
aut balsamum sive alium quemcumque liquorem in calice
immississe, sed solum modo; hic enim sanguis meus novi testa-
menti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum
Subjunct tamen: Dico autem vobis, non bibam a modo de hoc qe
nimine vitis Math. 26. Et Marci 14. Et accepto calice gratias agen-
dedit eis, et biberunt et illo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis

novi testamenti. Et Luc. 22. Et accepto calice gratias egit et dixit:

Accipite et dividite inter vos. Dico de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. Et supra dixit: Sicut enim vobis, ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Dicitis ergo ad placitum intelligentia sinistra hora Christus Jesus neque manducavit neque bibit post suam resurrectionem etiam, sed manducavit et bibit in die iudicii, quia tunc implebitur: Et veniet regnum Dei. Et sic ipsum Jesus Christum mendacem judicabit et fallacem. N. aut manducavit et bibit post resurrectionem aut non; patet expressissime quod manducavit et bibit. De manducatione patet Lucae ultimo cum dicit: Habebis hic aliquid quod manducetis? Ad illi obtulerunt et partem piscis assi et partem mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. Quod bibit autem probatur testimonio Petri et ipsius Evangelistae Lucae scriptor. Act. 1. Apost. 10. ubi Petrus post conversionem Cornelii dicit de Christo Jesus: quem occiderunt suspendentes in ligno, hunc Deus suscitavit tertia die et dedit eum manifestam fieri non omni populo sed testibus praecordinatis a Deo, nobis qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. Patet igitur quod manducavit et bibit. Necnon tamen impletum est in nobis regnum Dei, fuit tamen impletum in illo instanti, quo a mortuis resurrexit. Et sic oportet evangelium cum evan-

necesse, et unum passum sacrae scripturae per alium declarare.
 c. Audiat ergo, quomodo ipse Christus Jesus: "tibi manduca veri-
 et nisi libenteris" declaravit; Spiritus est, inquit, qui vivificat caro-
 nem non predest quidquam; verba quae locutus sum vobis, spiri-
 tus et vita sunt. Sed sunt quidam et vobis, qui non credunt. Ecce
 vel de fide loquitur dicens: "tibi manduca, et nisi libenteris, sic habentis."
 inquit Christus, qui essent credentes et qui traditurus esset eum.
 hanc sunt haec verba qui testimonium perhibet de his, et scimus
 ia verum est testimonium eius. Hoc etiam testatur et Petrus iudem
 cum Christus dixisset ad eludendum: "Numquid et vos vultis abire?"
 respondit Simon Petrus: Domine ad quem ibimus? verba vitae
 aeternae habes; et nos credimus et agnoscimus quia tu es Christus
 filius Dei. Ecce quod de fide intelligit verba Christi, qui etiam cum
 viset: "Quoniam non cibum qui perit, sed qui manet in vitam aeternam,
 quem filius hominibus vobis dabit. Dixerunt ergo ad eum: quid fa-
 mus ut operemini opera Dei? Respondit Jesus et dixit eis: Hoc est opus
 Dei, ut credatis in eum, quem misit ille. Et infra: Factus meus datur
 vobis panem de celo verum, Panis enim verus est, qui descendit de
 celo et datur vitam mundo; ego sum panis vitae, quis venit ad me,
 intelligat per fidem, non erit. Et qui credit in me, non erit in-
 am. Sed dicit vobis quia vidistis non esse et non creditis. Et infra:
 "Hoc est voluntas patris mei, qui misit me, ut omnes qui viderint fi-
 lum et credidit in eum, habeat vitam aeternam et ego resuscitabo
 eum in novissima die." et hoc mutabant ergo Judaei de illo.

9.

quod dividet: Ego sum panis qui de coelo descendi. Si quis man-
 ducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum. O coeci duces coeco-
 rum! O surdi nolentes audire veritatem! O claudi retro gradi
 serpentes ut canes, mordentes ut scorpia, carnifices anima-
 rum Christi. sanguine redemptionis comedite panem vivum,
 bibite totum Christum sanum et integrum. Nolite Christum
 aelme tenere mortuum, putantes sanguinem eius non esse cum
 corpore, quia totus Christus fletus secundum totam suam divi-
 nitatem et secundum suam humanitatem: cum anima
 corpore et sanguine omni sua gloria plenus integer et perfec-
 tus sub qualibet utraque specie. realiter coniunctus, totus in to-
 to et totus in qualibet parte, totus, haec est verissima regula, haec
 est vera scriptura canonica, hic canon recte dicens, normam
 recte vivendi praebens, de quo etiam Gratianus meminit

3. d. canon: Canones namque spiritu sancto suggerente con-
 scripti sunt. N. dicit: et si quis diaconus S. d. Erubescant R. R.
 1. q. Violatores canonum de aetate et qualitate e. multis. Cano-
 nica. igitur scriptura dicitur verus et verum testamentum
 ab Ecclesia approbatum quod est, in Summa etc. Ego ubi re-
 feruntur verba e. Aug. ad Jeronimum in epistola episcopi dicentis:
 Ego solus eis scripturam, qui jam canonici appellabant, didi-
 ci hunc timorem amoreque deferre, ut nullum eorum seri-
 benso errate audiam e redere. et si aliquid in eis offendero,
 quod videatur contrarium veritati, nihil a liuel existimo, quam

: Quia Dominus noster J. Christus nos significavit, et ut nos

ad se pertinere voluit, ministerium pacis et unitatis nostrae in
 membra consecravit; qui accipit misterium unitatis et non tenet,
 vinculum pacis, non misterium accipit pro se, sed testimonium
 unum contra se. Nulli ergo aliquatenus ambigendum unum
 quemque fidelium corporis et sanguinis Domini tunc esse partem
 accipem, quum in baptismate membrum efficitur Christi,
 nec alienari ab illius panis calicisque consortio, etiamsi ante
 quam panem illum comedat calicemque bibat, de hoc seculo
 migraverit; in unitate corporis Christi constitutus sacramenti
 illius quippe participatione ac beneficio non privabitur, quum
 in se hoc, quod illud Sacramentum significat, invenit. Tali
 etiam modo intelligitur, quod legitur in lib. Sententiarum
 Prosperi: "Cum frangitur hostia, dum sanguis de calice in ora
 fidelium funditur, quid aliud quam Domini corporis in cruce
 immolatio ejusque sanguinis de lacte fusio designatur."
 Intellige tunc sententiam Prosperi: *Crucis frangit hostiam manibus?*
 Nonne sacerdos? Ergo et in ora fidelium sacerdotum sanguis
 de calice funditur. Intendit enim exprimere, mysterium redemptio-
 nis humanae in hoc divinitimo sacramento representari
 memoriter, sed ideo dicit: *Crucis aliud quam Domini corporis*
in cruce immolatio ejusque sanguinis de lacte fusio designatur.
 Hoc etiam dicit Apost. I. Cor. 11. *Cruciscunque manducabitis*
panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis,

vel mendosum esse codicem vel non esse assecutum interpretem." Ecce igitur, quod sacra scriptura indiget interprete vero autentico et legitimo, qui summus pontifex Spiritu sancto rectus cum Concilio morum Cardinalium et praetatum ac doctorum Catholicorum de causa fidei iudicat et decernit et supra. Hinc Aug. in 1ma epistola ad Hieronymum dicit: Sicut veterum librorum fides de Hebraeis voluminibus examinandam est, ita novorum veritas graeci sermonis normam deinde rat. In eadem etiam d. describitur est praedicta regula Augustini quam allegatis: Quis nesciat etc. Sic etiam Innocentius Decretorum (sic) Episcopo scribens ait: Quis nesciat aut non advertat, id quod a principe apostolorum Petra Romanae Ecclesiae traditum est ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari nec suppositici aut introduci aliquid quod auctoritatem debeat abunde accipere vel exemplum. Et 17. dicit: Sanctus Calixtus papa ait omnibus episcopis: non deest a capite membrum discedere, sed iuxta scripturae testimonia omnia membra caput sequantur. Nihil vero dubium est, quod Apostolica ecclesia metus sit omnium ecclesiarum, a cuius vos regulis nullatenus convenit deviare. Et beatus Gregorius papa dicit: Apostolicis preceptis non debita superbia resistatur, sed per obedientiam quae a Sancta Romana Ecclesia et Apostolica auctoritate iussa sunt salubriter, implentur, si quidem sanctae Dei Ecclesiae, quae caput est, veram communionem habere desideratis. Non igitur vobis licet Sacrosanctis de Exempts veterae

matris viscera lamiae et unitatem scinderet fumicae inconsultis
 Domini nostri J. Christi: corporis et sanguinis sui Sacramentum
 et vinculum unitatis, ut Aug. dixit. Sicut enim et multas gra-
 vis unus panis conficitur et ex racemis unum vinum conficitur,
 ita nos multi unum corpus sumus, singuli autem albet alterius
 membra in Christo. Item Dominus nostro ut dicit Apostolus ad Ro-
 manos 12. Et Aug. ait: Quia passus est pro nobis Dominus, commen-
 tavit nobis in isto sacramento sanguinem suum et corpus quod
 etiam fecit nosmet ipsos, nam et corpus ipsius nos facti sumus
 et per misericordiam eius quod accipimus, nos sumus. De consec.
 l. 2. Quia passus est. Et infra: Ad aquam venistis et conpressi es-
 tis et panis Domini facti estis, sic unum estote vos diligentes,
 vos tenendo unam fidem, unam spem, individuan caritatem.
 Haeretici quum hoc accipiunt, testimonium contra se accipiunt,
 quia illi quaerunt divisionem, cum paritate indicet unitatem.
 Sic et vinum in multis racemis fuit et modo unum est vi-
 num, unum est in sua naturate. Calix post presuram tot-
 ularis impletur et vos post illa jejunia, post labores, post hu-
 militatem et contritionem in nomine Christi jam tanquam
 ad calicem venistis et ibi vos estis in mensa. et in calice nobis,
 unum vos estis, simul enim hoc sumimus, simul bibimus,
 quia simul vivimus, sane intellige, quia de sumptione et bibe-
 tione spiritali loquitur i. e. de unione mistici corporis Domini
 nostri J. Christi. Et hoc etiam dicit in sermone de infantibus:

communicavit, quod hodie nefas est ut dicit beatus Aug. et
 IV. in c. liquidor de conse. d. 2. da. Sic etiam et Christus Jems nocturno
 no tempore hoc sacramentum instituit ut communiter creditur.
 Hodie autem, ut dicit beatus Thomas in 4. sententiarum d. 14 in
 die missa celebranda est et non in nocte, quia hoc sacramentum
 ad tempus gratiae pertinet, quod per diem significatur secundum
 illud Apostolice Rom. 13.: et per praecessit, dies eadem appropinquat.
 vit. Abjiciamus ergo opera tenebrarum et induamini armamentis,
 sicut in die honeste ambulemus. Dies autem judicabit non solum
 et ortu solis, sed ex quo insipient oribunt solis signa manifestati
 per aliquam aëris illustrationem. Et duabus tamen noctibus
 missa cantatur per privilegium illarum noctium sicut in
 nocte natiuitatis Domini, quoniam Christus natus est, ut patet in c.
 Consulisti de coeli miss. d. 1. c. noct. Tres namque missae illa
 la die celebrantur propter mysterium, quod per illas tres missas
 representatur ut dicit Glo. in dicto c. Consulisti: videlicet status
 ante legem in nocte, status sub lege in aurora, status gratiae circa
 horam tertiam etc., de quibus nulla descripsi in nostro prohi-
 ori tractatu contra hereses Arianitarum, quamobrem verba se-
 cunda conclusio falsa est, quod institutio et praesens Christi et tradi-
 tio apostolica de necessitate salutis vel ex praescripto Christi popu-
 lum laicalem sub utraque specie communicare debere et quam
 maxime cum nefandissima abominatione, quod etiam infantes

unius diei baptisati statim communicare debeant, sub utraque specie, quod fuit heresis Pelagii et Nestorii et mille annis et ultra eternarum (sic) condemnationum. Vos autem nullis illarum revocacione et renovare ergo nequam hereticis: sed heresia rebus tales sunt iudicandi ut patet 24 q. 3.: Qui aliorum. Ubi sanctus Papa Urbanus sic dicit: Qui aliorum defendit errorem, multo amplius est dampnabilior illis qui erant, quia non solum ille errat sed etiam alius offendicula errorum praeparat et confirmat. Unde quia magister erroris est, non tantum hereticus, sed etiam heresiarcha dicendus est. Ad quod accedit decretum concilii Lateranensis in c. Sicut autem beatus Leo. Ubi ita excommunicantur defensores et receptatores hereticorum sicut et ipsi heretici. Et in c. Excommunicamus. brevis eodem li. Et hoc pro secunda regula et falsa vestra conclusionem.

Tertia regula contra vos militat existissime. Vos enim estis illi, qui sacram scripturam ab eis intelligere praesumitis et interpretari quem sensus Spiritus sancti flagitat a qua scriptura est ps. 84 q. 3. c. heresis. Ex quo etiam vestra conclusio falsa patet sicut supra in prima vestra regula carissime est declaratum. Nam spiritus sanctus ex ore sui spiratoris Jesu Christi veri Dei filii, a quo sicut a Patre Spiritus Sanctus ipse procedit locutus est Joh. 16 pro declaratione autem verborum illorum: Nisi manduc. et n. bibet, inquiring: spiritus est, qui vivificat

Haec et secundum beatum Aug.: Prima heresis in discipulos

Christi velut a duritia ejus sermonis facta est. Cum enim dicit: "nisi quis manducet, etc." Illi vero non intelligentes dixerunt ad invicem: "Durus est hic sermo" et separaverunt se ab illo et remansit cum duodecim. Discedentibus illis instruxit eos qui remanserant: Spiritus est inquit etc. Canones igitur sancti sunt et ab omnibus fidelibus observandi. Nam ex ipsis canonicis sanctam obedientiam, unionem ecclesiasticam, disciplinam et publicam utilitatem in omni populo Christiano et catholico et Christi vere fideles ~~canonice~~ ^{canonice} observamus ut notat Joh. antioch. in. c. Cum venerabilis de consuetudine. Felicis canones sacratissimi appellantur et sancti 4to dum pervenit 2do d. pervenit 7mo d. sanctorum canonum. Et canones animati dicuntur Papa et cardinales 2. q. 3. c. Epsi sunt. Debitus ergo sumus et obligamini atque tenemur regulas canonicas observare 9. q. 3. c. Cum sumus 19. d. c. Si Romanorum etc. c. Si omnis etc. c. Cum vero et c. nulli et 10. d. c. 1mo et 2do. Sancta igitur Romana Ecclesia habet jus condendi canones et canonicis auctoritatem parare et non subiecit eis 27. qu. 1. — Et ibidem habetur quod Papa est Dominus canonum et potest eos mutare et corrigere clare tamen circa fidem non errante, quae nunquam errare potest, ut dicit Christus Verus veritas, in abstracto ~~pollicitus~~

est Petro pro se et suis in officio successoribus dicens: Tibi dabo
Ann. claves regni coelorum" super se ipsum Christum Jesum petram
 quoniam tuam Ecclesiam firmans et asserens, quod portae inferi
 non praevalebunt adversus eam. Super quibus verbis Ciriillus dicit:
 Quod sicut Christus promissit, ita Ecclesia Petri in e. Petro commisit.
 Quae ab omni seductione immaculata manet super omnes praepositos
 episcopos et Primas Ecclesiarum in suis pontificibus in plenissima
 fide et auctoritate Petri, et cum Ecclesiae quorundam errore sint
 recundatae, omnia obtutans ora hereticorum. Et sic portae inferi he-
 reticae et heretici designantur. Et hoc pro prima regula et prima
 conclusione vestra falsae.

Ad secundam, valde intricatam dico et respon-
 deo, quod multa sunt quae sancta mater Ecclesia etiam modernis
 temporibus declaravit et declarat continue ultra ea, quae apostoli
 et eius praesepit sancti doctores interpretati sunt, de quibus
 ad praesens dixere longum est, ut de imaginibus sanctorum
 et sacramentis Ecclesiarum, de ornamentis sacerdotum et
 clericorum celebrantium et ministrantium, de modo celebra-
 di, de tempore. Legimus namque: Petrus sacerdotalem cathedram
 in partibus orientis annis quatuor tenens primo celebravit mis-
 sam dicendo solummodo Pater noster, ergo et nos nunc ita
 dicatis, quod non consulat Christus Jesus post coenam hoc divi-
 nissimum sacramentum et ipse cum suis 12. apostolis

caso autem non potest quicquam. Verba quae ego locutus sum, spiritus et vita sunt etc.

Quarta vestra regula post commendationem sacrorum quatuor doctorum tota venerosa. Et quam dicitis, "quam illi moderni expositores et pertractatores ambitione seculi et venere aspidum est syroniaca heresi infecti." "Ipsi enim dicitis," "non solum modernis expositoribus sed et Romanis pontificibus in sacrum scripturarum expositionibus praeparantur," propter quod fundare intenditis vestram quartam falsissimam conclusionem, quod contestentur ipsi sub utraque graece communionem necessariam esse populo christiano, proquanto ipsam sub egyptici specie extendere intenditis ad populum laicalem, quem falsissimam nunquam in aeternam probare valebitis. Cuiusmodi de tanta vestra proberia et arrogantia. Docuistis enim linguas loqui mendacia. Extendistis linguam vestram quasi arcum mendacii et non veritatis: confortati sunt in terra, dicit Dominus, coctus praevicatorum, quia de malo ad malum egressi sunt et me non cognoverunt, dicit Dominus. Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium: ut inique agerent, laboraverunt. Sagitta ruberans lingua eorum, dolium locuta est, in ore suo pacem cum amico suo loquitur, et occulte prout ei insidias. Namquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut in gente huiusmodi

non ulciscetur anima mea? legit Jerem. c. 9. in 28. d. de-
cretalis. Perolvite diligenter, ubi invenietis quod auctoritates
doctorum sententias Romanorum Pontificum proponantur?
Quare facilius reperietis ipsos quatuor doctores contrarium expressisse.
Nam 1. mo Jeronymus scribens ad sanctum Damasum papam dicit:
Haec est fides papa beatissime, quam in Ecclesia catholica didicimus,
quamque semper tenuimus, in qua si minus perit aut parum caute
forte aliquid positum est, emendari cupimus a Te, qui Petri et sedem
hnesset fidem. Si autem haec nostra confessio apostolatus tui iudicio
comprobatur, quicumque me culpate voluerit, se imperitum aut male-
volum vel etiam non catholicum sed etiam hereticum comprobabit.
Item: Sancta Romana Ecclesia, quae semper immaculata perman-
sit Domino providente et beato Petro Apostolo opem ferente in su-
turo manebit, sine ulla hereticorum insultatione firma et im-
mobilis omni tempore persistet, legit 24. q. 1. c. haec est fides etc.
Beatus autem Ambrosius eadem causa et q. dicit sententiarum Ma-
gister: Non turbatur navis, quae Petrum habet, turbatur illa, quae
Judam habet, talis est vestra. Subdit: Etsi multa illic discipulo-
rum merita navigabant, tamen adhuc eam proditoris perfidia
agitabat. In utraque Petrus, sed qui suis meritis est firmus, turba-
tur alienis. Caveamus ergo perfidum, caveamus proditorem, ne per-
vium fluctuemus; ergo non turbatur haec navis, in qua provi-
dentia navigabat, abest perfidia, superat fides; quomodo enim

turbari poterat, si cui praeerat is, in quo Ecclesiae fundamentum est? Illic ergo turbatio, ubi est modica fides, ubi securitas ubi perfecta dilectio. Denique et si aliis imperatur, ut laeret retia ma- soli lamens Petro dicitur: Que in altum, id est in profundum disputationum. Quid enim tam altum quam altitudinem divinarum videre i. e. scire Filium Dei et professionem divinae generationis assumere? Quam licet mens nequeat humanae plene rationis investigatione comprehendere, fidei tamen plenitu- do complectitur. ¹¹ Ecce quam solemniter beatus Ambrosius Apostolice sedis culmen exultat! Nunc audite quid Aug. super Johannem tractans verba Christi Math. 16 quodcumque ligave- ris etc. ait. Aug. Si hoc Petrus tantum dictum est, non hoc facit Ecclesia. Si autem in Ecclesia sit, utique quae in terra ligantur, ^{ignantur} et in caelo, et quae solvantur in terra, soluta sunt et in caelo, quia quem excommunicat ecclesia, in caelo excommunicatus, quem reconciliat ecclesia, in caelo solvitur reconciliatus. Si ergo hoc in Ecclesia facit Petrus, quum claves accepit, ecclesiam sanctam significavit. Si in persona Petri significati sunt in Ec- clesia boni, in Judae persona significati sunt in ecclesia mali 2. 4. q. quodcumque. Et idem Aug. eodem ca. et q. dicit: Ubi sana fides non est, non potest esse justitia. Dilectio enim proti- mi malum non operatur, quam si haereticus habent, non dilaniarent corpus Christi, quod est Ecclesia.

Ecce quomodo Aug. contra vos testatur & sacerdotes de Bremppr.

Andite nunc ergo quid Gregorius dicat in Moralibus, quia ex sola
 catholica ecclesia veritas conspicitur: apud se esse. *Domine Dominus pet-*
hibet, de quo videatur. In petra Moyses ponitur, ut Dei faciem
contempletur, quia nisi quis fidei soliditatem tenuerit, divinam
praesentiam non agnoscit, de qua soliditate Dominus dicit: Super
hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, sola quippe est, per quam
 sacrificium Dominus accipit libentes, sola quae pro errantibus in-
 tercedit. *Inducialibet. Unde et de agni hostia Dominus praecipit do-*
cent: In una domo comedetis, nec defentis de carnibus eius
extra fores. In una namque domo comeditur, quia in una
catholica ecclesia vera hostia redemptionis immolatur, de cuius
carnibus divinae leg. effecti foras prohibet, quia dare sanctorum
carnibus vetat. Sola est, quae intra se positos valida caritatis compa-
re custodit. Unde et aqua diluuii arcam quidem ad sublimi-
ora sustulit, omnes autem, quos extra arcam invenit, extinxit.
 Et hoc contra vos est, qui corpus Christi misterium scindere non
 curatis. Ut autem tamquam coeci visum recuperatis pro intelligen-
 tia veritatis, cum dicitis: *Quod expositiones doctorum in sacra-*
rum scripturarum expositionibus Romanis Pontificibus praee-
ponuntur, intelligatis etiam, quid idem Gregorius dicat 19. d. c. i.
 Nulli fas est velle vel posse transgredi apostolicas sedis praecipula
 vel nostrae dispositionis ministerium, quod vestram oportet sequi

(Caritatem)

Sit ergo minae suae dolore probatus quisquis apostolicis voluerit
contrarie decretis, nec locum deinceps inter sacerdotes habeat, sed extra-
neus a sancto fiat ministerio, nec de eius iudicio quoquam potesta-
tatem habeat, quia iam dampnatus a sancta et apostolica ecclesia
sua irobedientia atque praesumptione a quolibet esse non dubitatur!
Quod autem auctoritas apostolica i. e. summi Pontificis sanctae Ro-
manae Ecclesiae praevaleat super auctoritates quovisunque doc-
torum, o rebelles, veritatis Spiritus sancti, audite et attendite, quod
Nicolaus papa scribit 19. d. dicens: "Si Romanorum pontificum
decreta ceterorum opuscula tractatorum approbantur aut repro-
bantur ita ut quod vere sedes apostolica approbavit hodie
hinc acceptum et quod illa reprobavit, hactenus inefficax ha-
beat: quanto ergo potius quae ipsa pro catholica fide, pro sa-
nis dogmatibus, pro variis et multiplicis ecclesiae necessita-
tibus et fidelium moribus diverso tempore praescripsit, omnide-
bent honorè praeferi et ab omnibus prorsus in quibuslibet opi-
portunitatibus discretionè vel dispersione in gratia reverentur
assumi. Et cyprianus papa dicit: Sic omnes sanctiones sedis apo-
stolicae accipiendae sunt, tamquam ipsius divina voce Petri
firmatae. Et Leo papa dicit: Haec Dominus noster Iesus Christus
humani generis salvator instituit, ut veritas quae antea legis et
prophetarum praecanonio continebatur, per apostolicam tubam in-
salutem universitatis eriret et l. sc.: "Huius muneris sacramen-
tum."

ita Dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principatibus collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet, ut extraneis se mysterii intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri solitudine recedere. Hunc enim in consortium individualis unitatis assumptum, ideo quod ipse erat Dominus, voluit ramina-ri dicendo: Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, ut aeterni templi aedificatio mirabili manere gratiae Dei in Petri soliditate consistat; hanc etiam ecclesiam sua firmitate corroborans ut illam nec humana lenitas possit appete- nec potest inferi contra illam praevale- re; at veram hanc petrae istius sacratissimam firmitatem Deo, ut dicimus, aedificante constructam nimis vult impia praesumptione violare, quisquis eius potestatem, temerari- bus non sequendo. Si vultis dicere veritatem, attendite, quod in negotiis diffiniendis non solum necessaria est scientia, sed etiam potestas. Unde Christus dicitur Petro: Quodcumque ligaveris super terram etc. prius dicit: Tibi dabo claves etc. qui coelorum, in alteram dans ei scientiam discernendi inter- legam et legam, in alteram potestatem ejiciendi aliquos de Ecclesia vel recipiendi. Cum ergo quaerit negotia finem

inferunt necessitas sub utraque specie communicandi; sed solummodo
 illis quibus dicitur: accipite et comedite. ~~Et~~ ^{Et} postmodum: Bibite et eo
 omnes. Eccl. Mart. infringit 14c. Et biberunt et eo omnes, ergo im-
 plerunt mandata. Erant tamen prius effecti sacerdotes quum
 biberunt et eo omnes quod patet ex illis verbis per Lucam lan-
 tummodo scriptis inter Evangelistas: Hoc facite in meam
 commemorationem. L. 22, prout omnes catholici doctores
 communiter asserunt et tractant in 4. sententiarum 197 et
 18 d. Pari modo ad secundam auctoritatem quam addu-
 citis: Nisi manduc. et nisi bib. nulla inferunt necessitas nisi
 pro spiritali manducatione per fidelem animae unionem
 cum Christo Jesu et cum suo corpore mystico observanda,
 veluti vobis ostensum est, sic et ad tertiam ex verbis Apostoli
 I. Cor. 11. Ex praecepto vel necessitate salutis nil concluditur
 ad populum layalem nisi pro repraesentatione passionis Domi-
 ni n. 17. Christi. Inde dicit sacerdotibus: Quaecumque man-
 ducabitis panem hunc et calicem bibitis, mortem Domini annu-
 ntiabitis, donec veniat. Non enim layci annuntiant et prae-
 dicant in Ecclesia mortem Domini sed sacerdotes, non mulieres
 sed viri, non parvuli sed protecti. Nonne expresse prohibuit A-
 postolus mulierem praedicare I. Tim. 2. 11, 12. dicens: Mulier
 in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mu-
 lieri non permittit nec dominari in viris, sed esse in silentio.

Et sancta mater Ecclesia nomine expresse sub anathemate prohibet et interdicat

habet et interdicat dapis, unius cujuscunque ordinis censeantur, officium praedicandi? Lex si ut patet in c. Sicut in uno et in c. Communicamus. Et Apostolus ipse ad Rom. 10. Quomodo praedicabunt nisi mittantur? Nonne et ipse Apostolus ob increpationem contra ipsos Corinthios incepit dicens: Primum quidem convenientibus vobis in unum audio scissuras esse, sicut vos facitis sacerdotes nequam de Bremis. Subjungit: nam oportet haereres esse ut qui et probati sunt, manifesti fiant in vobis? Nolite contra vos: Convenientibus ergo vobis in unum jam non est cenam Dominicam manducare, non autem sanguinem bibere. Et infra: laudo vos, in hoc non laudo! Et hunc factum refert dicens: Ego enim accipi a Domino etc. non ergo percipit, sed narrat institutionem Domini, referens etiam mandatum Domini ad sacerdotes sicut habetur ad Apostolos: Hoc facite in meam commemorationem. Et generaliter loquens disjunctive: Quicumque manducaverit panem hunc prout lageni vel bibit calicem Domini indigne, sicut vos facitis et ministratis, Videbit quid sequitur: Pens erit corporis et sanguinis Domini. Et infra: Qui enim manducat et bibit indigne sicut vos et vestri debecat et fascinati, iudicium sibi manducat et bibit non dignicans sanguinem, eo quod in ipso corpore Domini reales continentur ejus divinitas et tota ejus humanitas sc. anima, corpus, sanguis

et omnia quae conveniunt adesse hominis per assumptionem
 compassionem, conjunctionem et consubstantiam et unionem. In
 proferendo igitur vulgunt epistolus propter abusum et indig-
 nantur susceptionem: "Ecco inter vos multi infirmi et imbecilles
 et dormiunt multi." Et infra concludit: "Ecce autem quum
 venero, disponam!" Nihil ergo praecipit apostolus de communi-
 one sub utraque specie laicis exhibenda etc.

Ad quartam auctoritatem Augustini, quae la-
 men est Sancti Properi et non Augustini, sicut vos allega-
 tis: "Cum frangitur etc. Nos relative jam supra responsum
 est, quod talia verba ad sacerdotes referantur, non autem
 ad populum laicalem, neque aliqua talis auctoritas con-
 cludit de necessitate salutis vel de praeccepto instituentis;
 frangitur hostia per sacerdotem, non per laicum, non per
 mulierem, non per infantulum.

Talis autem fractio fit ad id quod auctoritas
 sonat, videlicet ad significationem et memoriam passionis et
 mortis Domini, frangitur autem in tres partes sicut tres par-
 tes sunt mystici corporis Domini nostri J. Christi videlicet bea-
 torum, viatorum et purgandorum, prout magister tractat
 in 4 sentent. d. 12. Et de conse. d. 2. c. Informe etc.

Ad quintam quod "Domini morte" attendit
 verbum, quod dicit: "significamus." Sacerdotes ergo sunt illi,

qui in edendo et potando carnem et sanguinem Domini-

ni eius passionem recolentes significant et adiungunt,
nec tamen etiam Augustinus aliquid dicit ibi de ne-
cessitate communionis laicorum sub utraque specie,
quod tamen ipse improbat et contra Pelagium et
Nestorium etc.

Ad sectam: Qui calicem, id est, sanguinem
Christi per se ponit" etc, respondebit, quod multas
diversitates vel divisiones gratiarum sicut Apostolus dicit
I. ad Cor. 12. "De spiritalibus autem nolo vos igne-
rare fratres." Et infra: "Divisiones gratiarum sunt, idem
autem spiritus." Et nihilominus cum enumerasset ibi
novem species gratiarum, multas interduos mystici
corporis Domini nostri J. Christi per diversa membra
concurrere subjungit: sicut enim unum corpus est
et membra habet multa, omnia autem corporis membra
cum sint multa, unum corpus sunt, ita et Christus. Et enim
in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptisati
sumus. Nam et corpus non est unum membrum sed
multa, Et sic expressissime patet, quod de unione my-
stici corporis loquitur. Et si dicat, glossa; quod mensa et
calix distinguunt diversas gratias, nihil tamen habet vel pro-
positum de praecepto vel de necessitate salutis, sicut vos

suadetis coecis, pauperibus, ignorantibus, non dicit: "coecis, claudis, paralyticis, contractis et aliis miseris infirmis et afflictis, sicut coepose loquens sentia sum expertus in multis, qui pro abolitionis beneficio ad me venerunt." Nam et si ille psalmus bb. sc.: "Dominus regit me," in psalmista scripsit deum dona Dei, quae glossa ordinaria vocat decem gratias, et post novam gratiam ponit auctoritatem praedictam quae non incipit, ut res ponitis sed incipit: non quod calicem sanguinis Christi psalmista potest ponit quasi aliam gratiam a mensa i. e. a carne, cum tamen etc. In qua auctoritate implicite soluit laenam quaestionem, cur psalmista enumerat praedicta dona Dei seu gratias mensam i. e. Corpus Christi et calicem i. e. sanguinem Christi distinguit vel ad duas gratias i. e. dona Dei, cum tamen species panis et species vini sint unum sacramentum totale et non duorum, et caro Christi non possit de lege communi esse aut sumi sine sanguine et e converso, et quod totus Christus et sub utraque specie. Et respondendo dedit istius praedictionis tres causas. c. Prima est distinctio essentialis corporis Christi et sanguinis eius et istam tangit, cum dicit: "Sed quia nec caro est et sanguis nec sanguis et caro." Secunda causa est diversitas conversionis. Et istam innuit, cum subiungit: "Et panis in carnem convertitur et vinum in sanguinem et non e converso." Tertia est distinctio specierum panis et vini, et istam nominat cum addit: "Et sub diversis speciebus utrumque que trinitur." Et quibus patet quod glossa in ista auctoritate

loca nihil loquatur de communiore sub utraque specie necessaria, ut dicitis populo laicali. Et si dicat: "sub diversis speciebus utrumque trinitur," verum est per sacerdotes, ad quorum officium pertinet conficere et sumere sub utraque specie populus perfectam sacramenti significationem.

Ad septimam: "Sacerdotes, qui Eucharistiae serviant" etc., respondetur, quod auctoritas ista nihil est ad propositum de communiore populi sub utraque specie, quia sacerdotes communicantes populum sub sola specie panis vere edunt et ministrant ei sanguinem Domini, eo quod non est corpus sine sanguine prout dictum est, et non plus innumit verba auctoris ad hoc propositum. Et verbis etiam Jeronymi innuitur, quod errant sacerdotes, qui ad digne celebrandum hoc sacrificium putant ~~sufficere~~ verba consecrationis cum orationibus reliquis et solemnitatibus missae, et quod non requiratur etiam bona vita in sacerdote, qui enim male vivit, non digne celebrat, sed impie agit in legem Domini nostri Jesu Christi secundum d. Apostoli verbum (I. Cor. 11, 27.): "Itaque quicumque mandaverit panem etc. plus erit corporis et sanguinis Domini, et: iudicium sibi manducal et bibit." Possunt etiam praedicta verba contra vos redundare, quod impie agant in legem Christi sacerdotes, qui sanguinem Christi populis dividunt, sicut vos facitis, cum in veritate sanguis Christi glorificatus nullo modo possit

se corpore dividi. Et quomodo cumque talis auctoritas intel-
ligatur, de communi sub utraque specie populum
laicalem nihil intendit etc.
Ad octavam: „Quid sit sanguis Christi etc.“ Textus dicit.
Augustini, cum dicit: „bibendo didicisti“ si actualiter
intelligitur, refertur ad sacerdotes. Et cum subiungit,
epus sanguis non jam in manus infidelium sed
in fidelium ora funditur, dicit glossa sc. omnibus
consecratis vel aliis indigne. Et sic patet
quod de sacerdotibus loquitur. Sed dum eos celebratis
si presbyteri estis secundum ea, quae scribitis et
tenetis, tunc sanguis Christi non profunditur in
ora fidelium, cum neque Christi neque sanctae mat-
ris Ecclesiae fidem servetis, quam promissio tam
in baptismo quam in sacerdotali ordine. Possumus
etiam hunc locum et aliter consolari. Nam in
auctoritatibus sanctorum non oportet tantum attende-
re ad rigorem verborum, quantum ad mentem et
intentionem eorum, sicut ipse idem Gregorius dicit
in c.: Praeterea inquit, si ~~pro~~ ^{pro} ~~libam~~ ^{libam} epistolam
meam ad interpretandum accipere te fortasse con-
tulerit, rogo non verbum ex verbo, sed sensum ex
sensu transferri, qui plerumque, dum proprietates
verborum attenditur, sensus veritatis amittitur.

Thybarius dixit: "Intelligentia dictionum et causis est assumenda dicendi, quia non sermone res sed rei sermo est subiectus. Non enim in foliis sed radice ratio. nis et in sermo consistit evangelium." 1. q. 1. Marcion. Nam si rigorem verborum attendimus, non est verum, quod etiam sacerdotes naturalem Christi sanguinem ole calice bibant, cum ejus sanguis naturalis sit in sero corpore glorificato inclusus in venis. Intentio igitur Gregorii est illi terminis, bibendo et hauciendo pro susceptione et receptione sacramentali et spirituali. Et tali modo fideles sanguinem Christi sumunt sub specie panis ut dictum est, quia ut dixit sanctus Thomas: Caro cibus, sanguis potus, manet tamen Christus totus sub utraque specie. A sumente non concius, non confractus, non solvitur integer accipitur etc.

Ad nonam: "Quia in morte Christi liberati sumus" etc. Sicut exprime quodammodo intelligere quod loquatur de sacerdotibus, qui conficientes et sumentes faciunt hoc ex officio ad memorandam et perfecte significandam passionem Christi et perfectam redemptionem nostram in anima et corpore, licet enim per Christi mortem et passionem simul liberati in anima et corpore, tamen ista liberatio non significatur tam perfecte per confectionem et sumptionem

sub una specie tantum. Et ideo per sacerdotem, ad quem spectat perfecta significatio, conficitur et sumitur sacramentum sub utraque specie ad hoc, ut per oblationem Christi sub specie panis significetur liberatio corporis nostri et sub specie vini significetur redemptio anime nostre. Et hoc innuit Magister Sentent. in 4. d. 8., cum post praedicta verba et notorie subdit: tamen sub utraque specie sumitur quod ad utrumque valet, quia sub utraque specie sumitur totus Christus. Sed si in altera tantum sumeretur, ad alterius tantum i. e. corporis solamen, non utriusque pariter tuitionem valere significaretur. Ecce, quomodo loquitur de significatione, quum non dicit: ad alterius tantum tuitionem valet, sed dicit: ad alterius tantum tuitionem valere significabit etc.

• Ad decimam: Quamvis sit totus Christus sub utraque specie etc., responderetur, quod sanctus Thomas in 4. sentent. d. 8., ubi communiter omnes doctores theologi tractant hunc passum de communiore sub specie panis tantum ad populum laycalem, et affigunt efficaces rationes, quare hoc sit introduendum, quas hic breviter causa omittit. Non est ergo sanè amare impieque putandum, quod sanctus Thomas velit sibi ipsi tam expresse contradicere, et se ipsum proprio gladio necare, sed potius caute loquens

intendit assignare causas, quare sacramentum hoc dividitur in duas, quamvis sit totus Christus sub utraque specie, non frustra conficitur et per celebrantes sumitur sub utraque specie. Et assignat has causas quas omnes intendit referre ad expressionem significationem. Unde hoc primo dicit fieri ad representationem passionem Christi, quae fuit in corporis afflictione et sanguinis effusione. Secunda est propter expressionem significationem completae refectionis spiritualis, quod, licet sub specie panis sumatur etiam sanguis, non tamen ibi sumitur per modum potus, et sic licet semper sub specie vini sumatur etiam corpus Christi, non tamen per modum cibi. Et ideo ut sumatur corpus per modum cibi et sanguis per modum potus, per sacerdos sumitur sub duplici specie, ut sic significatio perfecta refectionis spiritualis. Et quum in aliquibus ecclesiis solebat exhiberi levitis et subdiaconis ministrantibus in sacris vestibus, non tamen propterea sequitur, quod etiam sanguis Christi ministrari debeat et exhiberi populo laicali et mulieribus et infirmis, cum fuerit etiam expresse prohibitum et in Constantia et in Basilea; quod etiam nec subdiaconi nec diaconi debent communicare sub specie vini. Tertiam causam allegat *scilicet*. Thomas ad expositissimam significationem distinctos effectus sacramenti, non tamen ad causandum. Nam licet sub sola pane specie offeratur caro Christi pro salute corporis nostri et sanguis pro salute

animae, non tamen fit hujus oblationis pro anima et corpore tam ex ipse significatio, cum sumitur sub una specie tantum, sicut cum sumitur sub utraque specie. Et hoc docet

glossa I. Cor. 11. Et magister tenent, in 4. d. 2. ubi dicit; *Et deo in duabus speciebus celebratur, ut animae et carnis susceptio a Christo et utriusque liberatio in nobis significetur.* "Sed ut dictum est, talis significatio perfecta et completa ad sacerdotem pertinet celebrantes ut in c. Relator, et in c. Comperimus de consec. d. 2. etc.

Ad undecimam: Bibite vinum etc. Minor de vobis, quid ex hac auctoritate habetis? Nichil aliud nisi quod in utraque specie communicabant antiquitus fideles. Hoc nullus negat, nec tamen hoc necessarium salutis inducit, nec Christi praeceptum. Nam ipse ille Nicolaus de Lyra super illis verbis Domini Jesu: "Nisi manducaveritis et nisi biberitis," dicit ex ipse; "Non est per hoc intelligendum, quod hoc sacramentum sub utraque specie sit fidelibus ministrandum, sed tantum hoc modo a sacerdote est sumendum; licet enim in primitiva ecclesia populus sub utraque specie communicaret, tamen postea provide ordinatum est, ut non communicet sub specie vini propter periculum effusionis." Ecce contra vos expressissime etc.

Ultimo more vestro ordinem introducere per talis mendose et falsissime asserentes, quod Christus Jesus quoad laycos sub utraque specie hoc sacramentum intulerit,

exhibendum, et quod Constantiense et Basiliense concilium hoc
 salcatur. O magna temeritas vestra, o insania diabolica, o festi-
 natio pessima! Quomodo vestra permississima conscientia et
 vester obnubilatus intellectus et lenitotus lam-
 pati possunt? Nonne Constantiense concilium determinat ex-
 se, quod laici quicumque et sacerdotes nolentes a susceptione et
 administratione sub utraque specie desistere, tanquam heretici
 punirentur? Cujus decreti tenorem sub bulla plumbea feli-
 cis recordationis Martini papae quinti penes me teneo. Nonne
 et concilium Basiliense confirmavit decreta Constantiensis
 concilii, et novum edidit expressissime contra vestras hereses?
 Displicet vobis hoc nomine appellari, sed a nominis effectu cessare
 non vultis. Fecistis desingi meam imaginem in dedecus etri-
 pendum non considerantes, quod hoc mihi in divina pi-
 etate et misericordia cedit ad praemium! Recordamini
 quod alia vice jam sunt elapsi tres anni, venientes huc ad
 sermones meos audiendos in strata publica tanquam latro-
 nes exitis humilim cum vestris exercitibus sequacibus arma-
 ta manu cum lanceis et ballistis ad capiendum quadra-
 ginta personas vel circa de Radisch (Radisch) inter quas e-
 rant aliqui presbyteri et diaconi et forte alii clerici, quos
 licet innocentes totaliter erga vos autem temerario et animo
 venenato in opprobrium veritatis Dei et scandalum ac vilii-
 pendium totius populi Christiani carcerastis, vinculastis et fa-
 me et tibi terribiliter afflicistis. Nescitis quod omnis qui

interfuerunt in illa captiva, quicumque praestiterant consensum, auxilium et favorem vel consensum aut quocumque modo participes fuerunt in tali crimine, ipso facto maledicti fuerunt et excommunicati et sunt adhuc in tali vinculo, cum aboli nequerint ab aliquo absque concessione vel commissione sanctione sedis apostolicae speciali? Vos autem sacerdotes qui talia consulaistis et rata habuistis et consentistis et sollicitas ut fertur, nedum in praedictam maledictionem et excommunicationem incidistis, sed etiam postea celebrantes et ingentes vos dampnabiliter divinis mysteriis et ministeriis irregulares effecti estis. Et a tali irregularitate non nisi auctoritate summi Pontificis liberati potestis, ut in c. cum aeterni de sent. et re. judiciali libro 6. Et de excommunicatione l. mo q. 4. c. Si quis suadente dyabolo et de sentent. excom. c. parochianos vestros et in c. cum illorum de sentent. excom. et in c. Sacris est canonibus institutum. Et in c. Si aliquis cum similibus etc. Venite ergo pro absolutio-
ne ad me, qui auctoritate sanctissimi Domini nostri Nicolai papae Quinti absolutionis beneficium libenter et gratis impendere sum paratus et vobis et vestro Populano et omnibus suis vestrisque complicitibus pro aeterna salute et perpetua Dei pace, quae superat omnem sensum. Et ne forte in vobismet ipsis dubitetur, an heresibus et ecclesiasticis censuris et excommunicacionibus involvimini et in involuti fueritis ipso facto ac sitis continue in vestra pestinacia et obstinata contumacia perseverante

: revolvite diligenter et attendite ad jura, quae vobis infra describam per modum regularum distinctivorum vobis uti-
lium, si vultis recta sapere et lucem aspiceret veritatis.

Prima regula distinctiva est ista:

Quod heresis est falsum dogma sacrae scripturae contraarium pertinaciter defensatum maxime lucere causa vel alius glorie temporalis ut dicit August. de utili credendum. Et beatus Hieronimus. Et colligitur 24. q. 3. c. Inter heresim et c. heresis etc. hereticus. Vos autem nitimini defensare falsum dogma Vicedi, Huius Hieronimi, Mathiae⁷⁰ Jacobelli et vestri Rokycani; ergo et vos sales etc.

Secunda regula, quod dubius in fide infidelis est ut in c. i. extra, de hereticis. Nec eis omnino credendum est quod fidem veritatis ignorabit. In fide autem nullas dubitare debet, sed firmiter credere ea quae determinata sunt a sacrosancta Romana et universali Ecclesia, ut in c. 1. in principio de sanctissima Trinitate et de fide Katholica. Alias autem salvus esse non poterit, ut dicit Athanasius sanctus et colligitur 24. d. c. qui Episcopus ordinandus est et 24. q. 1. c. Abit beatus papa et c. aperte, ubi Nicolaus Papa ad clerum Constantinopolitanum scribens ait, aperte inquit Sedis nostrae auctoritatis nullam sive Episcopum sive Clerum sive professionem antiqua Christi-
stianam qui a Nestorio etc. Vos autem Nestorii erroris sequimini, qui etiam ponebat communionem sub utraque specie ad populum laicalem et etiam ad infantulos sicut

vos facitis, cadere sub necessitate pabulis et praecipulo Christi; et Apostolorum eius; ergo et vos tales estis, quales ipse fuit, p. in dicto c. Ad Boetium in principio ibi: Si quis ab Episcopo Nesto-

rio aut ab aliis, qui eum consecraverunt, ex quo talia praedicare ceperunt vel excommunicatus vel exutus est seu Antichristis seu clerici dignitate etc.

Tertia regula est, quod omnis schismaticus dicitur hereticus 1. q. I. c. Si quis inquit. Ubi Cyprianus martyr contra hereticos: Si quis, inquit, de Ecclesia heretica praesumptione evertit, a se ipso damnatus est etc. Vos autem ita fecistis ergo etc. Dicit enim ita glossa: Intendit Cyprianus probare quod non debemus uti sacramentis hereticorum, prima auctoritate apostoli, secundo auctoritate Domini, qua prohibuit prophetam cum eis sumere cibum. Tertia quia heretici more syneae ymaginem tantum habent sacramentorum, sed non habent vera sacramenta. Quarto quod si mali, qui sunt in Ecclesia, post triviam communionem commiserant ethnicis et publicanis, ne cum eis sumamus cibum: multo fortius ipsi heretici praecisi, quia non tantum ipsi puniuntur, sed etiam ipsis faventes et eorum sacramentis utentes. Quinto auctoritate Esae prophetae dicentis: Sacrificia eorum esse parvam luctus h. Glossa. Hieronymus autem super Haggaeum prophetam sic inquit: Sic populus hereticorum omnis est in conspectu meo, dicit Dominus. Omne, quod fecerint, quod mihi obtulerint, vel vota, vel pro salute, vel pacifica, vel pro peccato, vel

holocausta sive elemosinas sive jejunia, sive corporis castitatem
contaminata erunt in conspectu meo. Recipe Stephane prole
tuisque sodalibus ad emendationem vitae morum atque

doctrinae. Et nota, quod idem Hieronymus dicit super Amos:
Odit Deus sacrificia hereticorum et a se projicit et quos in
nomine ejus aggregati fuerint, detestatur eorum fetorem
et claudit nares suas. Humana quidem similitudine lo-
quitur, ut nos affectum Dei nostris summo vitibus agnoscamus,
ut dicit idem Hieronymus super Amos et 24. q. 1. c. Odit pro-
fecti etc.

Quarta regula est. Quod omnis precator
ab unitate ecclesiae catholicae fidei et communicatione fidelium
unus dicitur hereticus 4. q. 1. Omnis Judaeus, omnis infidelis gen-
tibus et schismaticus dicuntur heretici. Non estis in numero schis-
maticorum, quod expressissime confitemini in vestra Epistola
Stephani plena veneno et damnatione aeterna jam a trien-
nium mihi destinata, ad quam vos responsum non habuisse
meum, doleo vehementer, nec tamen mea culpa fuit; parcat
Deus illi, qui eam Katheralam tenuit sub clausura laterani (fri-
ensis) carceris. Super autem post vestras litteras mihi destinatas
quum nuntiavi Reverendo Domino electo, quomodo ego de niscram
in manibus Domini Johannis sui praedecessoris, ipse autem Do-
minus Electus diligenter inquirens inter libellos ejusdem prae-
decessoris recepit duas copias meae responsionis, quas ille oculis
lateralibus mihi valde displicet nec tamen erat descripta

cum eis vestra blasphemia sacrilegaeque invectiva contra me. Quidem
 ecce remitto cum praedicta antiqua reponione, in qua lamem
 descripta erat invectiva ~~Botolynii~~ Botolynii (Botolin)
 qui ad idem vobiscum tendebat. Praecurritur namque tam
^{tem} impudenter, tamque ignoranter et ecce me increpare, quod
 dixerim: Quicumque non obedit Romanae Ecclesiae, hoc est papae
 Cardinalibus etc., in omnibus quae mandaverunt — divisehs
 utique ad fidem pertinencia — quantumcumque ab his iuste et sanc-
 te vixerit, quod sit hereticus et eternis gehennae ignibus deputan-
 dus, et exclamationis stomacho loticatos: Ha quam crudelis est ista
 insania etc. Solo hunc passum ultra ea, quae supra legere potuistis,
 tam facilliter pertransire; legit Augustinum de fide catholica ad
 Petrum, legit in decretalibus de hereticis c. 3. praefati Augustini
 canonicam auctoritatem dicentis: Firmissime tene et nulla-
 tenus dubites, omnem hereticum vel schismaticum cum dya-
 bolo et angelis eius eterni ignis incendium participandum,
 nisi ante finem vitae catholicae unitati fuerit reintegra-
 tus et incorporatus Ecclesiae. Et post pauca: Omni homi-
 ni, qui ecclesiae catholicae non tenet unitatem, neque baptis-
 mus neque eucharistia quantumcumque copiosa, neque
 mors pro nomine Christi suscepta proficere poterit ad salutem!
 Videle etiam eiusdem Augustini in eod. lib. et l. q. 1c. Firmis-
 sime tene et nullatenus dubites extra ecclesiam baptismos,
^{baptismo eucharistia percipiunt, tamen enim oritur ecclesiae societas communis et salutem, et}
 si ad ecclesiam non reverterent, baptismos non salvent, cum
 ibi non datur, ubi oportet, ut debent. Et infra: Tenentur

unitatem, fratres carissimi, praeter unitatem, qui facit miraculum, nihil est" etc. Loque Stephane, quae in praedicta antiqua responsione descripsi, quamvis totus tractatus, quem sum pro-

stea persecutus, vix quastam partem comprehendat, hoc quod illi tunc scripserunt, penes quos plures copiae remanserunt.

Attendite etiam, quod secundum Aug. extra Ecclesiam catholicam locus veri sacrificii non est 1. q. 1. Extra

kathob. Ubi gloss.: Sed est extra formam Romanae Ecclesiae; legit etiam, quid papa Pelagius scribit 24. q.

3. 6. Apostolicae auctoritatis exemplo didicimus, extantem et in erroribus mittentium spiritus tradentes esse Sathanae, ut blasphemare dediscant. Legite etiam,

quid etiam sanctus Gregorius scripserit omnibus per italicum et theostonicum 8. 1. c. c. Sicut sunt presbyteri, u-

bi concludit; peccatum igitur paganitatis incurrit, quisquis de Christianum esse asserit, et huius Apostolicae obediēte con-

terignit. At quod etiam accedit: Omnis 22. d. etc. In memoria 19. d. cum si militibus. Ceteri duces eccorum, quare

ad vestram ignominiam, dedecus et perniciem orientalis ecclesiae sicut vester Prokyanus praesumitis exempla deduce-

re et ipsam proponere et velut matrem et magistrā aliarum Ecclesiarum ad eumulum vestrae damnationis advocare? Felerni ergo jam vos etiam in eorum

hereses assensisse. Adducis Stephanele dydascole (didascalē)

Quotolibet (sic), adducis et Illicarum (Ilatum). Quare non

adducti didolum (Dacelolum.) cum suo planctu? Vos ad
 yma tenditis magistri errorum, quum nunquam fuitis disci-
 puli veritatis. Adducis et Donatum. ostendens te pedagogum pub-
 rorum et ad superiora non transgredieris. Velle quod tu-
 um est et vade. Lege Thidorum libt. 2. d. et 3. a. d. Ideo
 prohibetur Christianos legere figmenta poetarum, quia per
 oblecta merita fabularum minimum mentem excitant ad
 incentiva libidinum. Non enim solum thura offerenda
 demonibus immolant sed etiam eorum dicta libentius
 copiendo etc.

Quinta regula, quod etiam large capiendo:
 Quilibet excommunicatus dicitur hereticus, si per annum sal-
 tem in excommunicatione persistit, ut in c. Cum contu-
 macia de hereticis libro sexto ubi Alexander quintus di-
 cit: Cum contumacia in causa praesentim fidei. Et
 infra: pro eo quod parere subterfugit aut contumaciter
 se absentat, si per annum animo persistat pertinaci sc. ex-
 communicationem, et tunc velut hereticus condempnetur.
 Et II. q. 3. c. Rursus ubi persistens in excommunicatione per
 annum, postea ad eorum excommunicationem nulla eorum
 voti penitus avertatur. Decretum hoc sumptum est ex concilio
 bathaginensi. Vos autem Vikefistae et Thuitae sequaciumque
 suorum observatores falsorum dogmatum eorundem nedum
 per annum sed per 10, sed per 20, sed per 30 quoque fere jam
 per 40 annos in excommunicatione majori, cuius absolutio

soli papae reservata est in constitutione, anima pertinaciter obdurati permansistis in eo, quod in Constantiensi sacro Concilio electum fuit, ut vobis dixi: Quod, qui nolent a communicatione sub utraque specie desistere tanquam heretici punirentur; heretici autem ipso jure et ipso facto sunt excommunicati. Ergo et vos tales etc.

Sexta regula est, quod omnis qui interpretatur male sacram scripturam et aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, a quo scriptura est, licet ab Ecclesia non recesserit, tamen hereticus appellatur et de carnis operibus est eligens quae pejora sunt; heresis enim graece ab electione dicitur, quod sibi unus quisque eligat disciplinam, quam putat esse meliorem, ut dicit Isidorus et Jeronymus super Epistolam ad Galatas. Vos autem et sacram scripturam male intelligitis, ut vobis ostensum est, et ab Ecclesiae unitate et ab obedientia summi Pontificis et aliorum catholicorum praefatorum ecclesiae recessistis. Ergo crimen hereticorum seu haereticorum evadere non vultis. Schisma ti quidem ipsum quod graecum nomen est scissura sonat; sed in unitate schisma esse non potest, non ergo unitati communitur, qui schismatis communicat. Partes sibi ipsis fecerunt et ab eo quod unum est, ut Apostoli Judae jam vobis utamini, semetipsos segregantes spiritum non habent, dicit Pelagius papa 24. q. 1. c. Schisma.

Septima regula est, quod quicumque falsas opiniones in ecclesia gignat, hereticus est censendus, ut dicit beatus Augustinus.

24. q. 3. c. Hereticus est, qui alicujus temporalis commodi maxime gloriae principatusque sui gratia falsas ac novas opiniones gignit vel sequitur. Ille autem, qui hujusmodi hominibus credit, imaginatione quadam veritatis illusus est, res autem vel cupiditate vel libidine vel vestra vana gloria vultis plus sapere quam oporteat contrapictum Apostoli ad Rom. 12. sequentes falsas opiniones a Vikeff et Hus et Jacobello et similibus damnatae memoriae inventas et genitas ac velut mortua suscitata, ego tales estis, quales illi fuerunt etc.

Octava regula est: Quod quicumque sanctae Romanae Ecclesiae privilegium auferre ~~conatur~~ conatur ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum, hereticus est censendus; fidem quippe violat, qui adversus illam agit, quae est magistra fidei, et illi continet inveniunt, qui eam cunctis Ecclesiis praetulisse cognoscitur. Unde sanctus Ambrosius. Ac in omnibus sequi magistrum sanctam Romanam Ecclesiam proficitur 22. d. c. Omnes vos autem tale privilegium auferre nihilominus praecipientes Pockyanam papae et vestram sectam perfidam sanctae Romanae ecclesiae, quae semper immaculata permansit, ut dicit Hieronimus, ad sanctum Damianum papam et 24. q. 1c. Nec est fidelis. Item sancta. Et Eusebius papa dixit ibidem: in sede Apostolica extra maculam semper est catholica religio servata, ergo et heretici censendi estis etc.

Nova regula est: Quod quicumque transgreditur praecepta
 sanctae Ecclesiae apostolicae, tanquam contempnens auctorem saltem clarissimum,
 hereticus est censendus 19. d. c. Nulli. Ubi sancti Gregorii verba describun-
 tur: Ab Pontificatibus sic sit alienus officii, qui apostolicis non
 vult obedire praeceptis. Unde dicit ibi sanctus Gregorius: Nullifas est
 vel velle vel posse transgredi (apostolicae sedis praecepta). Velus glossa
 dicit: Intelligas, quod hic dicitur: Quod qui dicit Romanam Ec-
 clesiam non esse caput omnium ecclesiarum, neque fasset conde-
 re canones, ille est hereticus 22. d. c. 1. In novo testamento per
 Christum Dominum a Petro sacerdotibus auctoritas cepit, quod
 ipse primo pontificatus in Ecclesia Christi datus est etc. Item
 Pelagius papa ibidem dicit: Quamvis universae ecclesiae per
 orbem catholicae constitutae unus thalamus Christi sit, lamem
 sancta Romana Ecclesia catholica et apostolica nullis sy-
 nodicis constitutis ceteris ecclesiis praecelata est, sed evangelica
 voce Domini et Salvatoris Domini nostri Jesu Christi prima-
 tum obtinuit. Et infra de beatis Apostolis Petro et Paulo
 dicit: Et supradictam pariter Romanam Ecclesiam Christo
 Domino consecravit, eamque omnibus urbibus, universo
 mundo sua praesentia atque venerando triumpho praeve-
 lerunt etc. Vos autem abjecistis jugum Domini tanquam
 fidei Debal ergo etc.

Decima regula est: Quod omnis qui non tenet
 et credit omnes articulos fidei et in minimo vacillans

hereticus est censendus, quum qui in uno erraverit, factus est omnium reus Jacobi 2do et S. c. debeat extra de Regulis juris et in c. 1mo et 2do de summa trini et si catholica et c. Abolendam de heret. et in decreto c. haec est fides et in c. Super quibusdam de verborum signif. et in S. p. c. de her. os autem expressissime erratis in decimo articulo videlicet "nam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam" ut in Symbolo Niceno; in Symbolo autem Apostolorum "Sanctam Ecclesiam catholicam, sanctorum communionem," ergo et in totam fidem et sic heretici. Quum autem ibi heretici esse nequeunt, dicimus tam eos, qui olim ab Ecclesia projecti sunt quam qui post hoc anathematizati sunt, et infra: Quia fidem quidem sanam similiter simulant confiteri, scismaticos esse etc.

Undecima regula est: Quod quicumque male sentit de sacramentis ecclesiae, hereticus est censendus, ut in dicto c. ad. abolendam, et in dto. c. 1. et in h. de Summa Trini etc. Vos autem male ~~sentitis~~ sentitis de sacramento baptismatis, quod de benedictione fontium juxta ritum sanctae romanae ecclesiae non curatis, de sanctis et benedictis oleis tam pro baptismate quam pro chrismate aestimationem non facitis. Et sic etiam et 2do sacramento sc. confirmationis. Tertio male sentitis de tertio sacramento sc. divinisimae eucharistiae quum penitis, quod sit

de necessitate salutis et de praecipuo Christi populum laicalem, infantulos communicare debere sub utraque specie, quod salissimum est, ut vobis est ostensum et in ampliori tractatu lucidius demonstratum: ergo. etc. Quarto male sentitis de sacramento poenitentiae, cum de casibus immo Pontifici reservatis et de casibus reservatis Episcopo non eusetis. Et sic auctoritatem clavium omnino contempnitis: ergo etc. Ob hoc heretici judicamini h. q. de libello cum aliis juriis superioris allegatis. Quinto de sacramento extremae unctionis. Sexto de sacramento ordinis, cum multi sunt in vestra secla, qui nunquam fuerunt sacerdotes et praesumunt se ingerere divinis tanquam sacerdotibus, inter quos est vester Kobycanus et pleno testimonio mi consocii Bedrich (Bedrich). Septimo pessime sentitis de matrimonio maxime spirituali, de quo dicit Apostolus ad Eph. V. o: "Sacramentum hoc magnum est." Dixerat enim prius: Mulieres viris suis subditae sint sicut Domino: quoniam ut caput est mulieris: sicut est Christus caput est Ecclesiae: Inseparator corporis eius. Sed sicut Ecclesia subiecta est Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite ecclesias vestras, sicut Christus ecclesiam, et se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae. Non dicit lavacro vini, ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam neque rugam aut aliquid huius modi, sed ut sit sancta et immaculata." Et I.: Sacramentum

hoc magnum est, ego autem dico et in Christo et in Ecclesia." Vos autem violatis et deturpatis sanctam Christi sponsam in Egyptorum, decessus et vilipendium ipsius sponsi, qui dicit: Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit, et qui spernit me, spernit eum, que me misit. Luc. 10, 16. et Math. 10, 40 et similia. Quicumque sucepit nomen istum in nomine meo, me recipit, et quicumque me recipit, recipit eum, qui me misit." Ipsa etiam idem dicit Math. ultimo: Datus est mihi omnis potestas in coelo et in terra, et infra: "Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi." Vos autem susurrones et detractores Deo odibiles, parentibus non obedientes (Rom. I. 30.), sponsum et sponsam contempnitis tanquam filii ~~sponsi~~ invadentes allegare verbum Dei in ore Christi false et sine intellectu ^{et mihi manducaveritis et mihi bibegitis. Et intelligentes: "Bibite et eo omnes. Cum tamen ipse dixerit:}

"De hoc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare omnem veritatem." Joh. 16. Quae verba illa ultima sacramentali nocte meae vitae mortalis prohibet ad salutem, quam vos omnino respicitis; ergo nisi respiceritis, advenient vobis mala in extremo tempore, testante illo qui dicit (Joh. 3): "Qui habet sponsam, sponsus est, amicus autem sponsae, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi." Et infra: "Non enim ad mensuram stat Deus spiritum. Pater diligit Filium, et omnia dedit in manus

ius, qui credit in Filium, habet vitam eternam. Qui autem irre-
 redulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet su-
 er eum." Ita et fratres nos. Nulla etiam de matrimonio
 spirituali inter prelatum et Ecclesiam tractat. Archidiaconus,
 7. q. 1. c. Sicut uxor.

Quodecima regula est: Quod erroris, qui non
 inel et servat id, quod tenet et serrat et praedicat sancta Ro-
 mana Ecclesia, hereticus est censendus M. d. c. Nolite et c. si c.
 l. de summa trini lib. 6. Vos autem illam non tenetis ergo etc.

Tridecima regula est: Quod omnis qui perversit
 ecclesiastica sacramenta, ut synoniacus vendens vel emens
 aliquod spirituale vel spirituali annexum, iudic determinati-
 onens sacrorum conciliorum quatuor, hereticus est censen-
 dus ut in l. quicumque c. de heret. et in c. post translationem
 extra de renunc. Succedunt quae notantur l. q. 1. etc. Vos autem
 decretis sacrorum conciliorum tam illorum quatuor, quam
 aliorum quorumcumque nullam destinationem facitis,
 nisi quantum possetis aliquid verbum habere ad vestrum
 falsum erroneum sensum pro communione sub utraque
 specie ad populum laycalem, ergo et sales estis pluries supe-
 rius repetiti.

Sens autem omnipotens et Dominus noster
 Iesus Christus, qui est vera lux mundi, in quo sunt om-
 nes thesauri sapientiae scientiae Dei absconditi, dignetur

illuminare mentes vestras et intelligentias vestras ad cognoscendam simplicem veritatem sanctae fidei orthodoxae, ut redeunte ad eos dicitis cum propheta: Hoc mundum creata in me, Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis, et ad meam praesentiam humiliter et devote cum reverentia et obedientia debita exhibendo Sanctissimo Domino nostro Nicolao papae 7mo et sacrosanctae Romanae Ecclesiae et sanctae Sedi apostolicae venientes in forma ecclesiae consueta recipiatis abolitionis beneficium a vestris hereticis, erroribus, superstitionibus excommunicationibus et censuris, et reuniti et reintegrati et reincorporati cum Christi mystico et universali corpore ~~et~~tra nobiscum in veritate sanctae catholicae fidei militibus in hac peregrina vita per gratiam et in futuro pariter triumphantes cum Patre et Filio et Spiritu sancto cum gloriosissima virgine Dei genitrice Maria, cum sanctis angelorum choris et cum felici consorcio omnium spirituum beatorum in secula seculorum. Amen. ♪

Fratres Johannes de Capistrano,

Ordinis minorum de Observantia.

В Рукописи Домского библиот. № 2. 17. 6.

Levostopis swateho Japra Epistolum. Equi
Panc. 1858. - Pag. 786 - 790. -

53. 158

(448)

Frankisak Helous

Magnificis et spectabilibus Dominis Domino Magistro

Civium, et Consulatu Civitatis Boheimae, suis benefactoribus et praecipue
vobis colendis d. (destinatis.)

Magnifici et excellentes Domini ac benefactores et praecipue
mei colendissimi. Humilissima ac debita commendatione praemissa
cum omni promptitudine animi obsequendi, gratiam salutarem
et pacem in Domino sempiternam.

Quantum vestrae afflictionis molestiae compatiens, ^{illa} testis est mihi
immensa et ut verius loquar indubitablem benevolentiam caritatis,
qua vos omnes amplector; testis etiam ipse Deus, qui omnium
corda scrutatur. Nam nihil post meum huc accessum vestris
Magnificentis scripsisse non ob aliam causam factum est, nisi
quod vel parum vel nihil se obtulerit scribendum; semper tamen
non mediocri spe tentus, ut aliquid grande argumentum sese ad
significandum deberet occurrere, quicunque quae acta sint. Nemo
Domino Bonensio (Bonae) nuntiarimus, a quo omnia dicere potuisti.
Discedentibus autem nobis ex Brumbar (Brumbar) bohemicali incertis
litteris ad praedictum illum hominem Bohemorum dederam pariter
et ad omnes Barones Bohemiae, nec non ad civitatem Pragensem,
ut deberent Bohemorum excitare et provocare ad proficendum
Egram, sed ita factum est, ut timore territus, qui omni ratione caret,
comparare non solum non ausus fuerit, sed omnino recesserit

dicens: nolle venire ad nos hostes. Et tanquam maximus heresi-
 archa filiusque perditionis et iniquitatis suo spurcissimo, seditivissimo
 pollutoque ore in suis literis ad me destinatis inchoando **ap**maxi-
 mo Pontifice, discurrendo per omnes Praelatos Ecclesiae sanctae Dei,
 Reges et Principes atque omnes, qui catholicum nomen vendicant, om-
 nes condempnans et hereticans appellansque suos inimicos.

Reverendissimas Cardinales sancti Petri ad vincula
 hac conditione intendebat cum Bohemis dictam celebrare, quod pol-
 licerentur stare et assentire ejus sententiae et declarationi, cum sit lega-
 tus apostolicus, qui enim nequaquam id facere **voluerunt** tanquam qui
 nullum superiorem recognoscere volunt et in spiritu libertatis vivere.

Iui tamen cum illustri Duce Ludovico Bavariae et cum illustribus
 Marchionibus Brandeburgensibus Johanne sc. et Alberto in Paracchit
 (Barait) cum multis Baronibus congregatis. Et inter multa tractata
 institutus cum Bohemis dictam amicabilem celebrare V. Dominica
 Quadragesimae, habito tenore prius responso a Domino legato, si Bohemi
 acceptare velent. Responsum de hora in horam expecto, quo habito reddam
 vos certiores per primum nuntium occurrentem. **Expecto** prope diem re-
 sponsum ab illustri Duce Saxoniae Frederico Seniore, si placeat, ut in sua ci-
 vitate evangelicam, quam appellant Pontem s. e. Brii. Si quidem ac-
 cepserint, illuc accedam perhibenti animo, ut qui dormiunt, excitentur
 a sompno mortis, si autem recusaverint, quid agere debeam, nescio, nisi
 quod expectabo responsum a Domino legato. Et sicut **Abissino**

placuerit, illa meos gressus dirigant.

Bohemi vehementer, ut refertur, territi sunt dicuntque: magis timere linguam illius monachi fratris Johannis de Capistrano, quam si 30 milia equitum aduersus eos irurgerent. Fecerunt quidem in Praga Fraconisari, sicut publica vox et fama est, ut nullus audeat de me loqui neque bonum, neque malum. Sed enim fecisse intelligatis ad erilandos rumores et contentiones extinguendamque famam istorum operum Dei, quae cottidie sunt, de quibus rumor est magnus apud eos, quamquam dicunt ea fieri virtute dyabolica. Sed non dubitatis, quod proprius est eis iudicium Domini quam existiment. Datum est enim contra stimulum calitrare. Si quidem lardabit, non lamen decet, quia ira Dei descendet super eos. Mali nesciunt loqui nisi malum. Quod autem cantilenas decantent in Vestri contemptum, nihil curandum est; arbitramini, cum totus populus Christianus eos hereticos appellaret, et quam maxime Chiti Vicarius sanctissimus Dominus noster Nicolaus Papa V. in quadam bulla plumbis nuper ad me motu proprio destinata, in qua appellaret eos erroneos, supersticiosos et hereticos propter practicam nominis utriusque speciei. Huius enim bullae copiam Domino Benesio mihi praec die, qui est Vobis, Brunensibus et Romuensis tandem tradere debet. Duo autem fratres mei nondum e Roma redierunt, sed continue illos exspecto.

Magnificentias, itaque Vestras plurimum rogatas esse

volo et obsecratis in visceribus caritatis, ut eorum minas non timeatis, neque temporaria spiritualibus praepondere velitis, sed semper stabiles et firmi in fide catholica et in obedientia sanctae matris vestrae Ecclesiae sitis, sicuti semper summa cum laude et gloria conuersistis, cum rogata sit Vobis (~~Foris~~) corona iudiciae, quam reddeat Vobis Dominus in illa die iustus iudex. Prope enim est Dominus, qui populum suum a manibus Pharaonis liberabit, consolabiturque fideles suos, quos aliquando affligi a malis permittit, ut maiorem gloriam maioremque triumphum consequantur.

Suae enim de adventu Ungarorum ad confines et limites Moraviae scribitis, pergrata mihi existenter, illudque mihi iocundissimum fuit, quod Dominus Benessius significavit v. de optatissimis responsionibus ex parte Vestrae Civitatis, Brunensis, Olomucensis, Reverendissimi Episcopi Olomucensis archiepiscopis Bohemorum datus, et quum altus Dominus Johannes gubernator Regni Ungarorum se mihi obhibet venere, quocumque vellem cum omni sua potentia et facultate, superioribus diebus maiestatem vestram scripsi illam plurimum rogans, ut Moravos vestros Catholicos suo brachio protegere duceretur a faucibus Bohemorum. Spero, quod si unquam necessarium fuerit, vobis omnibus subveniret et succurreret.

57.

(452)

Finem dicendi faciam Vobis munus meorum ora-

*tionum fidelissime offerens neque ipsum tunc dans atque tribu-
ens ad omnia vestra benivolentia et mandata ex toto corde, quod
facile experiri poteris, si in aliqua re mea opera uti noveritis,
quam gratam vobis et salutarem existimetis. Valeant Magnificen-
tiae Vestrae cum toto Christianissima Civitate Vestra, quam Chri-
stus sempiterno aere luceat.*

*Ex Egra 10 die Januarii 1458 manu festinan-
tissima Fratri Minor. de Obser. humilis servulus licet fidelis
orator Frater Johannes de Capistrano, manu propria subscrip-
ti. (M. S. g. 16; pp. 284-286 libl. Olomuc.)*

Des Franciscanus Johannes von Capistrano
den Heiligen 1457-1458. - Von Felix Carl Ruimano
149-44-46.

Missim unles. (453)
Heber. - Leipzig 1887.

7. 159

Brünn. Johannes de Capistrano Johanni

Towarcowsky

(Lips. Cod. 940 fol. 287)

Johanni Towarcaw frater

Johannes.

Magnifice et excellens domine! Cum salutari lumine gra-
ciam et pacem in domino sempiternam!

Cum transitoria et renovanda sint omnia visibilia, tam-
quam temporalia fragilia et caduca, nobilis animi
intellectus et humanum ingenium potius debeat ad
eterna contemplanda et comprehendenda visibus totis
studiis industria vacare, quam ad haec temporalia
comburenda regna insistere. Tamquam pro solo (relo) tue
magnificencie triumphique comissionem et subditorum
salutis eterne, quamquam incognitus obidloquuto tamen
(sic!) sciam pro excursionem mee consciencie presumpsi
hanc litterulam tue excellencie destinare supplicans
efficacia, quanta possum, ut ea caritate eaque benignitate
suscipias, quibus moventur animus dirigenti. Adveniens ad
has partes audivi te regni cap(i) tuncum institutum
strenue et valide respectabiliter regalia jura sciam, cum
opus fuerit, sanguineo exerce^{te} sudore. Sed quod dominus
Jesu, verus dei filius, et regis (sic! certe: virginis) gloriose

1) vel etiam legi potest: incognitus ab incognita terra sciam, etc.

(454)
Principaliter tanquam homine et principalissimo tanquam des-
ervibili et ministeriali nullus unquam potuit subdites obtinere.
Supplicio apertus pro precors et obtulisti in ipso domino nostro Iesu
Christo.. 2.

Uarie rex regum et dominus dominancium super omnia creato,
cui omnia sub pedibus ejus tanquam pulvires conculeantur
et omnia in nichilum redigent suo nutu sibi que magis
obsequendum est et famularandum sueque majestatis totum
et finale iudicium intrandum si que regni eterni parti-
cipacionem magis optandum quam univervi dominium
orbis obtinendum, cujus sanguinis preciosissimi commer-
cio (?) morte interveniente omnes qui baptismi sacramento
rebatu sumus ab eterna morte ~~et eternis tormentis~~ atibus re-
dempti spem firmam et ineluctam tenemus adipiscende
glorie sempiternae, quam extra unionem conacionem
obedienciam reverenciam ac devotiones sacrosancte
Romane ecclesie tanquam sub principali capite
vivibili et ministeriali ⁱⁿstituto ab ipso domino nostro
Iesu Christo, ut huius operam conacium exhibeas et favo-
rem tuos subditos et clientes magis exaltans et monere
faciens, cum tu ipse ordinis et excellencioribus negociis
protogende rei publice Moravensis regionis pro condecencia
tui fidelissimi obsequii ad tuum terrenum mortalemque
regem venire nequiveris, saltem ipsos (sic) necum permittas
et non prohibeas sed eis impingas reverenciam atque

R.

sollicitas venire ad praevidendum verbum dei, ut ipsi unum tecum
 ad gremium devotionem et obedientiam ac participationem
 omnium meritorum totius catholici populi Christiani humili-
 liter redeuntes ad gloriam perveniant sempiternam tuam.
 sciam monitis et exemplis et doctrinis. Valete in Christo
 Jesu ad finalis gaudia beatorum. Ex Bruma

Des Jammisanes Thomas von Capistrano olimin under
in Fluniben 1451-1452. Von Felix Carl Raimund Weber. (458
Pag. 60-61. 4.

152. 4 Juli Amberg (Annaberg). Johannes de Capistrano

Friderico, duci Saxoniae (Dresd. Archiv. Copialbuch 46,

fol. 83) 150
J. H. C.

Illustrissime et excellentissime princeps Domine Domine ac
pater et praceptor colendissime humillima commendatione
remissa gratiam salutarem et pacem in domino sempi-
ternam cum omni officio obsequendi. Venerandus D.
inpropositus fidelissimus orator vester nonnullis meo
nomine V. Illustrissime D. explicabit tum ex his, que in
dicta Ratiponensi gesta sunt, tum ex his que postea
occurrerunt significanda, quamobrem in omnibus et
singulis rogo Illustrissimam D. V., ut illi sicut mihi
fidem indubiam praestare velit. Ipse M. copias literarum
Reverendissimi legati ad Bohemiam et Moraviam secum
defert mei et parte excellentissime V. D. presentandas et
quibus intelligere poteritis rem omnem in Rationem
gestam. Quanquam superioribus diebus per quemdam
familiarum Reverendissimi D. Legati ad plenum
scripserim Illustrissime D. V., nescio tamen, an ille
ad excellentissimam D. V. jam pervenerit. Ideo malui

litteris (as?) duplicare, ut animus meus cencior remaneat in
 certa significatione earum rerum, de quibus certiores effici plu-
 rimum desiderabit. Accidit et aliud, quod etsi per eundem
 oratorem recensendum sit, hoc in loco silentium
 omnino non putavi propter rei gravitatem et periculum
 majus, quam dici possit. Prædie post absolutam dietam
 et discessum Reverendissimi Legati venerunt Rationem
 iniques Australium oratores plurimum etiam me
 rogantes, ut dare vellem non medicem operam pro
 conficienda pace inter Serenissimum novellum Caesarem
 et ipsos Australes, Ungaros et Moscovos, declanantes inque
 via pericula et damna futura non solum ambabus par-
 tibus sed ipsi toti christianitati. Ego N. tamquam
 modicus et pusillus per litteras laborare non denegari
 vicique ipse Serenissimo D. Imperatori meas litteras
 dirigo pacem et tranquillitatem persuadens. Verum
 cum auctoritas Vestra magis sit in hujusmodi gravi
 negotio conficiendo valitura ex toto corde propter
 communem salutem populorum religionis christiane
 precibus instantissimis, quibus possum, Illustrissimam
 V. D. oro et in domino obtestor, ut sine mora crebit

interponere vices suas, antequam ad sanguinis effusionem
 deveniatur, ut serenissimus D. Imperator cognatus vester
 rogatus ab Illustrissima D. V. nationibus et efficacissimis
 exemplis devictus flectatur ad ponendum III D. Regem
 Ferdinandum in civitate Viennensi sub tutela in (sic.) sua
 usque ad Determinatum tempus remansurum. Rationes
 inrefragibiles ex dictis clarissimorum doctorum collectas vester
 hic orator ante vestros oculos ponet, quibus III D. V. armata
 ad huiusmodi pacem componendam movere legitime se
 potest. Et quoniam plurimum timeatur, ne Ser. D. Imperator
 furor accensus Bohemis in sui auxilium recipiat et
 similiter Ungari Turcos, ideo citissime tanto periculo
 consulendum est. Quodsi ut firmissime spero, feceritis
 apud deum inexplicabilia merita et quid mortales sum.
 mam laudem et gloriam estis consequenturi quovisque
 ut faciat etiam atque etiam rogo. Et Ambergae 4. Julii.
 1452. Si quid interea mea puillitas
 D. gratum efficere poterit, illud omne debitum polliceor.
 Valeat excellentissima D. V. ad gaudia sempiterna, quam
 Christus per tempora longiora conservare dignetur. Capitulum curiam
 que Fr. Joh. de Capistrano ordinis minorum manus propria me
 subscripsi.

1 Des Franciscains Johannes von Capistrano abbas an der Universität
1457-1458. von Felix Carl Ravennat Weber.
Pag. 63-64.

(459)

7.

1453 27. Juni. Breslau. Johannes de Capistrano

151

(Original im Hainichen'schen Archiv)

Reverendissimo in Christo patri et domino ac Illustrissimo
principi domino Ludovico de Brichshusen ordinis beate Marie
domus Teutonicorum Jerusalemense magistro generali
dignissimo suo domino et preceptori colendissimo
Jesus Christus.

Reverendissime in Christo patri Illustrissimique domine
domine et fautor preceptorque mi colendissime orationibus
fidelissimis premissis commendationem humilem et
devotam gratiamque salutarem et pacem in domino
semper eternam. Et litteris Reverendissime d. Vestre nec non
ab oratore Vestro domino Stefano plebeo apud vestri majoris
Elburg didici singularem vestram in me affectionem et bene-
volentiam, quibus diligentissime consideratis magis egi gra-
tias altissimas, qui talem fidem et opinionem attulit, ut pusilli
se incoquiti vobis nominis presentiam desideretis. Vestre autem
Reverendissime d. que suis gratiosissimis litteris pariter et
oratore meo visitare pro ingenti sua humanitate dignata est
non modo immortales gratias refero sed semper sum habi-
turus. Utinam pro vestra consolatione tanti essem, quanti
me existimat. Illustrissima d. Vestra praestantissime temporis

facultas ad vestrum dominium proficissemoli visitandi illustram.
di imbuendique illud verbo dei. Nam non solum provocate,
et irritatus sed mea sponte, quod per me fieri optat
prestantissima D. U., perficere non pigritaremur. Sed
prohibeat me, Illustrissime Domine, corporali debilitas
et Bohemorum suscepta causa a sancte sedis apostolica
mihi commissa. Non suppetunt vires mee ad ipsam tam
arduum opus maturandum, quod auctoritatem apos-
tolicam et imperialem concernit. Nam cum nulla
mihi Commissio facta sit, arbitrator nihil per labores
meos consequi posse. Optarem equidem potius ut ad
componendam concordiam laboraretis cum lite hujus-
modi longum semper habeant iudicium et. ad
utriusque dispendium non mediocre accedunt. Rogo
itaque Reverendissimam D. U., que semper summa
sapientia et prudentia fulgere consuevit, ut legitimis
causis impedito mihi venire non valenti benigna venia
imprimis concessa, quantum in eo est, operam intentissi-
mam dare velit, qua populus vester pace et otio fruatur
Quod ut divina clementia ad vestra vota compleat munus
nostrarum orationum, quam libenter offerimus.

Valeat Reverendissima Illustrissimaeque Dominatio Vestra,
cui si quid grati si quid accepti efficere augeo, quodque
proillitati mee possibile reddatur, illud omne olebitum
polliceor. Ex Civitate Vratislaviensi 4. feria infra octavam
Johannis Baptiste 1453.

Yntulis servulus licet orator Frater Johannes de
Capistrano manu propria me subscripsi

1453.

Ad Ludovicum regem

462

& Cracoviae 8. nov. 1453.

Epistolae d. Joannis a Capistrano episcopi exheretici

in Codice Brasiliensi Com. V. fol. 3.

1 Ad Leporem 17 Inc. e Norrois sanctitas vestra de adventu Austrini. Expl. Et gregis ecclesiq; sanctis seq. f. 1
ex civ. Neapoli. 19. Dec. 1435. fol. 1.

2 Ad Americum - X Inc. Postquam accepisti vobis de Ottawa.

Neapoli. 19. Dec. 1435. - fol. 4.

3 Ad Villanum - X Inc. Vestra Rev. Dominatio novocit

Neapoli. 19. Dec. 1435.

4 Ad Leporem 18. X Inc. Novocit sanctitas vestra post. ca. de Neapoli.

Ex Monte Gaetano 20 Jan. 1436.

5 N. N. Inc. Paleat universi et irregulari

Genoa 11 Julii 1436.

6 Conbaris Inc. Universi fratibus et moribus

Romonia 15 Decem. 1436.

7 Ad quemd. Episc. X Inc. Denique precepi Dom. Sancti Cassi

Romonia 16 Decem. 1436.

8 Abbat. 4. Valli Umbrae X Inc. Accipitis iam placide

N. N.

9 Eugenius 19. X Inc. Indie vestre sanct. succinto sermone

Venetis 10 Sept. 1437

10 Ad Americum X Inc. Post mirari vestram perstantiam

Romonia 18 octob. 1437

11 De Laur. Capis. X X Inc. Quamori ex debito

Aquila 1. Decem. 1437

12 Episc. Brind. X Inc. Eua me gratia pumpt.

Criv. 27 octob. 1438.

13 Episc. Brind. X Inc. Quanta meum extulit desiderio et.

14 Dnois de Nino X X Inc. Correos sunt hęc. etc.

15 Ex Crivento 1438. 9 Decembris

16 Episc. Brind. X Inc. Et si summam bonum n. f. et.

17 Ex Crivento 9 Dec. 1438.

18 Expl. Et multa mandata. - fol. 4

19 Expl. Et multa missivis. - f. 5

20 Expl. Placium script. f. 8

21 Expl. Comueto sigillo maniv. f. 9

22 Expl. Pocomiat temporenam. f. 11.

23 Expl. Menta cista parte 13

24 Expl. honor et gratia in seculari. 15

25 Expl. solus populi Christiani. 19

26 Expl. habere dignum in prelate. 23

27 Expl. annuatim fieri concessit. 25

28 Expl. frequentia precebo 27

29 Expl. multa 32

30 Ex. precipe confidenter. Imperator. Actus. 33

31 Expl. seruus iustitiae et orator. 42

- 167 Ad Epis. Leid. X Inc. In die quadam brevem. Epist. Compositus omnino et p. 115
 Ex Leid. 17 Dec. 1438
- 17 Ad Henricum X Inc. Quia scriptam non; melius et. Exp. testimo me remitt. 46
 Ex Leid. 24 Dec. 1438.
- 18 Ad P. Dominum X Inc. Quanto magis extet de deo Exp. forent. in instantissime recordo 52
 In Valle Clavensi Ex Conf. Al. M.
- 19 Ad Amicum X Inc. Videre me recolo debet et. Exp. si placet me facis commendatum 55
 Mediolani 26 Martii 1440
- 20 Ad Amicum X Inc. Quia in meis oportunitatibus Exp. cum hac destino contendant 59
 Mediol. 31 Mart. 1440
- 21 Ad Amicum X Inc. Post indulgentiam Petruiculus Exp. debite demandarem 60
 Med. 27 Sep. 1440
- 22 Ad Henricum X Inc. Die precedenti vigiliam sancti fruct. Exp. forent de deo conspicua 63
 Mediolanum prope ex loco J. Manij & Angeli 5 Octob. 1440
- 23 Ad Bergomensem X Inc. Quapropter quamquam ignotus Exp. et deo de excoant 65
 Mediolani 9 Januarii 1441
- 24 In re Colete X Inc. Quoniam indicat accidentia et. Exp. modesta apudum 69
 Ex conventu Beuxellensi 9 Jan. 1443
- 25 Ad studio promi Inc. Non medicum aditari cogit et. Exp. obediuntis salutari 73
 Ex die in Brabantiam 6 Feb. 1444.
- 26 Ad Jac. & Franchis X Inc. Domine Jacobe, o quam et. Exp. et in alio mundo per gloriam 79
 Aquile 1444
- 27 Ad Dur. Andree X Inc. Vehementer gratulatus et. Exp. si tuatur in primum 82
 Capistrani 29 Julii 1449
- 28 Ad Nicolaum de Papi X Inc. Sicut nomenquam sinistra Exp. invalescet audenter, 87
 Non me latet si cert. et. Exp. opprobriatus postulat 84
 Ex februario 20 Oct. 1449.
- 29 Ad Card. J. Suanon X Inc. Quanta diligentia et collecta. Ex finem hanc faciam 88
 In civitate Massanenisi 18 Nov. 1449.

Expl. probens ad h. sex p. 91

Pabet in naturalibus videtur

X Inc.

Ex habe 26 Mart. 1450.

1774 letitij quam Aristimus

X Inc.

1774 24 Maji 1450

Cum per mortem sancti. P. N.

X Inc.

Offici de vicem vicium prob.

X Inc.

Vicentij 16 Jan. 1451

Plures nomenquam vicis etc.

X Inc.

Ex limasio 17 Aprilis 1451

Cepus propulsem etc.

X Inc.

Vicentij 1451

Instituto supradicti tempore

X Inc.

Vicentij 13 Aprilis 1451

Quas horrentes quales alii etc.

X Inc.

Ex Prouna 20 Septem. 1451.

Et in magno quodam bonorum et

X Inc.

Epougre 10 octobris 1451

Conti pondus minus etc.

X Inc.

Epou 6 Jan. 1452

et mortis per peccantes

/ Inc.

Accidit nomenquam etc.

X Inc.

Ex Pontis 11 Maji 1452

Credo magnifici etc.

X Inc.

Vide et diligenter attend.

X Inc.

Ex habe Pontis 1452 -

Cum in ultimi christianorum

X Inc.

Pontem 19 Februarij 1452.

X Inc.

Non est fidelis sordidi etc.

X Inc.

Caecorum 18 Aprilis 1454

Exp. in prosequuntur prope 126

Exp. ad h. sex p. 91

Exp. compellere summopere 92

Exp. interveniente absentia 94.

Exp. divini nominis exaltare. 96

Exp. ad h. sex p. 91

Exp. quantitas diligenter 99

Exp. dum mihi vita comel 101

Exp. faciatque se moresdem omnium 103

Exp. ipsi orobus servare 108

Exp. aliquam impera prosequunt 114

Exp. culmet ad p. 91 scripto 115

est multa 120

Exp. notitiam fructu. etc. etc. etc. 123

Exp. quid agendum sit iudicat 125

Exp. in prosequuntur prope 126

48. Ad Ladislaum Reg. Hungar. Incip. *Taces epus zeminis in epus* *Epist. dignitatis commendatae v. Jul. 138*
 49. Ad Reg. Romanum. X Inc. *Utinam magnifice domine* *Ep. nunciam recubato* 139
 50. Ad Phil. reg. Burgund. I. Inc. *Vester iam pridem vehementer* *Ep. incommutabilem re servata* 136
 51. Ad Nicolaum V. X Inc. *Audito quorundam percipi* *Epist. serore vrus est et familiar. f. 13. 138*
 52. Ad Laurentium VI. X Inc. *Quam corde imbecilem etc.* *Ep. opibus pepussisse* 138
 53. Ad Nicol. V. X Inc. *Mystam laurimabilemque* *Epist. conciliis pariter* 142
 54. Ad Cas. Romanum. X Inc. *Fateor a multo tempore* *Ep. impensum fuisse ambo* 146
 55. Ad Card. Rem. X Inc. *Non immerito restarum etc.* *Ep. et atropis secunden* 148
 56. Ad Episc. Augustinum. X Inc. *Chicaboli et inauditay rumor* *Epist. mendacio compactulata* 149
 57. Ad Phil. Burgund. X Inc. *Et et eo tempore quo a l. monna* *Ep. fugabatur timor* 151
 58. Ad Belg. Hieronymus. X Inc. *Rura nec debet nec potest* *Ep. ita et in vobis consolari* 155
 59. Ad Marcum de Rom. X Inc. *Offlati sunt mihi prorde* *Epist. causa pte maior est* 159
 60. Ad Callixtum III. X Inc. *Ex oppido Fideburg. 1 Maji 1455* *Epist. Cui pietudinis* 163
 61. Ad Callixtum III. X Inc. *Ad bonum gestis de com fruce* *Ep. ad pietudinem placis* 169
 62. Ad Card. Romanum. X Inc. *desipit superior tempore et* *Ep. articulum non desipit* 171
 63. Ad Callixtum III. X Inc. *fact superioribus debet hinc et* *Ep. supplex comment* 173
 64. Ad Callixtum III. X Inc. *Januarium oppido Hungar. 21 Junii 1455*

- 17. Ad Callixtum III X Inc. Non satis ego animo Expt. Inquisitionis et Reformationis 177
- In Male Gramin 4 Julii 1455
- 18. Ad Caes. Firmam X Inc. Significatum est mihi Expt. Cordere et condere 178
- Cenadivi 17 Septem. 1455
- 19. Ad Callixtum III X Inc. Vehementissimum morti inerat Expt. pervenit suspensum 181
- Ex Canadivens. Ecclesia 23 Septembris 1455
- 20. Ad Callixtum III X Inc. Per abunde huius peccatoris Ex opus fuerit secreto 193
- Prode 24 Martii 1456
- 21. Ad Cream. Fils. X Inc. Quando Cappellanus fecit Expt. te oro vehementer 192
- Civitate Noire 1 Jan. 1455
- 22. Ad Callixtum III X Inc. Magno dolore affectus est. Expt. et penitentia sententiam 197
- Prode 24 Martii 1456
- 23. Greg. Fils. X Inc. Invenit amicum meum Expt. Iniquissime abiecitur 199
- Prode 8 April. 1456
- 24. Ad Firmatum X Inc. Ea fuit mea semper fiducia Expt. sincere certatus 200
- Prode 15 Aprilis 1456
- 25. Ad Quicum X Inc. homo est de iudicio universal' - 209

32X 1449 - 24 Jul. Carinthia	Ad Sacrum Andree	7 ebementer gaudulatus sum	Cod. Capist. n. 33 - fol. 214
33X 1449 - 18 Nov. Annona	Ad Card. Bononiensem	Quanta deperit et plurimum	Cod. Aracel. n. V. fol. 87
34 1449 - 2 Dec. Sabina	Ad Vic. Provinciales	Non me latet et certiorum	Cod. Aracel. n. V. fol. 87
35X (1437)	Ad Alacium, Roman. Militibus	Accipite inoplande paco debet	Cod. Aracel. n. V. fol. 75
36 1439 (1427) 1427	Ad Eugen. Ostiensem	Seus Amplexibus vult salu	Styrumus J. Rom. 1437 p. 91
37 (Co. vult. 12)	Ad Bernardum de Narnia	Populatus ab his barbaris	Cod. Cabrit. n. 10 fol. 222
38X 1437 14. Meding XI. 333	Ad Monitely J. Carac	Cum per morbum venerebilit	Cod. Aracel. n. V. fol. 94
39X (1449)	Ad Nicolaum de Poggio	tope nonnumquam iustice	Cod. Aracel. n. V. fol. 85
40X 1450 - 12 Jan. Ex Ulte	Ad Anglum de Ferris	Esse ab infantib. etate	Cod. Capist. n. 33 - fol. 314
41X 1450 - 25 Mar. Ex Ulte	Ad P. M. Generalem	Pacti in naturalibus cordibus	Cod. Aracel. n. V. fol. 90
42X 1450 - 27 Nov. Ex Ulte	Ad Episcopum Paris.	et nos tridit, quam. Minime	Cod. Aracel. n. V. fol. 92
43X 1451 - 15 Jan. Vicentis	Ad Regium sui Primi	Alia. Et unum vicon istatis.	Cod. Aracel. n. V. fol. 96
44X 1451 - 6 Apr. Venetia	Ad Card. Romanum	Abest popularem V. 17	Cod. Aracel. n. V. fol. 99
45X 1451 - 13 April. Venetia	Ad Card. Praenens	Indicis superiora tempore	W. an. 1451 - n. 49
46X 1451 - 17 April. Venetia	Ad Franciscum Barberi	Et de familiaris eundem tuis	APH. XI - I - II. 239 - Cod. 152
47X 1451 - 17 April. Ex Annona	Ad Franciscum Barberi	Place nonnumquam in	Cod. Capist. n. 33 - fol. 314
48X 1451 - 20 April. Venetia	Ad Sacrum de Ostonto	Accepti tui litteri anteq	Cod. 2029 Ost. Praenens
49 1451 - 8 Jul. Viennis	Ad Medicum Venerabilem	Cum orbem suffragis	Cod. 510 Ost. Praenens
50 1451 - 22 Jul. Viennis	Ad Cameracum Aquile	Luctu tua vobis singulari	Cod. 1088 Ost. Angel. de Uals
51X 1451 - 8 Jul. Viennis	Ad Franciscum Ferris	Neque vobis vult. Lites	APH. 77 an. 1886 p. 182
52X 1451 - 17 Jul. Viennis	Ad S. Iaculum de Marchis	Pogo ex obere se optime	Cod. 1088 Ost. Angel. de Uals
53X 1451 - 20 Iul. Ex Annona	Ad Joan. de Pochitan	Quis honesta, quales alii	W. an. 1451 n. 26 - p. 277
54X 1451 - 10 Oct. Ex Colonia	Ad Comacum Aquile	Etis magno quodam. Secum	Cod. 8 - 35. Ost. Ost. Uals
55X 1451 - 12 Oct. Ex Colonia	Ad Urbanum de Pona	Adversus de acitit. sum	APH. 1869 23 Oct. p. 545
56 1452 - 1. April. Ex Ponte	Ad Romanum Praenens	Credo magis. et presentiam	W. 1451 n. 31
57X 1452 - 6 Jan. Ex Lona	Ad Nicolaum V	Santo pendo munus	W. 1452 n. 14 - V. 389
58X 1452 - 10 Jan. Ex Lona	Ad Nicolaum V	Caritas que debita est.	APH. 1869 - 23 Oct. 547
59 1452 - 23 April. Pux	Ad Joan. de Menens	Quamvis ex caritatis debito	W. Annal. Min. XI. 159
60X 1452 - 1. Mai. Ex Ponte	Ad Card. Lusitanum	Accidit nonnumquam. sum	W. 1452 n. 12 - V. 389
61 1452 - 1. Mai. Ex Ponte	Ad Magistrum Praenens	Uste et vobis. attende	Cod. Aracel. n. V. fol. 123
62X 1452 - 1. Jun. Ex Ponte	Ad Urbanum de Pona	Ordinarem te ammittat	APH. 1869 n. 208 548

94	1455. 23 Sept. Ex Chardonia	Ad Collectum III	Strenuissimum mihi inerat	W. 1455. n. 69. H. 162
95	1455. 1 Jan. b. Nov. Criviale	Ad Card. Praetorium	Quando Cappellanus fuist	W. 1455. n. 4. H. 177
96	1456. 19 Feb. Pontion	Ad Card. Carvajal	Leon in ultimis christianorum	W. 1456. n. 15. H. 53
97	1456. 24 Mar. Ex Pruda	Ad Collectum III	Poculunde tui pignori	W. 1456. n. 16. H. 52
98	1456. 24 Mar. Ex Pruda	Ad Parenti d. Caporacione	Se per tanto tempo	mt. Cap.
99	1456. 24 Mar. Ex Pruda	Ad Collectum III	Magno dolore affectus est	W. 1456. n. 9. H. 398
100	1456. (Apr. Pruda)	Idem	Leon enim in inferioribus	W. 1456. n. 6. H. 51
101	1456. Ex Pruda	Ad Rodolphum de Ratis	facies non parvo	AA. 1768. ad p. 552
102	1456. 8 April. ex Pruda	Ad Praetorium	innuunt auribus meis	W. 1456. n. 10. H. 4
103	1456. 15 April. ex Pruda	Ad Card. Romanum	Haec mea semper fuerit	W. 1456. n. 5. H. 516
104	1456. 22 Jul. ex Pruda	Ad Collectum III	Spolia in abissimis Deo	W. 1456. n. 58. H. 570
105	1456. 17 Aug. ex Blankenem	Idem	Quia ubi aliquid digne est	W. 1456. n. 59. H. 571
106	1456. 21 Oct. ex Villaik	Ad B. Joann. de Calarotio	Cum mecum iam persepseris	Cod. 246-14. Bibl. par. Rom.
107	1457. 18 Feb. ex Pruda	Ursi sancti Andromae.	Prospici vestra mihi gratissima	Neerlandia Franc. II. 1911 p. 18
108	1451. 20 Sept. ex Pruda	Ad Joan. Doctorin	Veritas est optus Portion	Hermann, 368-70
109	1451. 2 Jan. ex Pruda	Ad Petrus de Cacerionis	Quae nec debet nec potest	Hermann. 459-46. H. XI. 291
110	1451. 24 Septem. ex Pruda	Ad Universitatem Romanam	Nolo ut admirari	Cod. Vat. Lat. 3366
111	1451. 3 Sept. ex Olmutz	Ad Joannem de Zwiburg	breves, pendulum et pendulum	Cochleg, p. 374
112	1451. 20 Sept. ex Pruda	Ad Petrus de Pruda	Haec die venerabilis viri	Cochleg, p. 374
113	1456. 5 Jan. ex Olmutz	Ad Eren. Cantuarum	Hic digna relatione cogit	Schematismus p. 17 p. 34
114	1451. 28 Aug. ex Holmunt	Ad Card. Hagenum	Virginitas tota de Augusti	Leitich, p. 385
115	1451. 7 Septem. ex Pruda	Ad Cameracum Regem	Nulla dicantur genera concept	Jomide, p. 578
116	1457. 18 Oct. ex Pruda	Ad Episc. Ferracis	Peor micari vestram	Cod. Graec. p. 93
117	1452. 17 Mai. ex Pruda	Ad Albinum de Pruda	Multam deprece diei	Paetium. Jan. - 1860. p. 1
118	1451. 18 Oct. ex Pruda	Ad M. Pichizana	Altera salubri fig.	Malach. Jan. aut. p. 116
119	1457. 3 Sept. Pruda	Ad Joannem Janacoyki	Portum christianum nuntium	Palacky. p. 29. A. 17. 11. 1
120	1452. 10 Jan. Ex Pruda	Ad Albinum Pruda	Immo: 1767. 1768. 1769.	Palacky. p. 33
121	1458. 13 Jun. Pruda	Ad Minstrem Pruda	Vestrum litterarum contentum	Cod. Cap. n. 1. p. 2
122		Ad civis curiam Pruda	Historia capere altare sunt	A. 17. 11. 11. 1
123		Ad Nicolaum de Pruda	Quoniam inter cetera	A. 17. 11. 11. 1
124		Ad Joannem Janacoyki	Cum transitoria et eorum	Weber. A. 17. 11. 1

	Date	Location	Text	References
127X	1451	Ex Legra et Secum.	Ad Joan. de Beberberg	1789. XVII. 1. 126.
128X	1452	Ex Antwerp a Tubi	Ad Ducey Saxonia	Weber h. c. 60. 61.
129X	1452	Ex Legra	Ad Card. ... ^{...}	Cod. Capitul. VII. 8. 18.
130X	1452	Ex Legra 10 Januari	Ad Cives Xroym	Walbach h. c. 286. 290.
131X	1452	Ex Antwerp 21 Junii	Ab Ludovicum de Scherbrusen	Weber h. c. 63. 64.
132X	1452	Ex Ponte 8 Junii	Ad Joan. de Indijebst	Cod. Neap. VIII. 11A. 18.
133X	1452	Ex Ponte 5 Mai	Ad	Cod. de Ritu. 9. 108. 109.
134X	1452	Ex Ponte 16 Aprilis	Ad Melchiorum de Corvici	Cod. de Ritu. 1. 73. 109.
135X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Antonium de Pizant	Cod. 2029. ^{...} ...
136X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Christopholum	2. 7. 8. 11.
137X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Minithum Apud	Cod. Capit. 2. fol. 2.
138X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Piv. de Mepithum	Cod. Capit. 7. fol. 8. 2.
139X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Benjactorem	Capitul. 2. fol. 6.
140X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad S. Bonaventuram	Apud. 8. 103. 236.
141X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Fratres de Pontem	" " 108. 8.
142X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Ducey Mediam	" " 103. 236.
143X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Antonium de Comperio	" " 103. 236.
144X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad de Julianum de Nuntio	" " 103. 236.
145X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Cameracum - Apud	" " 103. 236.
146X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Episcopum Antwerp	Cap. Capit. 7. f. 4. 5.
147X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Alacium de Bononiis	APH. II. II. 543.
148X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Episc. Bergomensem	Cod. Capit. X. 185.
149X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Patre de Observantia in the	Cap. Praep. 1. 103. 154.
150X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Calixtum VIII	Act. II. 355.
151X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Fratres (colorem ad Comst.	Chrom. Hist. 69. 109.
152X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Sacerdotes Cremonensium	Walbach p. 669. 707.
153X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Manuales etc	Cod. 3. 13. fol. 297.
154X	1452	Ex Ponte 21 Julii	Ad Frat. de S. Offense	Patet unversis

(470)

Cardinalis.

Ad Cardinale Bononiense Co. nomine suo capellani et 11 Messis 1452

Ad Cap. Cod. de Canon. p. 101

187

18. Alle clarine (1437) di S. Eustachio di Ferrara. Cod. Arca. 3 V. 97.
19. ~~Atterre di Ferrara (1437) Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.~~
1442. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1443. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1444. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1445. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1446. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1447. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1448. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1449. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1450. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1451. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1452. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1453. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1454. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1455. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.
1456. Atterre di Bergamo. Cod. Arca. Sec. XVIII. Arca. 3 V. 93.

n. 3861. Aquila Bibbiana
 3862. Firenze Roma
 3863. Roma

La parte della Speculum Cantuariense

Il privilegio della Cantuariense

Piano and ~~manuscript~~ ~~manuscript~~ (a)

for 4/4 of 2/4

Eiusdem Inq[ui]s. Quamquam illius a quo omne
 Viennae, 6 Martii 1453
 Eiusdem Commisimus honorabili magistro " ipsius adhibere occidente p[ro]p[ri]o - p. 80
 Viennae, proxima feria IV ante festum 11 April. Petri et Pauli 1453
 Eiusdem Quodcumq[ue] maiestati nostrae " ac reverendi patris regimus p. 80
 Viennae, feria IV oct. ut supra
 Eiusdem Litterarum reorem que apud " intendimus invenire exhibet p. 80
 Pragae, 13 Decembris 1453
 Eiusdem Cupimus serie V.P. quot nos " in complacentiam irregulari ben[ed]ictio
 Pragae, feria VI prefati Antonii Gregorius 1454
 Eiusdem Precipimus litteras nobis mittim " premissam vos exportatorem p. 81
 Pragae, 3 Aprilis 1454
 Eiusdem Litterarum coram vobis nobis " complacentiam vobis gratam p. 81
 Pragae, 28 Junii 1454
 Eiusdem Muniturimus vobis litteras nostras " implere mittere in dubio... vobis p[ro]p[ri]o
 Pragae, 26 Julii 1454
 Comitum de Siza * , Porquam audivimus de exitu " curiose Deo est profectura p. 82
 Ex Buda, feria IV proxima ante festum Pentecostes 1455
 Cardinalis S. Angeli Post saltem maximum fiduciam " Deu[m] nosse V.P. commone dignetur p. 82
 Ex Vienna, 7 Decembris 1455
 Eiusdem Precipimus hodie litteras P.V. " hoc non videtur impediri negotiorum p[ro]p[ri]o
 Ex Buda 23 Maij (1456) p. 83
 Eiusdem Memm[us] V.P. cum querita " esse signaturam in Alania arceant
 Ex Buda 14 Maij (1456)
 Eiusdem Ita hora recepi ultimas vobis " tamen si videtur committam p. 84
 Ex Buda 23 Maij (1456)
 Archiep[iscop]i Transilvanis Abundum oblectati fuimus " propter nostras ac emanata p. 84
 Ex Alaginda, feria 5 proxima ante festum B. Thomae Ap[osto]li, 1455
 Eiusdem Eiusdem Cardinalis Archiep[iscop]i p[ro]p[ri]o Hungariorum - Andreas ep[iscop]us Linciiensis - p[ro]p[ri]o
 Lau[re]ntius de Bona, regni Hungar[ie] Palatinus - Joannes de Hung[ar]ia Comes Portugallie, et Jo[ann]es de Bona
 regem Hungar[ie] nunc dicitur constituti

uritati Evidentius hujus. Leoniam viri Dei et sancti Francisci Epist. bene operanda et corda illustrat
episcopi ecclesie Pragensis " inquisitioni patri nostro benivolentiam

vicarij Pragensis, 9 Decembris 1455 -
Gesta mira factus per mundum " prorecha U. S. per nominatq
Lodov. Jovic 6 post festum Ascensionis 1456 -
Summum Reverendissimus Dominus " complacentiam gratiam faciet
Lovanii, 27 Januarii 1456 -
Henricus, Episcopus -

Pragensis regni Hungaricis quos rebam " mea condatione speciali p. 91^r
Cracovic, ante festum Margarite 1454 - Joannes de Ursim Palatinus Craconensis
Duo viri interfecti, colendissime Patre. " halem genuerunt parentes p. 92^r
Braun, 5 Aprilis 1456 -

Tam duobus annis elapsis continuo fui " laus semper est in ore meo p. 92^r
Offem De S. Martini 1447
Societatis de Vera Salvatione " Hec minister ad prefatum Valentiam " placet filium adhibere p. 93^r

Elisabeth Gothualis " Datum in oppido nostro Eximio Jovic 6 prima prefatum Augustini 8, 1455 -
faciatis orare pro ea p. 93^r
Comitibus Silesie & Sclavie " Ex Humilitate Jovic 6 ante festum B. Demetrii M. 1455. Hieronymus S. Hungarid
pot tuas, quas nominatim excepit " possum per litteras videbis p. 93^r

Jacobi Romanus " Ex Galliano nostro, 6 Augusti 3 Indictione (Lionellus Accolora mare
Non oblivione amoris eximii in se " per animam tuam te oro p. 93^r
Romae, 23 Julii

Episcopi Pragensis " Vera relatione didici paucis oculam. " mihi solatum prebiturum p. 94^r
Ex Castro Ararburg, 16 Sept. 1454
Episcopi Thomuensis " Salutem et in agibus prosperos " pignora, adititicej - p. 95^r
Ex Auesano, 26 Martii

Civium civitatis Braun " Tanto tempore aditititiam sustinimus " tempore gestanter commorare
Braun, ante festum S. Urbani
Civium Moratiliensis " Preparatis pre magno Dilectionis " prebeat et salutem p. 96^r
Kerchic, 16 Julii 1454

Antonii patris Patavini " Havendonii si quam tuo multo " alle quali mi raccomandando p. 97^r
Vicenza, 18 Januarii 1451 -
Italice

Novo B. Thomae sed frat. Bernardino de Praga	
Procurator cancellari regis Romae	Sept. promissio ad quosdam obsequia p. 99 ^r Romae de Habentium
S. Jacobi de Marchia	" nomine facimus efficaciter p. 99 ^r
Sr. Bartholomaei de Carra	" vivendi modum amplectentur p. 100 ^r et provisiones obsequia p. 101 ^r
Administratores (?)	" ad minus per unum girano p. 100 ^r indes proitor
Sacri Antonii Marcelli	" notae factum adhibemus p. 101 ^r
Cardinalis Bonominis	" iurimus h. h. concedendas p. 101 ^r
Cardinalis Ludovici	" ut propter etiam vite premium p. 101 ^r et statum de Pensionibus
Minister Generalis	" in Christo seu et pro pro me p. 101 ^r
Guilhelmus de Basili Min. Sr.	" cum presentibus potentibus p. 101 ^r
Eiusdem	" sufficienter expressis p. 101 ^r
Eiusdem	" ex hoc soboratis vel momentis p. 101 ^r
Eugenius Paps IV 2	" contra presentium concedentes p. 101 ^r
Eiusdem	" condignam inviolabiliter observari
Eiusdem	" volumus preiudicium gravari p. 101 ^r
Martinus Paps V 1	" alias merito commendatis p. 101 ^r
Eiusdem	

(477)

Eugenii pape IV.
 Eiusdem
 Eiusdem
 Eiusdem
 Eiusdem
 Nicolai pape I.
 Eiusdem
 Eiusdem
 Eiusdem
 Eiusdem
 Calixti pape III.
 Eiusdem
 Alberti de Sacthianus
 Joannis de Sompinnus
 Eugenii pape IV.
 Ladislas de Secchen

Altissimo iugiter famulatum, cum litteris continere p. 116
 Romae, 8. Cal. Augusti 1443
 Cum de ad Diversas Provincias
 Romae, 11. Cal. februarii 1444
 Dum universalis dominici
 Romae, 1. Idus Januarii 1444
 Cum praeidem per alias nostras litteras
 Rome 4. Cal. maii 1445
 Apostolicis sedis praesentia
 Romae, 1. Idus Julii 1447
 Super gregem Dominicanam
 Romae, 9. Cal. Julii 1447
 Non dubitamus quin ad
 Romae, 8. Cal. Septembris 1456
 Legimus tuas litteras ad nos
 Romae, 17. Decembris 1455
 Cum ex debito mei generalis
 Rome, in festo Pentecostae, 1450
 Cum ad emigna inter varias
 Romae, 5. Junii
 Cum ex nostras deliberata
 Romae, idus februarii 1443
 Numquam eiusdem v. d. r. prebeat et salitem
 Zecchie, 16. Julii 1454

Hec epistole et Bullae inveniuntur in
 strano. Copia manuscriptorum extracta fuit ex suo proprio originali di. 22. Januarii 1686
 et auctoritate in archivio Cons. S. Paulini de Cap.